

Planinski vestnik

glasilo Planinske zveze Slovenije

april 1986

4

letnik LXXXVI izhaja od leta 1895

vsebina

Dr. Tone Strojín	Planinstvo — narodni branik	145
Dragica Manfreda	Ohranjajmo to, kar imamo	147
Stane Klemenc	Najtežja smer v Patagoniji in med najtežjimi na svetu	149
Pavle Kozjek	Odločilni dnevi na Cerro Torreju	150
Matjaž Deržaj	Naše žene v gorah	156
Tomaž Banovec	Ali bo denar za kočé?	157
M. C.	Vrhunski Tomov dosežek	158
Matej Šurc	Ante Mahkota — časnikar, publicist in alpinist: Alpinizem je veselje do življenja	159
Martina Rehar	Zvodenela Boka	161
Dragica Manfreda	Janko Mirnik, predsednik gospodar- ske komisije PZS, o delu te komi- sije: Strelvod za nezadovoljneže	162
Tamara Valenčič	O planinstvu in o Snežniku	164
Tone Strojín	Seminar o vodenju društvenih kronik Sneg preprečil vzpon na vrh — Re- portaža z 21. zimskega pohoda na Stol	166
Vanč Kosi	Poslednja noč	169
Damijan Meško	V Tržiču se sanká staro in mlado	170
Ivo Gorjanc	Prekmurca na GEOSS-u	173
Miroslav Pivar	Kako se izogneš plačilu (čezmerne) takse	176
Majda Papež	Nasmeh, prosim — snemam!	179
Martina Rehar	Nikoli ni prepozno	180
Ivan Mlačnik	Društvene novice	180
	Iz planinske literature	183
	Razgled po svetu	185
Tomislav Ivič	V Grohotu le še ruševine	188

Na naslovni strani:

Vrvež množice planincev pri Valvasorjevem domu — na letošnjem, že 21. spo-
minskem zimskem pohodu na Stol. (Posnetek Vanč Kosi)

Planinski vestnik izdaja Planinska zveza Slovenije, 61000 Ljubljana, Dvořakova
ulica 9, poštni predal 214. Revija praviloma izhaja vsak mesec. Ureja uredniški
odbor: Milan Cilenšek (glavni in odgovorni urednik), Tomaž Banovec, Janez
Bizjak, Sonja Dolinšek, Zdenko Kodrič, Jože Krajnc, Dragica Manfreda, Jože
Pogljajen, Nada Praprotnik, Marlen Premšák, Tone Strojín, Tone Škarja, Matej
Šurc, Nevenka Vogelín in Božo Zorko; predsednik izdajateljsko-založniškega
sveta Ante Mahkota. Prispevke pošiljajte na naslov: Milan Cilenšek, Uredništvo
Večera, 62000 Maribor, Svetozarevska ulica 14, ali na naslov Planinske zveze
Slovenije. Rokopisov in slik ne vračamo. Tekoči račun pri SDK 50101-678-47046.
Letna naročnina je 3000 dinarjev in jo lahko naročniki plačajo v dveh obrokih:
prvega v februarju, drugega v juniju; za tujino znaša naročnina 30 dolarjev.
Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova
vselej navedite tudi stari naslov, in to s tiskanimi črkami. Upoštevamo pisne
odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto, med letom odpovedi ne moremo
sprejemati. Tiska Tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani.

PLANINSTVO – NARODNI BRANIK

V DELOVANJU SOŠKE PODRUŽNICE SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA JE PET ZNAČILNOSTI

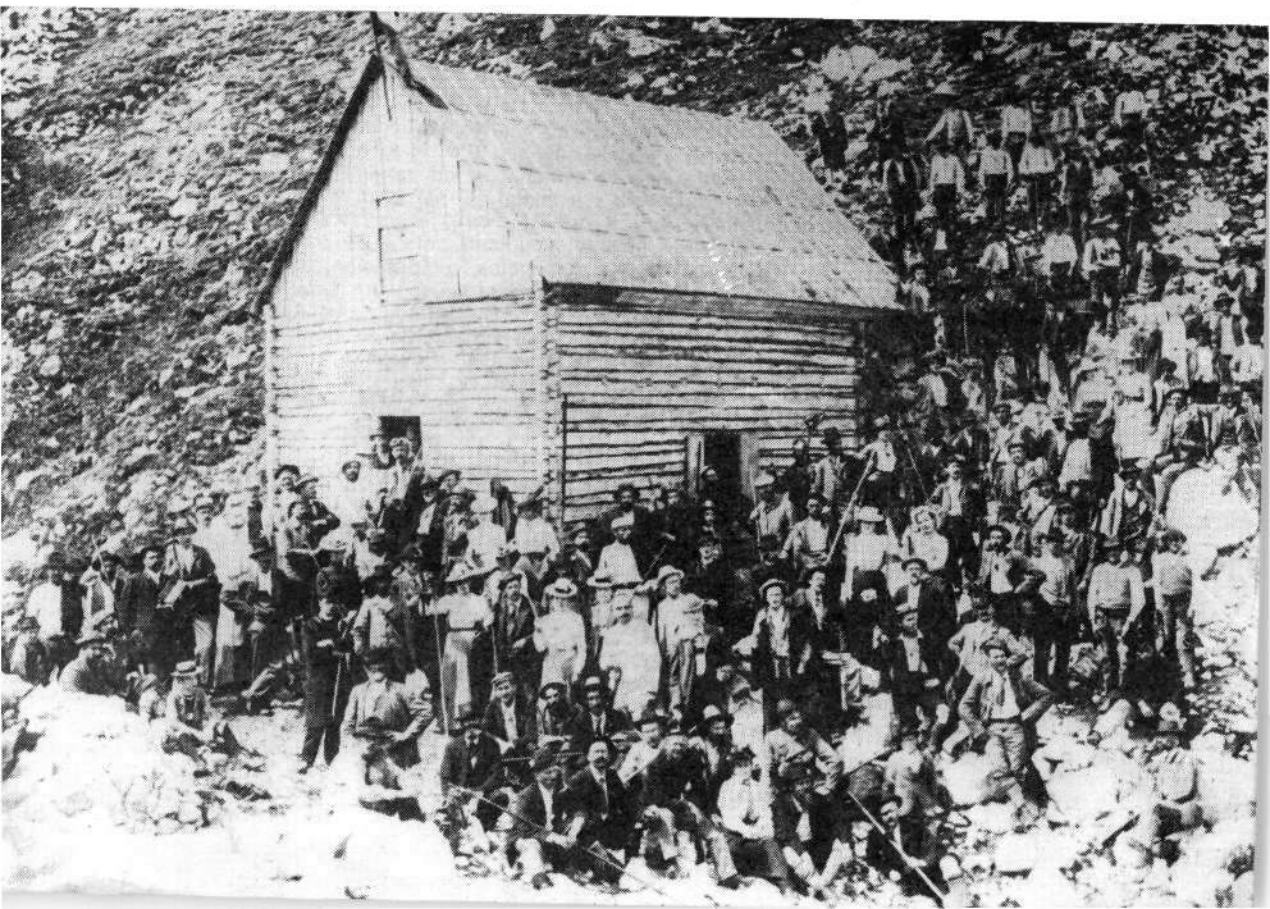
Dr. TONE STROJIN

Vizitka Soške podružnice skozi predvojne letnike Planinskega vestnika je kratka, a zgovorna. Soška podružnica SPD je bila četrta po vrsti in prva na Primorskem. Ustanovni občni zbor je bil 14. marca 1896, pravila pa potrjena 2. maja istega leta z odlokom c. kr. namestništva v Trstu pod št. 8532. Prvi načelnik je bil dr. Karol Triller. Po njem se je poimenovala 5. avgusta 1901 odprta Trillerjeva koča na Krnu. Že prvo leto je Soška podružnica štela 44 članov. Za Trillerjem je vodstvo podružnice leta 1905 prevzel dr. Rudolf Gruntar. Tega leta pozimi je Trillerjevo kočo na Krnu podrl sneg, kar je podružnico zelo prizadelo. Zadnji občni zbor Soške podružnice SPD je bil še pod Gruntarjevim vodstvom 6. marca 1913. Podružnico so delegati še zastopali na zboru SPD po prevratu v Ljubljani 16. novembra 1919, potem pa so zaradi zasedbe vsega Posočja po italijanskih oblasteh podružnico razpustili. Vendar planinska in narodna zavest nista bili zatrti. Iz debla nekdanje Soške podružnice so zrastle zeleni poganjki v vseh večjih krajih — nastale so Bovška, Tolminska, Goriška in Primorska podružnica Slovenskega planinskega društva. Zato je jubilej Soške podružnice SPD praznik vse naše zahodne narodnostne meje, praznik vsega Posočja.

KAJ SO JUBILEJI?

Ob vedno bolj številnih jubilejih in praznovanjih v našem današnjem življenju se odpira vprašanje, kaj so jubileji: zgodovina ali slavospev? Če so jubileji časovno že odmaknjeni, ustanovitelji ne morejo biti živi. Ne more biti drugače — gre za zgodovino.

Odprtje Trillerjeve koče na Krnu leta 1901

Ob čedalje bolj številnih praznovanjih — tudi v planinstvu — se zastavlja nadaljnje vprašanje, kakšen je pravzaprav pomen teh jubilejev danes. Drugače povedano, ali ti jubileji »starajo« planinsko organizacijo, ji nadevajo le zlato patino, ali pa naj bi se iz teh jubilejev časa naučili, potegnili kak nauk in vodilo.

Gotovo je vsak jubilej dogodek. Bolj ko je bil dokumentiran in spontan, bolj je odmeven. A ne gre samo za to. Ob nastanku dogodka sta bila potrebna tudi motiv in pogum, pomembno je tudi, kako je dogodek odmeval v narodnem prostoru in kako je vplival na kasnejše čase. Veliko jubilejev je bilo bakla narodnega buditeljstva, vstaja narodne zavesti in poziv k delovanju. Vse to lahko pripišemo najstarejšim planinskim jubilejem na pragu prejšnjega stoletja, tudi posoškem!

Po možeh, ki so čutili narodno, videli dalje, razumeli po slovensko, je bila vsaka ustanovitev kakršnegakoli slovenskega društva svojevrstna budnica.

Vsi planinski jubileji iz prejšnjega stoletja in pozneje so vseslovenski — odmevali so po vsem slovenskem prostoru. Taki morajo ostati, ne glede na premike državnih mej, saj gre še vedno za enoten kulturni prostor. Tudi planinski jubileji so bili in morajo biti narodna dediščina. Zato bi bilo napačno, da bi visoki soški jubilej praznovalo le eno društvo, drugi pa bi se nanj odzvali kot gostje.

Sam dr. Fran Tomišek je v zaokroženem pregledu »Organizatorni razvoj SPD« v dodatku Planinskega vestnika 1933 na strani 307 zapisal, »da se je delokrog Soške podružnice raztezal od Mangrta, Triglava, čez Kanalsko do Brd in Krasa«.

Teritorialno je to obsegalo našo zahodno narodno mejo, kar je ustanovitvi Soške podružnice SPD dalo ne le planinski pomen, temveč tudi **buditeljsko in povezovalno vlogo** med tamkajšnjimi Slovenci.

Poieg kulturnega, prosvetnega, združniškega in posojilniškega delovanja redkih slovenskih društev takratnega časa na Posoškem, o čemer se je največ ohranilo iz Tumovih spisov, je bilo tudi planinsko delovanje društev, čeprav gledano z današnjimi očmi, skromno — kot poziv k prestopanju praga domače kmetije, bajtarstva in dni-narstva, ven in gor — v domače gore. V tem simboličnem ključu podružnice je bil **mobilizatorski pomen**, ki so se ga zavedali daljnovidno usmerjeni ustanovitelji slovenskih društev in podružnic.

Enako vlogo lahko njihovim pravilom pripišemo še danes: da so namreč podružnice tako rekoč »uzakonile« hojo iz dotedanje zaplankanosti za domači plot. V bistvu je bilo vabilo v gore za takratni čas in za takratnega slovenskega človeka nezaslišan **liberalni korak** iz dotedanje slovenske sprijaznenosti v krog domače hiše, njive in gozda ali delavnice in pisarne.

Slovensko planinsko društvo je priporočilo vsakemu Slovencu, kadar je le imel možnost, v prostem času početi kaj drugega, kot je narekovala skoraj fevdalno naravnana meščanska miselnost takratnega časa, torej videti v naravi nekaj več kot le trud in skrb za preživetje. Zavedati se je treba veselja in sproščenosti na izletih in čutiti skupaj z narodno zavestjo. Sociološko in v prispodobi rečeno to pomeni, da človek v naravi ni več gledal nuje za preživetje, temveč carstvo svobode.

Preprosto — duh liberalnega je šel z vsakim članom SPD, ki je hodil v gore.

Ne glede na razne teorije o pranasanku Slovencev — od vendskih, etruščanskih ali zakarpatskih časov — je slovenski človek od nekdaj najraje bival v Alpah. Dr. Tuma, sam zastopnik Soške podružnice SPD za goriški okraj, je na avtentično slovensko kulturo v Alpah opozarjal daleč pred novodobnimi teorijami.

Gotovo je, da naši geni še danes čutijo alpski melos, temperament, jezik in še kaj; tako ali drugače ostaja dejstvo, da je alpski atavizem Slovencev ostal in da je bilo Slovensko planinsko društvo tisto, ki je v Slovencih prebudilo tisočletno slovensko zaplankanost v dolino in redke krpice gorske zemlje, tako da je stopil na vrhove in se z vrhov prav **simbolično zavedel lepote in razsežnosti slovenske zemlje**. V občutku zmage nad vrhom in zavesti lastne moči nad strmino, v slasti razgledovanja na vrhu, je tudi simbolizem narodne plati planinstva. S temi motivi tudi računa psihologija planinstva.

KAJ NAM DANES POMENI VISOKI JUBILEJ SOŠKE PODRUŽNICE SPD

Prva značilnost podružnice je, da je delovala na ozemlju, kjer so se stikala tri jezi-kovna območja: uradno nemško, prodirajoče laško in avtohtono slovensko, čeprav tro-jezičnost uradno ni bila razglašena in je praksa življenje urejala po svoje.

Druga značilnost tega območja je bila ozemeljska različnost, kot jo je pokrivala Soška podružnica — od visokih gora Triglava in Mangrta, kjer zbira svoje vode Soča in kjer je človek komaj našel krpico zemlje zase v Trenti in Koritnici, prek bolj prijaznih prisojnih teras Posočja do vinorodnih Brd in do zamejenosti njivic in grmičastih vasic Krasa, pa tja do tako zaželenega Jadrana — okna v svet. Različni kraji, razne težave in nadloge v boju za vsakdanji kruh.

Tretja značilnost Posočja so bili prav narodni buditelji. V planinskih vrstah gotovo dr. Karol Triller, prvi načelnik Soške podružnice SPD, za njim dr. Rudolf Gruntar in

za goriški okraj postavljeni zaupnik dr. Henrik Tuma ter za kobaridski okraj učitelj Anton Stres. Za njimi še Jaka Zupančič, Josip Abram-Trentar idr. A koliko jih še stoji v temi zgodovine, zaslužnih in pozabljenih! O tempora, o mores! Ni prostora, da bi navedli vse goriške in primorske buditelje, katerih spomin že desetletja prizadevno oživlja Klub starih goriških študentov.

Četrta značilnost nekdanje Soške podružnice SPD je, da je bila prav ta podružnica podlaga za ustanovitev novih podružnic SPD; območje je le bilo preveliko, da bi podružnica zmogla zajeti vse člane. Tako se je bovškega območja ne toliko organizacijsko kot posestniško lotila leta 1903 ustanovljena Češka podružnica s svojim akademskim krožkom v Pragi. Posestniško zato, ker je zgradila Koritniško kočjo leta 1909. Iz Soške podružnice je izšla Tržaška podružnica leta 1904, leta 1911 pa še Goriška podružnica. Te podružnice so poleg Ziljsko-Koroške doživele več sprememb in presnov kot katerakoli druga podružnica SPD.

Zato so jubileji zamejskih društev narodnostno toliko pomembnejši.

Peta in najbolj poudarjena značilnost Soške podružnice SPD je domoljubnost, ki izhaja iz delovanja njenih odličnih posameznikov. Ne le izraziti narodni buditelji, tudi planinci in alpinisti, kot Tuma, Jug, Abram-Trentar, Stres idr., so ostali pojem in zgled. Naj so bile njihove časovne in organizacijske vezi s podružnico bolj ali manj tesne, se podružnica identificira z njimi. Berimo Gregorčičeve verze in Abramove spise, prisluhnimo razmišljajočemu Tumi ali sledimo jurišniku Jugu — povsod so značaji Slovencev.

Soški jubilej planinstva nas zavezuje, zato nas opominja.

KAKO IN V ČEM SE DANDANES ZRCALI POMEN JUBILEJEV?

Dandanes se pomen jubilejev zrcali predvsem v tem, da kljub relativni blaginji ostanemo složni in enotni, da delamo, mislimo in čutimo kot enovita slovenska planinska organizacija. Nadalje, da slovenskemu človeku, preprostem gorjancu in izobražencu,

Komentiramo

OHRANJAJMO TO, KAR IMAMO

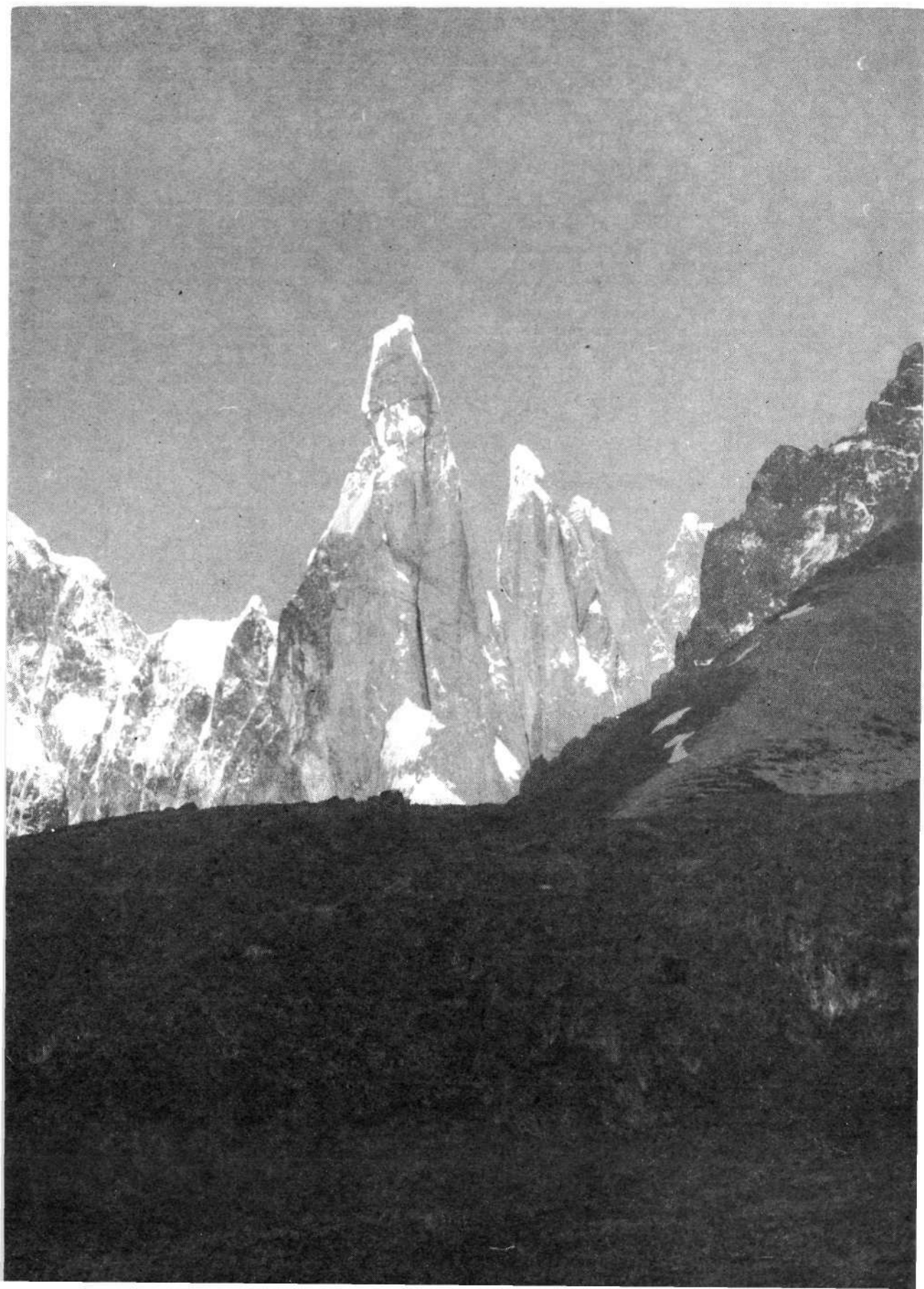
Gospodarstvo s svojimi tegobami vse bolj stiska za vrat tudi planinska društva. Nekatera med njimi, zlasti pa posamezni planinski navdušenci, tega dejstva nikakor nočejo spoznati kot vodilo za skromnejši odnos do te najbolj množične slovenske rekreativne zvrsti. V slovenskih gorah imamo danes že okrog 5700 postelj, in najbrž bi vsaka analiza potrdila, da več kakor 30-odstotno v letu niso zasedene. Res je včasih videti tudi drugače, zlasti če prideš sredi avgustovske sobote v kočje blizu Triglava. Tedaj lahko včasih najdeš prenočišče nemara res le še pod mizo v jedilnici, a kljub temu po takih konicah ne bi smeli meriti resničnih potreb po gradnjah ali razširitvah koč. Še zlasti ne, ker ni pričakovati, da bi širša družbena pomoč v prihodnjih letih naraščala. Zato naj bi v najširših razpravah pretehtali, ali res potrebujemo v triglavskem pogorju še nove kočje.

Že na sestanku v Kamniški Bistrici, ko so govorili o nujni ekonomiji postojank, pa so se tudi predstavniki društev strinjali, naj planinskih postojank ne bi več gradili nad gozdno mejo, ker je njihovo vzdrževanje seveda zelo drago.

Nadvse dosledno bi tudi morali pri izbiri lokacije za kočjo upoštevati mnenje gospodarske komisije, da ne bi prihajalo do takšne škode, kot je nastala na Koroškem, ko je plaz podrl Kočjo na Grohotu. Razdalje med planinskimi postojankami ali drugimi gostinskimi objekti naj bi bile razumne — kakšne štiri ure hoda predlaga gospodarska komisija, da si kočje ne bi konkurirale; pa tudi sicer ni potrebno, da so na gosto, kakor v dolini. Tisti pa, ki še naprej vztrajajo, naj bi imeli v visokogorskih postojankah več sob z dvema posteljema, bodo morali prej ali slej odnehati — kočje se naj ne bi spremenile v hotele, saj takšne ne bi več vzdržale vse večje draginje. Odločiti se bomo morali pač za udobje doline ali za skromnost gora.

Še bolj kot kadarkoli doslej pa bo pomagala ohranjati drage planinske kočje ljubezen planincev, njihovo prostovoljno, neplačano delo pri gradnji ali dozidavi planinskih domov, pri vzdrževalnih delih v njih in pri oskrbovanju postojank. Le tako namreč ne bo prišlo do tega, da bomo morali nerentabilne kočje v gorah počasi zapirati.

Dragica Manfreda

ohranimo in damo mesto v zgodovini, kakršno mu gre. Kultura prerašča čas. Le premislimo, kakšno narodno hrbtenico je planinstvo dalo tem krajem s svojimi ljudmi — tudi alpinisti — od Valentina Staniča dalje, prek Henrika Tume, Klementa Juga, Zorka Jelinčiča idr. Zato mislim, da ni pretirano ob devetdesetletnici Soške podružnice SPD opomniti tudi na več kot dvestoletno tradicijo posoškega alpinizma.

Gledano s temi vidiki na današnja obzorja se moramo vprašati, kaj je planinstvo dalo našemu človeku, kaj mu pomeni danes in zakaj ga bo potreboval tudi v prihodnje.

Zato naj posoški jubilej ostane predvsem kulturni dogodek. Naj predvsem v tem vidimo, spoštujemo in praznujemo posoški jubilej v Sloveniji!

CERRO TORRE 1985/86

NAJTEŽJA SMER V PATAGONIJI IN MED NAJTEŽJIMI NA SVETU

**NAŠI NAJBOLJŠI ALPINISTI NAREDILI NAJVEČJI PODVIG IN TAKO VNOVIČ POTRDILI
SVETOVNI SLOVES JUGOSLOVANSKEGA VRHUNSKEGA ALPINIZMA**

STANE KLEMENC

Zadnja lanska slovenska alpinistična odprava je odšla na pot 6. decembra. Njen cilj je bila gora najdrznejših oblik, impozantni Cerro Torre, kot smo na kratko poročali že v februarški številki PV.

Na sliki levo: mogočni Cerro Torre iz doline
Posnetek Stane Klemenc

Cerro Torre leži v Patagoniji na jugu Argentine, ob čilski meji. Njegova vzhodna stena je bila med največjimi problemi tega časa, ekstremno težkim granitnim vrhovom pa se kot največji nasprotnik pridružuje še izredno slabo vreme. Stalni jugozahodni vetrovi s Pacifika in Antarktike nosijo vlažne gmete prek kontinen-

Člani odprave na Cerro Torre — od leve: vodja Stane Klemenc, Slavko Svetičič, snemalec Matjaž Fistravec, Pavle Kozjek, Silvo Karo, Franc Knez, zdravnika Borut Belehar, Janez Jeglič in Peter Podgornik.

Posnetek Stane Klemenc

talnega ledu na čilski strani do višjih gorskih verig patagonskih Andov. Tam se običajno zadržuje dolina nizkega zračnega tlaka. Ohlajene vlažne gmote se ustavijo ob najvišjih verigah gora in jih zasipavajo z neprestanimi snežnimi padavinami. Stalno divjajo še orkanski vetrovi. Zato je patagonsko vreme največji krivec za mnoge neuspele vzpone na te izredne vrhove.

Leta 1983 je domžalska odprava v Fitz Royu preplezala prvenstveno Slovensko smer v nadpovprečno slabem vremenu. Takrat so uspeli Knez, Karo, Jeglič in Klemenc — slednji je odpravo vodil.

Cerro Torre leži pet kilometrov jugozaahodno od Fitz Roya in ima še več padavinskih dni.

ČLANI ODPRAVE NA CERRO TORRE

— **vodja:** Stane Klemenc, 35 let (Kavkaz 1974, Makalu 1975, Everest 1979, Grenlandija 1981, Fitz Roy 1983);

— **člani:**

Franc Knez, 30 let (Everest 1979, Peru 1980 in 1982, Lotse 1981, Josemiti 1983,

Fitz Roy 1983, Čo Oju 1984, Jalung Kang 1985);

Pavle Kozjek, 27 let (Gangapurna 1983, Josemiti 1984, Jalung Kang 1985);

Peter Podgornik, 28 let (Lotse 1981, Aconcagua 1982, Grenlandija 1984, Jalung Kang 1985, Josemiti 1985);

Janez Jeglič, 24 let (Colorado 1982, Fitz Roy 1983, Jalung Kang 1985);

Slavko Svetičič, 28 let (Aconcagua 1982, Bolivija 1983, Josemiti 1984, Jalung Kang 1985);

Silvo Karo, 25 let (Colorado 1982, Fitz Roy 1983, Jalung Kang 1985);

— **zdravnik:** Borut Belehar, 46 let;

— **snemalec 16-milimetrskega televizijskega filma:** Matjaž Fistravec, 28 let (sedem let alpinističnega staža).

DNEVNIK ODPRAVE

6. in 7. decembra 1985: Odhod iz Ljubljane v Zagreb z Alpetourivim avtobusom, nato z letali družbe KLM prek Amsterdamu do Buenos Airesa. Tam so nas pričakali naši izseljenci in predstavniki kluba

ODLOČILNI DNEVI

Trinajsti januar je bil in trinajsti dan, odkar sva s Petrom v snežni luknji pod steno čakala na lepo vreme. Počasi nama je postajalo vseeno, kdaj je dan in kdaj noč — vstajala sva okrog enajste ure dopoldne in zaspala proti tretji ponoči. Med viharji, snegom in plazovi se nama je pričelo dozdevati, da sonce ne gre več čez Patagonijo. Tisti večer pa se je le razjasnilo in naslednje jutro sva bila ob štirih pokonci, vsa nestrpna ob misli, da končno spet greva v steno. Sprejel naju je snežni metež. Dve uri kasneje brez posebnega upanja še enkrat pogledava iz luknje, in glej — nebo je jasno, brez oblaka. V Patagoniji je možno vse.

Dobre štiri ure vzpenjanja po vrveh potrebujeva do mesta, kjer sta Franček in Silvo konec decembra zabiła zadnje kline, približno 800 metrov visoko v steni. Z dvema težkima tehničnima raztežajema sta odprla pot do sistema zajed in počli, ki je obetal možnost za vrh. Iz vrvi, ki so ostale v klinih, je vihar napravil nepopisno zmešnjavo, oprema v transportni vreči pa je zalita z ledom; tako mine še ena ura, preden sva nared. Peter gre naprej, lepo spleza težko poč in sporoči, da je prišel sicer na lepo poličko, na katero pa teče manjši slap. On res nima sreče v tej steni, njegova stojišča so vedno pravcately kopalnice. Ko pridem do njega, že šklepeta z zobmi, zato hitro kar čezenj plezam naprej in mimogrede pustim košček kože z dlani na ostrem granitnem robu, tako da je naslednji raztežaj markiran z rdečimi packami. Pa kaj bi to, vesela sva vsakega metra, ki ga pridelava v tej obupni vertikali! Zadnjih 300 metrov je povprečni naklon stene čez 90 stopinj. Dan je razmeroma topel, gora se stresa ledu in neprestanega ropotanja po čeladah sva že tako navajena, da se niti ne zmeniva več za to. Le pogledi navzgor so navadno hudo boleči in tudi kri se včasih pocedi. Največji ledeni projektili pa na srečo zgrešijo; na srečo, kajti umakniti se jim nimaš kam. Posebnega užitka ni v takšnem plezanju, toda mi smo prišli sem, da splezamo novo smer in pridemo na vrh; in zlepa ne nameravamo odnehati.

Okrog treh popoldne se sonce skriva za greben — naenkrat sva sredi zime. Toplota izgine, kot bi odrezal, in mokra obleka postaja leden oklep. Široka previsna poč naju nekoliko ogreje. Vrh nje pritrdiva vrvi, ki na mrazu vse bolj postajajo podobne jeklenim žicam, in se spustiva navzdol. Dovolj sva opravila za danes. Spust po vrveh je dosti hitrejši kot vzpon, v eni uri sva spet pred snežno luknjo, kjer se Franček, Silvo, Johan in snemalec Fištra že pripravljajo na jutrišnji dan, ki bo morda odločilen. Slavec je ostal v baznem taboru; pri treningu si je zvil prst in žal se je

Triglav. Nas in opremo so prepeljali do kluba Triglav, kjer smo prespali.

8. decembra: Polet v Rio Gallegos.

9. decembra: Nakup hrane in kuhinjske posode, organizacija nadaljnjega prevoza.

10. decembra: Z avtobusom smo s 1100 kg opreme in hrane pozno popoldan odšli proti 450 km oddaljenemu parku Los Glaciares (370 m).

11. decembra: Sedem fantov odnese prvih 170 kg opreme do baznega tabora Laguna Torre na višini 830 metrov. Knez in Karo ostaneta v bazi, drugi se vrnejo v dolino.

12. decembra: Šest fantov nese opremo do baze, kjer ostaneta Jeglič in Svetičič. Knez in Karo gresta pod steno in poiščeta varen prostor za bivak.

13. decembra: Jeglič in Svetičič skopljeta v snežno pobočje pod steno (1970 metrov) veliko luknjo — bivak.

14. decembra: Knez in Karo preplezata prvih 110 metrov stene v smeri veliko zajede.

15. decembra: Vreme je slabo. V bivaku so Podgornik, Kozjek in Fistravec. Drugi so

v bazi, ki je dokončno urejena. Tudi vsa oprema je v bazi; 650 kg so je prinesli konji, 460 pa člani odprave sami.

16. decembra: Podgornik in Kozjek sta preplezala težko, 20-metrsko previsno stopnjo, čeznjo je tekel slap vode iz zajede.

17. decembra: Jeglič in Svetičič preplezata 50 metrov zajede, kombinirano skala in led. Zajeda je zelo nevarna, vanjo leti ves sneg, led in kamenje z zgornjega dela stene. Vreme se zopet pokvari.

18. in 19. decembra: Slabo vreme, stenc je močno zasnežilo. Vsi smo v bazi.

20. decembra: Zopet lepo vreme, stena se je otresla snega. Slikanje za propagandne namene sponzorjev.

21. decembra: Vsi razen Fistravca smo nesli opremo iz baze v bivak, ki smo ga morali poprej odkopati; vhodni rov se je podaljšal za tri metre.

22. decembra: Knez in Karo preplezata 145 metrov zajede. Naslednji dan sta odšla v bazo. V bivaku sta ostala Podgornik in Kozjek.

Od 23. do 26. decembra je bilo vreme slabo.

NA CERRO TORREJU

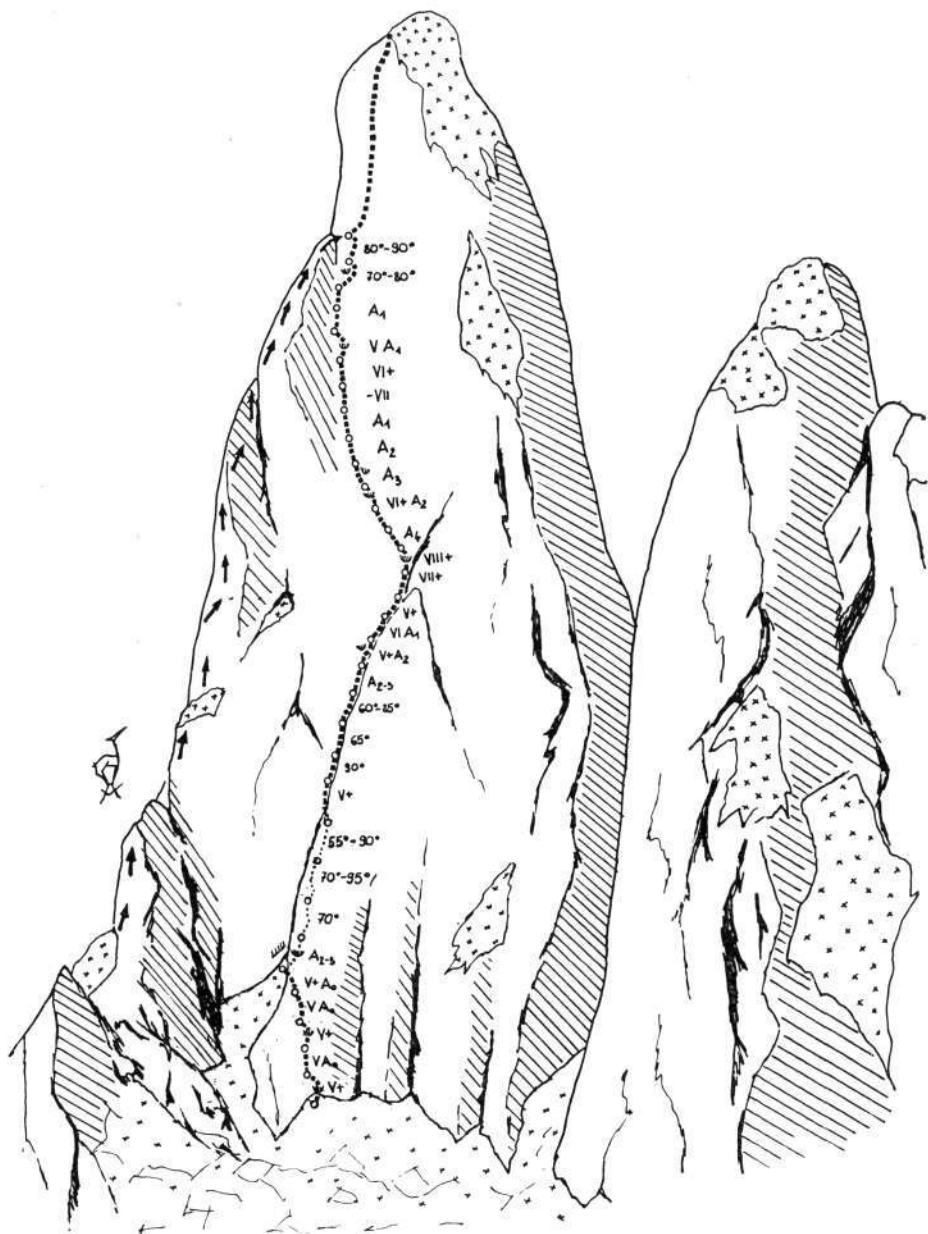
verjetno s tem tudi poslovil od vrha. Naš načrt je takle: četverica bo šla na pot navsezgodaj in preživela noč čim više v steni. Tam se jim bova naslednje jutro pridružila še midva s Petrom, potem pa gremo skupaj v odločilni naskok.

Dan počitka je vse prehitro minil in malo pred polnočjo spet odrineva. Stena je v mraku videti še bolj divja, skoraj neresnična. Po dvesto metrih vzpenjanja mi »crkne« ročna svetilka. Sicer sva plezala brez luči — baterije se na mrazu silno hitro izrabijo — toda pri prepenjanju žimarjev (posebne naprave za vzpenjanje po vrvi) sva jo kljub vsemu potrebovala. Peter me počaka, žarnica je hitro zamenjana in greva naprej. Čeprav zaupava vrvem, nama je rahlo tesno pri srcu, ko nihava v temi nekaj metrov od stene v njenem najbolj previsnem delu, kjer je Franček prejšnji dan preplezal najtežje prosto mesto v smeri — osem plus. Vsakih nekaj minut si dajeva signale z baterijo. Nočno plezanje ima eno prednost: ne vidiš, kako daleč je še do vrha. Vrvi so mestoma poledenele, žimarji slabo prijemajo in nekakrat zdrsneva meter, dva navzdol — nič novega, tega smo vsi vajeni že od prvega dne; pač ena od značilnosti patagonskega plezanja.

Dosegla sva najvišjo točko izpred dveh dni. Vrv zdaj teče še naprej in po dvesto metrih zagledava prijatelje, ki na polički pod ledenim previsom čakajo, da se povsem zdani. Nobene pijače nimajo, kuhalnik jim je padel dol, skupaj z njim pa še Frančkovi čevlji. Za vzpon na zasneženi vrh so nam ostali le lahki plezalniki. Johan in Silvo sta zadnji dan opravila veliko, vrvi so zdaj pritrjene do stika z Maestrijevo smerjo, po kateri bomo plezali zadnjih 150 metrov. Fištra je vse to pridno snemal na filmski trak. Sončni vzhod je lep, a ni časa, da bi ga občudovali; hitimo naprej. Tik pod vršno steno srečamo dva Francoza, ki sta prejšnji dan omagala štirideset metrov pod vrhom in povsem izčrpana sestopata. Eden od njiju je znani alpinist in himalajec Yves Astier. Potem so tu trije naši — Bogdan, Matevž in Rado, ki se spuščajo z vrha. Cerro Torre ima danes rekorden obisk.

Mi pa plezamo dalje, kot da nas je vrh hipnotiziral. Maestrijeva galerija svedrovcov se nam zdi otročje lahka nasproti plezanju prejšnjih dni. Klini nas pripeljejo pod ledeno gobo, le prehod s skale na led nas še malo zadrži, potem pa tudi goba spodaj, zgoraj je le še nebo, vmes pa nas šest, ki kar ne moremo verjeti, da stojimo na vrhu, saj so bile to še pred tremi dnevi samo lepe sanje. Cerro Torre je zdaj tudi naš.

Pavle Kozjek

Slovenska smer na Cerro Torre — VIII + A₁ 95°

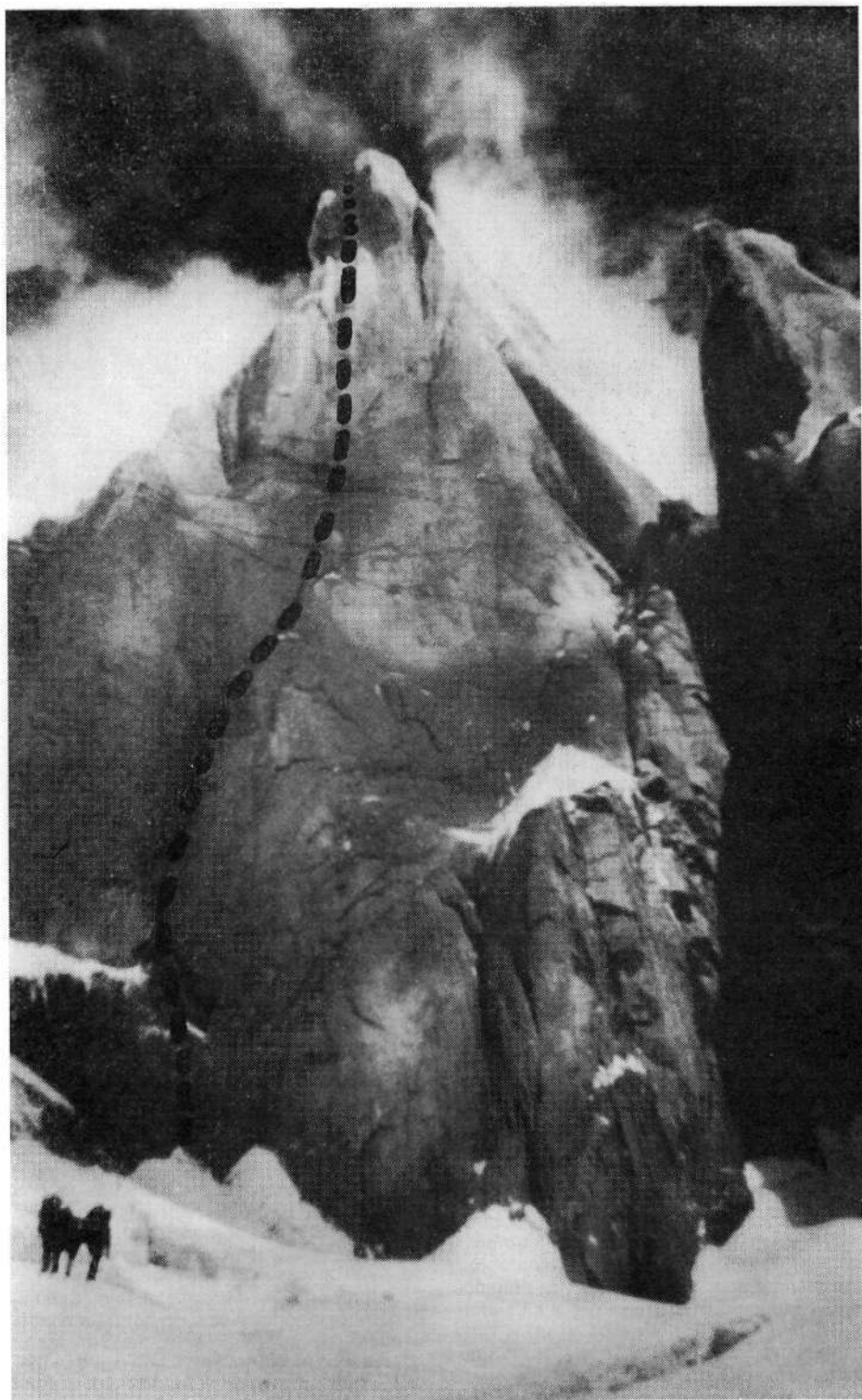
Risba Stane Klemenc

27. decembra: Podgornik in Kozjek sta v steni. Vse doslej napete vrvi so bile globoko vkovane v led. Pet ur sta jih čistila, nato preplezala 70 metrov strmega ledu v zajedi.

28. decembra: Podgornik in Kozjek sta preplezala še 75 metrov do izstopa iz zajede — prvi steber. Jeglič in Svetičič sta iz zajede za njima pobrala vse že napete vrvi in kline. Vrvi so nato napeli po desnem boku stebra naravnost navzdol po ploščah. Ta del stene je veliko manj

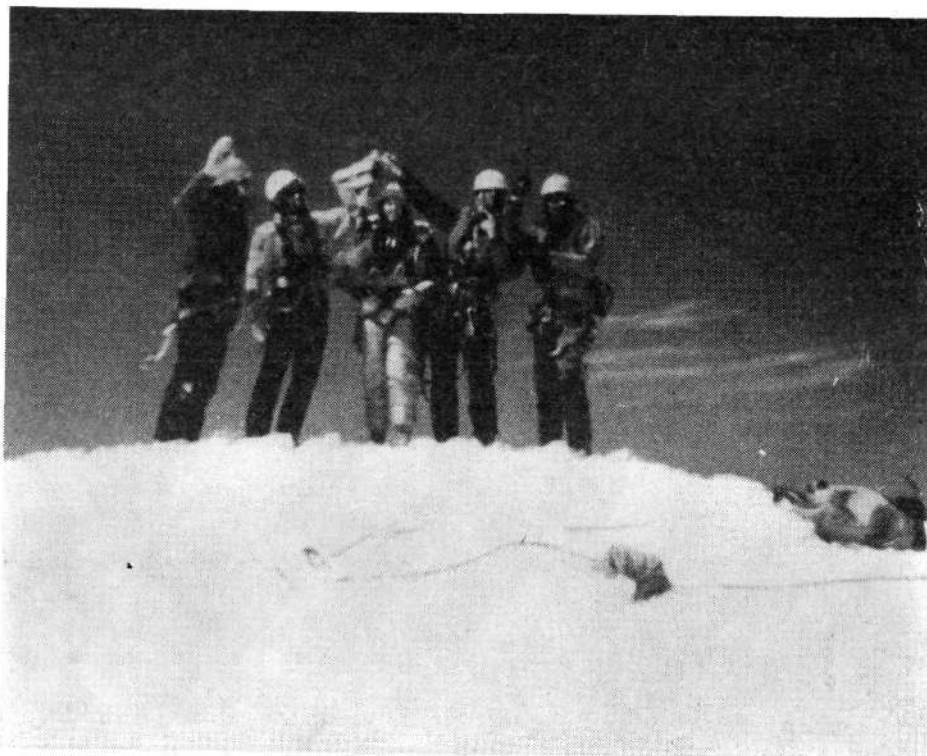
izpostavljen padajočemu ledu in kamenju kot zajeda. V zajedi smo imeli srečo, da ni prišlo do kakšnih poškodb. Ta dan je bil najuspešnejši doslej in odločilen za poznejši uspeh. Pot po vrveh navzgor je bila tu malo krajša, varnejša in hitrejša, ker vrvi niso vsako noč zamrzile.

29. decembra: Jeglič in Svetičič sta preplezala 155 metrov gladke navpične in previsne stene nad zajedo, in to prek rdečega pasu.

Vzhodna stena Cerro Torreja z vrisano smerjo vzpona slovenske odprave

Posnetek Stane Klemenc

Na vrhu

Posnetek Tomaž Fistravec

30. decembra: Knez in Karo sta preplezala 80 metrov težkih plošč in krušljivih burk. Zavrtala sta prve svedrovce. Za nami je 705 višinskih metrov stene.

31. decembra: Vreme je slabo.

1. januarja 1986: Knez in Karo sta odšla v bazo, Podgornik in Kozjek v bivak. Vreme je slabo.

Od 2. do 13. januarja je bilo slabo vreme. Zapadlo je ogromno novega snega. Podgornik in Kozjek sta požrtvovalno vztrajala v bivaku ter ga s težavo čistila in reševala opremo. Klemenc je iz 250 km oddaljenega Calofata pripeljal 80 kg nove hrane (12. in 13. januarja). Svetičič si je pri treningu izpahnil palec.

14. januarja: Podgornik in Kozjek sta preplezala 80 metrov previsne stene. Klemenc, Svetičič in Belehar so znosili novo hrano v bazo.

15. januarja: Jeglič in Karo sta preplezala še zadnjih 220 metrov nove smeri. Fistravec je snemal, Knez pa je nosil opremo za bivak. Ob 22. uri so bili na vrhu stebrov pod vršno steno. Tu se nova smer priključi jugovzhodnemu grebenu in gre z njim skupaj naprej še 150 metrov do vrha.

16. januarja: Opolnoči s 15. na 16. januar sta se po vrveh začela vzpenjati še Podgornik in Kozjek; ob 8. uri zjutraj sta se priključila prijateljem v vršni steni. Vseh šest je okoli 12. ure priplezalo iz stene

prek snežnega roba na vršni plato. Ob 12.36 so bili na vrhu snežne gore, na najvišji točki Cerro Torreja, 3128 metrov visoko.

Slovenci imamo v tej slavni gori svojo smer prek najtežje in najlepše stene. Je najtežja v Patagoniji in med najtežjimi v svetu. Na osem tisočake se že povzpensajo v dveh ali štirih dneh, prek te stene to še ni mogoče. Zadovoljen sem, da sem našim, za zdaj najboljšim alpinistom omogočil njihov največji alpinistični podvig in s tem prispeval k ponovni potrditvi svetovnega slovesa našega vrhunskega alpinizma.

17. januarja: Vsi so se umaknili iz bivaka v bazo. Belehar in Klemenc sta 16. januarja zvečer prišla v bivak, ker se je poškodoval francoski alpinist Yves Astier: pri spustu mu je odkrušena skala poškodovala nogo. Zjutraj sta ga do polovice poti sama nosila navzdol, naprej do ledenika pa so prišli na pomoč drugi francoski alpinisti. V bolnišnico so ga z ledenika odpeljali z vojaškim helikopterjem.

Popoldan se je vreme poslabšalo. Sklenili smo, da ostanemo v bazi do konca meseca. Svetičič bo poskusil priti na vrh takoj, ko mu bo poškodovani palec to dovoljeval. Drugi smo imeli v načrtu še vzpone v Fitz Royu, Paineconju in Saint Exuperiju. Slabo vreme je trajalo neprekinjeno do 30. januarja.

29. januarja: Podgornik, Svetičič in Jeglič so šli v bivak po opremo, ki je še ostala tam po doseženem vrhu. Nad 1500 metrov so gazili novozapadli sneg do prsi. Z nadčloveškimi naporji so prišli na mesto, kjer je bil bivak. Ker je bil bivak v kotlu s treh strani obdan s stenami, se je nanj naletelo skoraj deset metrov snega. Nekaj časa so poskušali kopati rov, potem so sprevideli, da je nemogoče priti do njega v takih okoliščinah. Oviral jih je divji veter, s sten so še vedno leteli plazovi snega. Bilo je nemogoče in prenevarno, zato so se do noči umaknili v bazo. Drugi so ta dan odnesli večino opreme iz baze v dolino.

30. januarja: Vreme se je izboljšalo. Videl se je Torre — popolnoma bel. Do 15. ure so iz baze vsi prišli v dolino, ob 17. uri pa smo se z avtobusom odpeljali v 220 km oddaljeni El Calofate. Po treh dneh smo z avtobusom šli naprej v Rio Gallegos,

odkoder smo 10. decembra 1985 startali. V tem mestu, ki je upravno mesto province Santa Cruz, smo bili gostje jugoslovanskega kluba, ustanovljenega pred letom dni. Tod živi približno sto naših družin. Nekaj starejših še govori naš jezik. Pozna se, da so druga ali celo že tretja generacija izseljencev. Bili smo deležni pozornosti tiska in televizije (z nami so pripravili 15-minutno oddajo).

7. februarja smo z letalom odleteli v Buenos Aires. Tam smo bili kot običajno gostje slovenskega kluba Triglav. Na naši ambasadi so priredili tiskovno konferenco in koktajl. Podgornik je ob tej priložnosti prikazal filme z Aconcague in Josemitov. Osrednji tednik El Tiempo je objavil celostransko reportažo in tri fotografije o naši odpravi. Z željo po skupni odpravi z argentinskimi alpinisti na najvišji vrh Antarktike smo se poslovili od lepe dežele in prijaznih ljudi.

PREGLED AKTIVNOSTI NA ODPRAVI OD 11. DECEMBRA 1985 DO 18. JANUARJA 1986

Udeleženec	Nošnja iz doline do baze	Nošnja iz baze do bivaka	Število nočitev v bivaku	Število plezalnih dni
Klemenc	7 ×	5 ×	1	—
Belehar	7 ×	5 ×	1	—
Fistravec	4 ×	4 ×	7	5
Knez	2 ×	6 ×	7	4
Karo	2 ×	7 ×	6	4
Jeglič	3 ×	7 ×	10	4
Svetičič	4 ×	7 ×	8	3
Podgornik	2 ×	4 ×	25	5
Kozjek	1 ×	5 ×	25	5

VREME OD PRIHODA V BAZO 11. DECEMBRA 1985 DO ODHODA 30. JANUARJA 1986

V bazi smo bili vsega skupaj 48 dni. Od tega je bilo 15 dni lepega vremena in 33 dni s padavinami. V bazi je običajno deževalo, nekajkrat pa snežilo. Snežna meja je bila največkrat med 1500 in 2000 metri. December je imel nadpovprečno število lepih dni (enajst), januar pa samo štiri. Po izjavah domačinov tako grdega januarja ni bilo že 45 let. Lepo vreme smo popolnoma izbrabili, kar je pogoj za uspeh.

PREGLED VZPONOV NA CERRO TORRE

- 1959 — SZ raz, prv.: Cesare Maestri, Italija — Toni Egger, Avstrija
- 1974 — Z stena, prv.: Casimiro Ferrari, Daniele Chioppa, Mario Corti, Italija
- 1977 — Z stena, 1. pon.: John Bragg, Joy Wilson, Dave Carman, ZDA

- 1979 — JV raz, prv.: Jim Bridwell, Stewe Brewer, ZDA (dokončan Maestrijev vzpon iz leta 1970 — 30 m pod vrh)
- 1983 — JV raz, 1. pon.: Ermanno Salvaterra, Maurizio Giarolli, Italija
- 1983 — JV raz, 2. pon.: Daniel Anker, Thomas Wüschner, Švica
- 1984 — JV raz, 3. pon.: Elio Orlandi, Livio Regatti, Italija
- 1985 — JV raz, 4. pon.: Beda Fuster, Švica — Allan Kearney, ZDA
- 1985 — JV raz, 5. pon.: Hans Börnthaler, Manfred Lorenz, Avstrija
- 1985 — JV raz, 6. pon.: Hartnud Münchnerbach, Karl Schrag, ZRN
- 1985 — JV raz, 1. ZP: Maurizio Giarolli, Paolo Caruso, Andrea Sarchi, Ermanno Salvaterra, Italija
- 1985 — JV raz, 1. solo: Marco Pedrini, Švica
- 1985 — JV raz, 9. pon.: Kurt Felsberg, Martin Mosberger, Švica
- 1985 — JV raz, 10. pon.: Marco Pedrini, Fulvio Mariani, Švica

15. 1985 — JV raz, 11. pon.: Marco Pedrini, Fulvio Mariani, Švica
16. 1985 — JV raz, 12. pon.: Jeff Lemoine, Piere Faivre, Francija
17. 1985 — JV raz, 13. pon.: Fernando Cobo Guerrero-Tito, Španija
18. 1986 — JV raz, 14. pon.: Matevž Lenarčič, Bogdan Biščak, Rado Fabjan, Jugoslavija
19. 1986 — V stena, prv.: Franc Knez, Janez Jeglič, Silvo Karo, Peter Podgornik, Pavle Kozjek, Matjaž Fistravec, Jugoslavija

ŠTEVILO ČLANOV NA VRHU PO DRŽAVAH

Italija	Švica	Avstrija	ZR Nemčija	ZDA	Španija	Francija	Jugoslavija
12	10	3	2	6	2	2	9

SPISEK VSEH PODJETIJ IN USTANOV, KI SO OMOGOČILI ODPRAVO

Potovanje je organizirala turistična agencija Alpetour.

Z izdelki so sodelovali: Kors Rogaška Slatina — odlične gorske hlače; Universale Domžale — vetrni kompleti; Metka Celje — srajce in puhasta oprema; Induplati Jarše — višinski šotori, model Anapurna, in bazni šotori, serijski model Bohinj; Slovenijašport — copati Adidas; Elektrotehna-Elkos Ljubljana — radioaparati za zvezo; Toko Domžale — potovalne torbe; Kolinska Ljubljana, Droga Portorož in Mercator Ljubljana — prehrabni izdelki; Lek Ljubljana — osvežilni mineralni napitek Olimpik; Ljubljanska banka — stanovanjska banka, Industrija usnja Vrhnika, Inex Adria Aviopromet Ljubljana, Elan Begunje, Induplati Jarše, Iskra Delta Ljubljana, Autocommerce Ljubljana, Zlatorog Maribor; planska društva: Domžale, Ljubljana Matica,

Nova Gorica, Idrija, Impol Slovenska Bistrica; telesnokulturne skupnosti: Domžale, Rimske Toplice, Idrija, Nova Gorica in Kranj; Dinos Ljubljana, KTM Protektor Ljubljana, Emona Ihan, Sadje-Zelenjava Ljubljana, RTV ZKP Ljubljana, Delavska enotnost — Utrip Ljubljana, Papirnica Vevče, Papirnica Količevo, Kuverta Ljubljana, Napredek Domžale, Iskra — Telematika Kranj, Iskra — Kibernetika Kranj, Iskra — Električna orodja Kranj, Sava Commerce, Exoterm, Vrplet Domžale, GG Kranj, Termika Ljubljana, Pohišvo Celje, Exportprojekt Ljubljana, Merkur Kranj, Gorenjska oblačila Kranj, Tekstilindus Kranj, Mladinska knjiga Ljubljana, Cankarjeva založba Ljubljana, Študentski servis Maribor, Metalna Maribor, Metalka Ljubljana, PiK Maribor in Alfafot Celovec.

Posebno zahvalo za sodelovanje pa izrekamo Slovenskemu klubu Triglav iz Buenos Airesa in drugim našim rojakom iz Argentine.

RAZSTAVA V DOMU TISKA V LJUBLJANI

NAŠE ŽENE V GORAH

Na dan žena je komisija za kulturo in preučevanje zgodovine planinstva, ki deluje pri PZS, pripravila v Domu tiska v Ljubljani zanimivo razstavo Naše žene v gorah. Iz bogate fotodokumentacije Planinske zveze Slovenije izdelani portreti so nas popeljali skozi stoletno zgodovino udejstvovanja Slovenk v gorah — od prve ženske, ki je leta 1870 stopila na vrh Triglava, Rozalije Škantar, prek vrhunskih alpinistk in pionirk slovenskega alpinizma Mire Marko Debelakove-Deržaj, Pavle Jesih, Nevine Prevec, Nadje Fajdige, Barbke Lipovšek-Ščetin, pa vse do nepozabnih oskrbnic pla-

ninskih koč — bohinjskih žena Škantarjeve, Arhove, Šestove in legendarne oskrbnice Vodnikove koč, še vedno aktivne Angele Štros.

Otvoritve razstave in z njo povezanega kulturnega programa so se udeležile mnoge vidne osebnosti: Lidija Šentjurc, Francka Blaha, pionirji slovenskega alpinizma Miha Potočnik, Uroš Zupančič in Marjan Lipovšek.

Razstavo je odprl predsednik kulturne komisije pri PZS Ivan Jenko, nekaj misli pa je povedal predsednik PZS Tomaž Banovec.

Matjaž Deržaj

ALI BO DENAR ZA KOČE?

V SLOVENIJI HODI V GORE 450.000 PLANINCEV, V PLANINSKO ZVEZO SLOVENIJE PA JIH JE VČLANJENIH VEČ KOT STO TISOČ. DOVOLJ RAZLOGOV JE, DA ZAHTEVAMO DRUŽBENO POMOČ ZA GRADNJO VISOKOGORSKIH PLANINSKIH POSTOJANK IN PLANINSKIH POTOV*

TOMAŽ BANOVEC

Leto 1985 je bilo leto planiranja v vsej naši domovini. Verjetno ne bo mogel nihče do konca prešteti, koliko planskih aktov smo določali, usklajevali ter sprejemali v naši družbi. V letu 1985 smo menjali tudi zakone o planiranju, dobili smo nove stabilizacijske usmeritve, program gospodarske in finančne konsolidacije in še veliko drugih dokumentov.

Kako učeno in tuje zveni vse to v Planinskem vestniku! Vendar planinci živimo v tej družbi in se moramo — vsaj nekateri — spoprijeti tudi s temi problemi. Zanimalo nas bo, kako se je z načrtovanjem »srečala« in kako je iz njega izšla telesna kultura, saj je planinstvo njena pomembna sestavina. Odgovor se glasi: slabo oziroma slabše, kot smo si obetali. Najprej je bilo treba deliti več za proizvodnjo in manj za družbene dejavnosti, tako je bilo s programom dolgoročne stabilizacije tudi dogovorjeno. V tem skrčenem ostanku pa smo najprej morali dati razmeroma več za raziskovanje, zdravstvo in izobraževanje. Tako je telesna kultura z malo denarja v dosedanji delitvi pristala še na manjšem deležu. To so nekateri že vedeli — tudi planinci, drugi, »dobro obveščeni«, pa so še vedno mislili, da stabilizacije za telesno kulturo ne bo. Sedaj jo imamo, trajalo bo še dolgo, veliko časa bomo potrebovali, da bomo kupno moč in življenjsko raven vrnili v čudovito leto 1979.

Leto 1979 je namreč bilo leto navdušenja za planinsko organizacijo, čudovito smo se imeli malone vsi, skorajda nismo vedeli, da živimo na kredit. Tudi mi smo rodili velike ideje o obnovi planinskih postojank — veliko zamisli smo uresničili, tudi tako, da so bili nahrbtniki vedno lažji, saj je naša denarnica prevzela večji del bremena. Sedaj pravijo oskrbniki in gospodarji, da spet nosimo težje nahrbtnike, denarnica ni več tako pri roki. Že prej ni bilo mogoče nadomestiti izpada sredstev, zlasti pa ustvariti amortizacije za kakih sto visokogorskih postojank; ob sedanji kupni moči pa je to nasploh zelo zelo težko, če še dolinskemu turizmu ob cestah v dolinah to ne uspeva.

Torej potrebujemo družbeno pomoč tudi v prihodnje. Tretji družbeni dogovor s preveč dolgim naslovom smo pripravili v avgustu 1985 in ga poslali v obravnavo udeležencem — starim in novim.

Odgovori prihajajo počasi, kopica drugih obveznosti obremenjuje podpisnike, nekateri pa še vedno niso na čistem s svojimi bodočimi usmeritvami. Vendar so do danes, (pričujoči članek je bil napisan 27. februarja 1986; op. ur.) vsi za to — vsaj načelno: tisti, ki prevzemajo samo organizacijske obveznosti, z lažjim srcem, ostali, ki morajo sodelovati tudi finančno, težje.

ŠTIRI SMERI IN INTERESI

Kakšna je naša obrazložitev? Naj navedem samo štiri najpomembnejše smeri in interese.

Najprej o **državnem nacionalnem pomenu dogovora**. Nad 1000 metrov nadmorske višine, to je območje, ki ga zadeva dogovor, je 11,5 odstotka ozemlja SR Slovenije ali 2250 kvadratnih kilometrov, enajst površin je v občini Domžale. To je najmanj razvito območje Slovenije — in naj ne ostane prazno; krepimo torej navzočnost planincev in tujih obiskovalcev v njem! Tudi povprečna nadmorska višina SR Slovenije — okrog 570 metrov — kaže, da nad to višino seže le nekaj naseljenih krajev — Jesenice — Zgornja Savska dolina, Bohinj. Zanimivo je, da skladnejši regionalni razvoj v SR Sloveniji razumemo samo površinsko, nikakor pa ne tridimenzionalno; morda je v tem bodočnost.

Telesnokulturni ali športni vidik. V SR Sloveniji hodi v gore 450.000 prebivalcev, od tega jih vključujemo v našo organizacijo nekaj čez 100.000. Drznemo si opozoriti na to,

* Na straneh 162—4 objavljamo pogovor s predsednikom gospodarske komisije PZS Jankom Mirnikom, ki razčlenja gospodarsko dejavnost slovenske planinske organizacije — predvsem z vidika gradnje in vzdrževanja planinskih postojank.

da to pomeni v deležu zaposlenih okrog 215.400 obiskovalcev gora — obstaja možnost, da bi kdo celo povezal prispevke iz njihovih bruto osebnih dohodkov in dejansko delitev. Vendar, saj ne hodimo samo v gore. Kaj je ob tem pomembno? Rekreacija, šport in druženje, nevarnosti in tovarištvo, razgibano življenje, zdravje in produktivnost za velik del prebivalstva SR Slovenije in za druge Jugoslovane in tujce. 170 planinskih postojank in 7000 kilometrov potov v čudovitem omrežju naj bi pomagala graditi in vzdrževati za telesnokulturne namene tudi širša družba.

Turizem in planinstvo. Ne moremo pozabiti, da »planinska« dežela Koroška ustvari iz gorskega turizma in popotništva več deviz kot celotna Jugoslavija z vso obalo — najlepšo v Sredozemlju. Pričakujemo, da bo delavec v Evropi in tudi naš delavec delal vedno manj naporno in sploh vedno manj. Prosti čas mu bo preostal za odhod v naravo in za športno rekreacijo — ali je katera lepša od planinske? Pomislimo na Koroško, vsaj planinci; naša gorska ponudba bo morda pomagala nekoč naši turistični »težki artileriji« v dolinah, ko se bo ustrezno organizirala in spoznala še tretjo dimenzijo in nerazviti, a čudoviti odprti svet nad njimi.

Visokogorje in sredogorje je v svoji plodnosti in neplodnosti pokrito z gozdovi in jasi. Med njimi vodijo naše in druge poti. Bolj ko bomo poznali naš teritorij, bolj ga bomo znali braniti, če bo treba; tudi za to strateško nalogo potrebujemo družbeno pomoč.

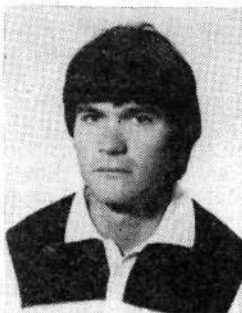
Razlogov za družbeno pomoč je še dovolj. Radi pa bi povedali tudi to, da želimo podobno pomoč tudi planincem v drugih republikah in obeh avtonomnih pokrajinah. Ali ne bi bilo čudovito, saj so nekatere naše socialistične republike in Socialistična avtonomna pokrajina Kosovo, še bolj gorate od Slovenije, prav tako polne folklornih in etnografskih posebnosti, če ne še bolj planinsko zanimive!

Zneski in organizacijske obveznosti v družbenem dogovoru so razmeroma majhni, morda bo denarja za eno večjo enodružinsko hišo letno. A kljub temu bomo planinci naredili vse za najboljšo uporabo sredstev; tako smo delali že sedaj, bojimo pa se, da pomoč le ne bi bila preveč načelna, ko gre za denar, in preveč konkretna, ko bi šlo za nasvete — teh nam v zadnjem času ne manjka.

Glavni odbor Planinske zveze Slovenije je konec februarja obravnaval osnutek družbenega dogovora in ga spremenil v predlog, objavljen je bil tudi v Obvestilih. Upamo in želimo, da bomo spomladansko gradbeno sezono začeli tako, kot želimo in načrtujemo. Ob tem še vedno nismo primerno rešili statusa postojank, ki jih ne uvrščamo med visokogorske; tudi zanje je treba storiti marsikaj; upamo, da se bomo ustrezno dogovorili in organizirali.

VRHUNSKI TOMOV DOSEŽEK

V TEDNU DNI JE EDEN NAŠIH NAJVIDNEJŠIH ALPINISTOV PREMAGAL »ZADNJE TRI PROBLEME ALP«

Že po sklepu redakcije te številke Planinskega vestnika smo zvedeli, da je naš znani alpinist, 26-letni Tomo Česen iz Kranja (na sliki), v nekaj dneh preplezal »zadnje tri probleme Alp«: V dvanajstih urah je premagal severne stene Eigerja, v štirih urah Gran Jorasses in v desetih urah Matterhorna. Plezal je popolnoma sam, pod steno je bil le Matjaž Beguš, s katerim je Tomo vzdrževal radijsko zvezo. Česen se je z Eigerja spustil po normalni poti, z Gran Jorasses po Lastavičjem grebenu, z Matterhorna pa po Severovzhodnem grebenu. Tomov uspeh je toliko večji, ker je najtežje smeri preplezal skupaj v slabem tednu dni; drugi alpinisti so za to potrebovali več sezon.

Tomo Česen že več let sodi med naše vrhunske plezalce. Med drugim je bil član naših odprav leta 1979 v Ande (vzpon na Alpamayo), 1983 v Pamir in lani na Jalung Kang. Tomo, ki mu za ta izjemni uspeh iskreno čestitamo, je obljubil, da bo za majsko številko Planinskega vestnika strnil vtise s svojega izrednega podviga.

M. C.

PORTRET PLANINCA

ANTE MAHKOTA — ČASNIKAR, PUBLICIST IN ALPINIST

ALPINIZEM JE VESELJE DO ŽIVLJENJA

ČE SE KDO ODPRIVI V SKALNATE ALI LEDENE GORE, KJER NI NE JEKLENIH VRVI NE MARKACIJ, JE ŽE NAREDIL KORAK V ALPINIZEM

Ante Mahkota — odgovorne naloge pri dnevniku Delo

»Zavidam srečnejšem, ki znajo vedno odkriti vzrok svojih nag-njenj. Meni se je marsikaj kar tako namerilo. Le silil sem v tisto smer, pa me je s kolesarskih in planinskih poti, na videz slučajno, zaneslo med plezalce.

Na fakulteti sem spoznal Aleša

Kunaverja (že kot 14-letni fant je preplezal Čopov steber), in on me je potegnil v plezalsko družino. Alpinizem me je kmalu pritegnil z vsemi silami. Iz plezalne šole sem — pač nisem mogel počakati kot drugi — planil naravnost v najtežje smeri. Moja prva stena je bila Rumena zajeda v Koglu (VI, A₂), ki je takrat štela za skrajno težko. In še tisto zimo sva z Alešem preplezala 'Dolgo nemško' v Triglavu. Dejanje je bilo za začetnika nekaj nezaslišanega in so naju hoteli celo izključiti iz alpinističnega odseka...«

ANTEJEV ODLOČILNI PRISPEVEK K SLOVENSKEMU IN CELO SVETOVNEMU ALPINIZMU

Tako o svojih začetkih pripoveduje Ante Mahkota, slovenski alpinist, doma iz Ljubljane, ki je na čelu svoje generacije iskal in tudi našel nove poti. 27. aprila bo zlezal še čez en hrib (rojen je leta 1935 v Dolu pri Hrastniku), od njegovih največjih plezalskih dosežkov je torej minilo dvajset, trideset let. Njegova gorniška dejanja in literarno-dokumentarni zapis o njih so odločilen prispevek k slovenskemu in celo svetovnemu alpinizmu, hkrati pa so iskreno napotilo mladim rodovom alpinistov, plezalcev in gorniških piscev.

— *Odgovorov na vprašanja, kaj je alpinizem, je pravzaprav toliko, kolikor je alpinistov. Kako bi vi odgovorili na to vprašanje?*

»Alpinizem je odkrivanje neznanega v gorah. Če se kdo poda v skalnate ali ledene hribe, kjer ni ne klinov ne žic ne markacij, je že naredil korak v alpinizem. Ne mislim, da mora tisti, ki samo zaradi strmine pleza šesto stopnjo, doživeti več kot plezalec 'Slovenske'. Plezanje je užitek, če si za težave, ki si se jih lotil, telesno dobro pripravljen. Pogum pride kar sam od sebe.

Če pa se preceniš, je vsega lepega konec. Takrat postane človeka strah in 'počepne'. Ne upaš si več odmakniti telesa od stene, in tisti trenutek — vsaj jaz si tako predstavljam — se ti v mislih stena postavi na glavo: v vertikali vidiš previs in v šestdesetih stopinjah navpičnico.«

ALPINIZEM JE PUSTOLOVŠČINA — V DOBREM POMENU BESEDE

— *Kaj je alpinizem pomenil vam?*

»Alpinizem je pustolovščina, ampak v dobrem pomenu besede. Pustolovščina, ne lahkomišelnost. Izziv je, na katerega se moraš temeljito pripraviti. Nisem pa alpinizma jemal z zagrizenostjo — kjer je volja, tam je pot.

Alpinizem je veselje. Veselje do življenja. Seveda mi tudi ambicioznosti ni manjkalo...

Pred vsako turo me je bilo strah. Toda v trenutku, ko sem se prijel za skalo, je trema izginila. Tudi vsakdanje skrbi so bile v trenutku pozabljene. Zaživel sem novo življenje, ki se na noben drug način ne da ponoviti.«

— *Ste v svojem plezalskem obdobju dosegli tisto, kar ste hoteli doseči?*

»Vse mi seveda ni uspelo. Pri tridesetih sem se preveč posvetil službi, da bi lahko uresničil vse alpinistične cilje. Narobe sem ravnal, ko sem tako, kot bi odsekaj, opustil alpinizem. Ostali sta neizpolnjeni želji: vzpon prek Eigerjeve stene, kjer sem večkrat poskušal, in vzpon na osem tisočakov, kar je bilo moji generaciji največji cilj. A kljub temu so mi mnoge stvari, ki sem si jih zamislil — zlasti prvenstvene v Julijcih — kar dobro uspelo. Če človek veliko sanja, se mu nekatere sanje tudi uresničujejo.«

»SANJAM, KOT BI ŠE VEDNO BILI SKUPAJ.«

— Z vami so plezali Dular, Kunaver, Juvan, Debeljak, Fajdigova, Ščetinin... S kom ste bili najtrdnjša naveza?

»Včasih ne morem verjeti, da treh prijateljev ni več: Marka, Aleša in Cica; sanjam, kot bi bili še vedno skupaj. Saj se nočem sprijazniti z resnico, da mi je od vse čudovite mladosti ostalo le malo zdravja in skoraj nič prijateljev. Z Nadjo Fajdigo se nama je zdelo izredno pomembno, da doseževa čimveč prvih ženskih ponovitev.

Ti najini cilji so bili visoko zastavljeni in so obema dvignili ugled. Severna stena Matterhorna, Zahodna stena Druja, Cima Su Alto v Dolomitih pa Grand Charnoz, Aiguille Verte... vse te je Nadja, v navezi z mano, preplezala kot prva ženska.

Soliral sem le, če sem na silo ostal sam: na Trisulu in na Kilimandžaru. Nikoli nisem znal biti sam.«

— Prihaja med alpinisti do trenj? So mor-da nesoglasja med generacijami?

»Če so nasprotja, niso med rodovi enakih misli. Prepírajó se lahko le sposobni in slabi, tako da slabi mečejo dobrim polena pod noge. Sodeloval sem na dveh odpravah, ki ju je vodil Miha Potočnik. Bil je več kot dvajset let starejši, pa nas ni nikoli zaustavljal, samo spodbujal nas je. Kako bi drugače, ko smo bili iz istega testa! Prepír se dvigne, če se začno vmešavati ljudje, ki v alpinizmu niso nikoli kaj prida pomenili. Zanje so celo slabi plezalci predobri.«

»DA« ZA PROSTO PLEZANJE, TODA NIKAR V STENO BREZ VRVI!

— Dejali ste, da je vaša najtežja prvenstvena Steber Šit. To vašo smer so zdaj ponovili prosto.

»Komaj si predstavljam, kako je mogoče tehnično skrajno zahtevni prvi raztežaj v Stebru Šit premagati brez klinov... Karo, ki je prvi splezal brez klinov, mi je vse popisal. To stvar bi si rad ogledal od blizu. Če si že ne morem misliti, kako ima lahko tako zelo močne roke, razumem pa prosto plezanje brez težav: v slovenskem alpinizmu je vse čase veljalo za nečastno uporabljati preveč klinov. 'Vrtanje je za zidarje in dimnikarje, ne za alpiniste,' je zabavljaj Joža Čop in za njim vsi občudovalci. Julijske Alpe niso bile nikoli plezalni vrtec, kjer ne bi odločala tudi hitrost: in najhitreie se pleza brez klinov. Sem za vso prostost, le tega ne razumem, kako je mogoče iti v steno brez vrvi. Neodgovorno je, če si plezalec onemogoči umik. V alpinizmu bo vedno veljalo: meter pod vrhom si bliže vstopu kot izstopu iz stene. Dol se tudi najhitreje pride!«

Ante Mahkota: »Če se kdo poda v skalne ali ledene gore, kjer ni ne žic ne klinov ne markacij, je že naredil korak v alpinizmu.«

— Vi ste alpinist in hkrati publicist. Novinarstvo je naporno, alpinizem tudi, posebno vrhunski. Kako ste uskladili to dvoje?

»V začetku zelo spretno — pisal sem o alpinizmu. Pozneje me je uredniško delo preveč zaposlilo, da bi se lahko ukvarjal z obojim hkrati.

Veliko alpinistov zelo dobro piše. Česar je polno srce, tega ni težko preliti v besede. V visokih gorah ni poročevalcev, sam si svoj kronist. In tudi bralcev ne manjka. Slovenci kar požirajo planinske tekste: od pogrošnih junaških zgodb do zapisov, ki so blizu literaturi.«

IZPOVED DVEH PLEZALSKIH GENERACIJ

— Pred sedmimi leti ste napisali knjigo *Stinga*. S kakšnimi nagibi?

»Moja izpoved naj bi bila pripoved dveh plezalskih generacij. Pisanja sem se lotil

zelo resno, ker govorim o ljudeh s pravimi imeni. Le kakšen datum sem zamenjal, vse drugo je moja resnica. Romansirana dokumentacija pač.«

— *Podnaslov knjige je: Zadnja skrivnost Triglavске stene! Zakaj?*

»Sfinga je bila, kot pove ime, skrivnost brez primere. Ko smo jo razkrili, so novi rodovi poiskali nove skrivnosti. Zdaj v naši Sfingi plezajo prosto, svoje sfinge pa so si postavili na vrhovih sveta: v Himalaji, Patagoniji in v zadnjih nedotaknjenih skalah Julijcev. Značilno pa je — za vse prave Sfinge — da stojijo na vrhu stene. Če bi Sfinga rasla naravnost iz melišč, bi jo marsikdo preplezal že prej.«

— *Mislite, da alpinizem kot kultura pri nas drži korak z alpinizmom kot športom?*

»Dva športa imamo, ki sta svetovni vrh: smučanje in alpinizem. Toda Petroviča, Križaja poznajo vsi, o uspehih alpinistov pa se premalo govori, posebno v svetu. Mislim, da bi morali na publicističnem področju napraviti preboj in s knjigo povedati svetu: prav toliko, kolikor veljajo naši alpinistični dosežki na ekspedicijah, toliko so se v naših rokah spremenile naše gore. Zadnji, ki je v tujem jeziku (nemščini, op. pisca) predstavil Julijske Alpe, je bil Julius Kugy. Skrajni čas je, da tako rekoč v novem stoletju o tem poročamo vsem, ki se zanimajo za našo gorniško kulturo. To je založniški podvig, ki smo ga sposobni tudi finančno izpeljati. Kar zadeva hribovske knjige v slovenščini, se ni pritoževati: izvirnih del in prevodov ne manjka, in tudi založniki se, ko gre za denar, ne morejo pritoževati. Dušica Kunaver pripravlja spominski zapis o Alešu. Prepričan sem, da bo knjiga, tako kot mi

je pripovedovala o vsebini, pomembna novost v naši planinski literaturi.«

— *Do zdaj ste pisali v knjigah Noči in viharji, Na vrh sveta in v Sfingi. Pripravljate kakšno novo knjigo?*

»Že nekaj časa razmišljam, da bi napisal alpinistično povest z izmišljenimi imeni. Samo mislim, delam pa druge stvari. (Sedaj opravlja Ante Mahkota dolžnost pomočnika glavnega urednika ČGP Delo za časopisno dejavnost ter vodi akcijo PODARIM-DOBIM za pomoč našim smučarskim reprezentancam, op. pisca.) Če se bom torej lotil nekakšne literature, ko bo fabula sestavljena iz resničnih zgodb in izmišljenih oseb, bom poskušal samo zato, ker sem moral doživeti nekaj usod, ki jih ni v nobenem romanu.«

VSEBINA + BRALCI + OGLASI

— *Kaj menite kot urednik z dolgoletnimi izkušnjami o Planinskem vestniku?*

»Časopis živi od naklade: ne le od nakladnega denarja, ampak od odmevnosti, ki z visoko naklado daje krila uredništvu in sodelavcem. Zato mora biti osnovni cilj povečati število naročnikov, saj je približno 4000 izvodov pri stotisočglavi množici planincev le prevelik razkorak. Ko se bo krog bralcev razširil, bo Vestnik moral postati tudi vsebinsko bogatejši. Vendar višje naklade ni mogoče financirati le s prihodki od naročnine. En sam recept poznam, napiše pa se v enačbi:

časopis = vsebina + bralci + oglasi.

Ali za Planinski vestnik: mesečnik z izbranimi teksti, za vsako slovensko (planinsko) družino, ki ga z oglasi podpira gospodarstvo.« Matej Šurc

ZVODENELA BOKA

MARTINA REHAR

— *Ti, si slišal? Boka zmrzuje!*

— *A ja, krasno.*

To je bilo meseca januarja 1985. Boka, ta mogočni slap, se je počasi odeval z ledenim oklepom. Kdove kdaj si je zadnjič nadela ledeno obleko.

— *Kakšen je led?*

— *Ni še. Mraza je kljub — 20° premoalo. Mraz je še enkrat pritisnil februarja. Pod slap je vodilo že precej gazi, a vsaka se je tudi vračala. Led ni bil dovolj trden. Še več kot gazi je bilo krog nje misli. Nekatero je že skrbela vrnitev z vrha slapa. Drugim to sploh ni bil problem: »Tudi če me pridejo*

iskat s helikopterjem, glavno, da pridem čez!« — »Optimist!«

Himalajci: »Ja ne bo zmrznila, ko bomo v Himalaji!«

Vse je bilo pripravljeno; nahrbtniki so imeli v svojih nedrih vse, kameri sta čakali, avtomobili so bili rezervirani za nujen prevoz.

Žal je za primorsko lepotico zvedelo tudi sonce. Lepotica se je ob njegovem pogledu razkazovala v svetlikajočji se tančici in sonce se je kar zaljubilo vanjo. To je bil začetek konca.

Glasba, ki je vse močnejše donela, je postajala tudi vse bolj znana; z nekaj bobnečimi intermezzi zvodenelega ledu, ki je skupaj z našimi nepreplezanimi smermi zgrmel v globino, je naznanjala, da je Boka ostala Boka — nepreplezana.

STRELOVOD ZA NEZADOVOLJNEŽE

GOSPODARSKA KOMISIJA MORA IMETI PRED OČMI INTERESE VSEH SLOVENSКИH PLANINCEV

Janko Mirnik: »Planinska zveza sama ne bi nikoli dosegala takih uspehov, če v društvih ne bi bilo toliko marljivih funkcionarjev, v vrstah planincev pa toliko pridnih in delavnih rok.«

Najbrž Janka Mirnika ni treba posebej predstavljati: nekdanji alpinist pri celjskem odseku (skupaj s Cirilom Debeljakom sta zapisana kot pionirja zimskih vzponov pri nas), sicer pa že dolga leta predsednik gospodarske komisije pri Planinski zvezi Slovenije. Kot direktor enega izmed sektorjev za poslovne stike s tujimi partnerji pri uvoznizvojni firmi Intertrade v Ljubljani pa je Janko Mirnik silno zaposlen mož, ki smo ga po nekajdnevnem detektivskem iskanju komajda našli v enem izmed blejskih hotelov, obkroženega s švicarskimi in nemškimi poslovneži.

— *Gospodarstvenik ste očitno od glave do pete. V sedanjih skromnejših časih te vaše izkušnje najbrž koristijo tudi slovenskim planincem.*

»Veste, včasih me navdaja občutek, da sem jim s svojo ekonomijo prej napoti. Vsaj nekaterim društvom, ki bi rada delala kar po svoje. Dandanes pa niso več časi, ko bi lahko gradili karkoli in kjerkoli. Ne v dolini in tudi ne v gorah...«

— *Naloga vaše komisije je tudi predlagati, komu naj se sredstva planinske zveze dodelijo.*

»Nekako takole; ja, vse bolj pa se spreminjamo tudi v kontrolorje nad porabljenimi sredstvi. Žal! Kljub temu pa moram z zadovoljstvom ugotoviti, da so doslej zbrana sredstva v društvih povsod smotrno uporabljali in da mi planinci kot gospodarji čutimo inflacijo, le ko nabavljamo material; gradimo in delamo pa poceni.«

ZBRAN DENAR SO DRUŠTVA DOBRO VLOŽILA

Morda bi bilo vendarle treba pojasniti, da šteje danes slovenska planinska organizacija 176 planinskih društev s 164 planinskimi postojankami in 5700 ležišči. Teh 164 postojank upravlja 89 planinskih društev. To pa pomeni, da imamo kar 75 društev brez planinskih postojank.

— *Kako ste v zadnjem letu obrnili zbran denar?*

»Najprej moram povedati, da imamo na ravni Planinske zveze Slovenije družbeni dogovor, ki ima sicer dolg in neprijeten naslov, gre pa pravzaprav za združevanje denarja za pomoč planinskim postojankam in potom. Med obema skupščinama, torej v dveh letih, smo zbrali iz tega naslova za visokogorske planinske postojanke okrog 24 milijonov dinarjev, ki so jih planinska društva oplemenitila še z lastnimi sredstvi, s prostovoljnimi delom in z denarjem iz lokalnih virov, torej krajevnih. Tako je bilo v teh dveh letih v resnici vloženi v visokogorske postojanke okrog 78 milijonov dinarjev, s čimer smo lahko nadvse zadovoljni.«

— *In kje se ta denar pozna?*

»Če hodite kaj po hribih, ste najbrž že zapazili nekatere spremembe: zgrajena je bila Koča na Golici (delo Planinskega društva Jesenice), pa Dom na Uršlji gori (PD Prevalje), PD Javornik-Koroška Bela je dogradilo Prešernovo kočo na Stolu, Planinsko društvo Viator pa nov dom na planini Jezero nad Bohinjem. Planinsko društvo Tržič je dozidalo Dom na Kofcah, Tolminci pa so prezidali in obnovili Kočo na planini Razor. Tik pred sklepom so adaptacije Doma Andreja Žvana na Poreznu (last Planinskega društva Cerkno), pa Mozirske koče, Zavetišča na Snežniku, Koče na Gozdu ter tovornih žičnic do Češke koče in do Doma na Peci. Omenjam le nekaj takih društev, ki so bila v tem obdobju zaposlena z gradnjami, sicer pa je v letnem poročilu zapisano, da je kar 28 društev adaptiralo ali gradilo.«

— *Kako pa je gospodarska komisija sodelovala v teh gradnjah?*

»Vsekakor mislim, da nam je uspelo redno spremljati delo v večini društev, obiskovali pa smo predvsem tiste postojanke, ki so imele težave in ki so prejemale finančno podporo. Pomagali smo jim s pravnimi nasveti pri upravljanju (pogodbe), pregledali njihove projekte in jih po potrebi tudi spreminjali, spremljali smo cenike in skrbeli za njihovo usklajevanje. Naše pomembno delo pa je priprava predlogov (na osnovi sprejetih kriterijev kajpak) za delitev sredstev iz omenjenega družbenega dogovora in iz prispevka za visokogorske postojanke, ki je pravzaprav drugi vir sredstev.«

— *Iz katerih sredstev se zbira ta prispevek?*

»Kot je znano, gre za sklad, v katerem se zbirajo sredstva, ki predstavljajo štiri odstotke od prodaje alkoholnih pijač v planinskih postojankah. Lahko bi rekli, da nam je uspelo vpeljati disciplino in da skoraj vsa društva prijavljajo promet z alkoholnimi pijačami. Dodati pa moram, da žal ugotavljamo tudi, da marsikatera teh prijav ni resnična. Mislim, da bi morali namesto dveh ali treh milijonov dinarjev, kolikor jih zberemo v ta sklad, zbrati vsaj štiri ali celo pet milijonov. Škoda, da se društva ne zavedajo, da gre za denar, ki je namenjen spet njim, in da delajo s tem škodo predvsem sebi.«

— *Rekli ste, da tudi strokovno sodelujete pri gradnjah ali obnovah planinskih koč. To pomeni, da imate v svojih vrstah gradbene strokovnjake?*

»Vsekakor. Del gospodarske komisije je namreč tudi gradbena podkomisija, katere člani imajo visoko strokovno raven. Pri projektih predlaga najracionalnejšo in najcenejšo rešitev, upošteva zahteve po varovanju okolja in predvsem ne dopušča 'hotelskega' stila in režima. Tudi tukaj pa se moram pritožiti, da društva oziroma njihovi projektanti ne upoštevajo dosledno naših nasvetov in da bo treba na tem področju narediti več reda. Projektant vsakega objekta bo namreč moral v prihodnje dosledno spoštovati določila pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih za zgraditev, ureditev in opremo planinske postojanke in se najprej sestati z gradbeno podkomisijo.«

BREŽIČNE ZVEZE MED POSTOJANKAMI IN DOLINO

— *Kolikor vem, je tik pred podpisom nov družbeni dogovor o financiranju visokogorskih planinskih postojank in poti. Ali prinaša kaj bistveno novega?*

»Morebiti bi kazalo omeniti, da se je poleg slovenskih telesnokulturnih skupnosti, slovenskega izvršnega sveta, planinskih organizacij in drugih dosedanjih podpisnikov na novo priključilo k družbenemu dogovoru Podjetje za ptt promet, ki je obljubilo vzpostaviti brezzične zveze med planinskimi postojankami in dolino. Radijsko zvezo v primeru nesreče v gorah koč sicer imajo, vendar gospodarske koristi doslej od tega ni bilo.«

— *O čem sicer še razmišljate v gospodarski komisiji?*

»Predvsem trmasto razmišljamo o tem (pa ne le mi), kako bi razširili planinsko sezono v kočah, ki so odprte le tri ali štiri mesece in so zato kajpak vse po vrsti nerentabilne. Bolj kot pritiska gospodarstva kriza na naša društva, resneje se je treba spopasti s tem problemom. Družbena pomoč postojankam bi bila lahko tako bistveno manjša.«

— *Najbrž bo treba predvsem prevzgojiti slovenske planince, ki hodijo v gore le sredi poletja, in še tedaj skoraj izključno le ob koncu tedna. V tujini so gore polne planincev vse leto.*

»Žal je res tako. Ne bi smeli pri sedanjih navadah planincev vztrajati naprej in na teh osnovah načrtovati nadaljnja vlaganja v postojanke. Če bi postopoma navadili planince na izletništvo čez teden, potem koč ob koncu tedna v poletju ne bi bile tako polne in ne bi bilo treba razmišljati o novih gradnjah, niti o razširjitvah postojank, ki so potem večji del tedna in leta prazne in neizkoriščene. Mislim, da imamo visokogorskih postojank kar dovolj in da bi morali predvsem skrbeti za njihovo ohranjanje. Analize govore o tem, da so postelje v kočah v povprečju slabo zasedene. Bolj pa bi morali misliti na to, katere koč bi lahko podaljšale sezono. Koča pri Triglavskih jezerih je že ena takih: aprila ali maja bi lahko že sprejemala turne smučarje in planince. Pa še katera druga seveda...«

BREZ PROSTVOLJCEV NE BI ŠLO

— *In kakšni načrti so sedaj pred vami?*

»Gospodarska komisija je že v začetku leta pozvala vsa planinska društva, ki upravljajo planinske postojanke, da pripravijo pregled investicij, ki jih načrtujejo v letih 1986—90. Odzvala so se vsa tista društva, ki se resno in aktivno ukvarjajo s planinskim gospodarstvom, seveda pa smo pripravljene načrte dopolniti z morebitnimi zamudniki. Skupni znesek vseh prijavljenih investicij je 365 milijonov dinarjev. Rad pa bi poudaril,

da je že iz prijav videti, da so planinska društva upoštevala naše usmeritve in da ni nobene prijave za gradnjo nove postojanke, ampak je večinoma ves predvideni denar usmerjen v obnovo in dozidavo. Med pomembnejšimi načrti v bližnji prihodnosti so vsekakor dozidava Koče pri Triglavskih jezerih, pa Koče na Mangrskem sedlu, Šlajmerjeve vile v Vratih, Cozbove kočice na Kokrskem sedlu, Frischaufovega doma na Okrešlju, tabornih prostorov in še česa.«

— In za konec?

»Zelo pomembno se mi zdi poudariti, da smo z vsem, kar je bilo v naših gorah narejenega, resnično zadovoljni in da Planinska zveza sama in njena gospodarska komisija ne bi nikdar dosegli teh uspehov, če ne bi bilo v planinskih društvih toliko marljivih funkcionarjev, v vrstah planincev pa toliko pridnih in delovnih rok. Ob teh uspehih tudi zbledi naše nezadovoljstvo nad dejstvom, da smo često strelodov za jezo posameznih društev, ki menijo, da zanje nimamo posluha; v resnici pa se moramo ozirati na interese vseh slovenskih društev, ne da bi dajali prednost kateremukoli med njimi.«

Dragica Manfreda

O PLANINSTVU IN O SNEŽNIKU

KAJ JE TISTA SKRIVNOSTNA MOČ, KI NAS PRITEGUJE, DA V VSAKEM LETNEM ČASU PRIREJAMO IZLETE NA SNEŽNIK?

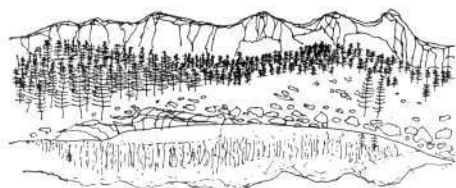
TAMARA VALENČIČ

Kaj nam pomenijo planinski izleti? Na izletih dihamo svež zrak, ki nas razbremeni vsakdanjih skrbi. Pomembno pa je tudi to, da se sprostimo v naravi, da znamo občudovati njene lepote in da v njej dobimo nove prijatelje, saj imamo vsi, ki hodimo v gore, radi naravo in z veseljem občudujemo njen obraz.

Vsem nam je zagotovo v ponos, ko se povzpemo na vrh Učke, Vremščice, Risnjaka, Slivnice ali Slavnika, da o Snežniku ne govorimo. Zakaj vsak letni čas prirejamo planinske vzpone na Snežnik? Tega nam ni treba posebej razlagati, saj vemo, da je ta gora naša last, ponos naših zavednih planincev, ki se že leta in leta vzpenjajo nanj, a se še niso naveličali hoditi med njegovim nizkim rastjem po ozki stezi, ki se dolgočasno vije po pobočju. Ti planinci so osvojili že veliko mogočnejših in menda tudi lepših vrhov, kot je naš očak, doživeli veliko razburjenj ter videli veliko večja čudesa, kot je jama na vrhu Snežnika ali kot so njegove velike, lepo oblikovane skale, ki sanjavo in hkrati radovedno zrejo v dolino. A vseeno se znova in znova vračajo v njegov objem, znova in znova ga opazujejo in uživajo v njegovih čarih. Zato ker so pravi notranjski planinci.

Med njimi so tudi taki, ki znajo lepoto planin preslikati v verze. Te planince je navdihnila narava tako zelo, da znajo svoja občutja izraziti le v pesmih. Vendar to niso pesmi, v katerih bi opevali minljivo ljubezen človeških srečanj, to so pesmi o lepši ljubezni, o ljubezni do narave, do gora in njih lepote. In ta ljubezen ne pozna razočaranj. Saj gore ne morejo razočarati! Ko se človek odloči postati planinec, ker ljubi gore, se sprizajni z naporom, ki je potreben, da pride nanje, in se zaveže, da bo skrbel za čisto, neokrnjeno naravo. Planinstvo tudi ni ne zastoj in ne pocen. Vendar, ko zajadraš v naravo in premišljuješ v njej, se ti utrnejo nova spoznanja in odpirajo nova obzorja. V tem pa je prednost življenja planinca.

(Po Snežniku, glasilo planinske skupine osnovne šole Dragotina Ketteja, Ilirska Bistrica, št. 4, februar 1986.)

Vinjeta Janez Vogelnek

SEMINAR O VODENJU DRUŠTVENIH KRONIK

OB STOLETNICI SPD NAJ BI VSAKO PLANINSKO DRUŠTVO IMELO SVOJO KRONIKO, IN TO FORMATA, KOT JE PLANINSKI VESTNIK, IN OŠTEVILČENO S ŠTEVILKO, KOT SO BILA DRUŠTVA REGISTRIRANA

Na pobudo komisije za kulturno dejavnost PZS je bil v centralni planinski knjižnici na sedežu PZS v soboto, 1. marca 1986, seminar o vodenju, pisanju in enotni obliki vodenja društvenih kronik. Seminarja so se udeležili predstavniki 36 planinskih društev iz vse Slovenije.

Načrt je jasan. Za stoletnico SPD naj bi vsako planinsko društvo imelo svojo kroniko, in to formata, kot je Planinski vestnik, in oštevilčeno s številko, kot so bila časovno registrirana planinska društva. (O tem je avtor zapisa razpravljaj tudi na nedavni skupščini PZS, op. ur.)

Na seminarju so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Načelnik komisije Ivan Jenko bo strnil svoje misli v posebno prilogo Obvestil PZS, da bodo vodila dostopna vsem, in ne samo navzočim predstavnikom planinskih društev.
2. Vsa planinska društva naj prvenstveno poiščejo zapisnike o ustanovnem občnem zboru, prva društvena pravila, podatke o gibanju članstva po letih in desetletjih, dobijo biografije prvega predsednika in najbolj znanih planincev iz kraja, sliko prve koče itd.
3. Društva naj svojo kroniko izdelajo po obdobjih (pred prvo svetovno vojno, medvojno in povojno obdobje) ali po desetletjih, in to opisno, nikakor ne kot osebne spomine.
4. Vzporedno s pisanjem kronike naj bi društva zbirala razglednice svojih starih planinskih koč, s tem da stare razglednice planinskih koč sosednjih društev odstopijo drugo drugemu ali jih zamenjajo.
5. V svojem kraju naj bi si planinska društva pri znanih planincih še za časa

življenja zagotovila na primeren način prioriteto, in če ne drugače, predkupno pravico do planinske dediščine (stare fotografije, dnevniki, Planinski vestniki, knjige, listine ipd.), oziroma dosegla pri svojih, da dovolijo preslikanje zanimivejših fotografij.

6. Planinska društva naj si pri antikvariatih in starinarnicah zagotovijo predkupno pravico do planinskih starin, knjig, starih letnikov Planinskega vestnika ipd.

7. Komisija za kulturno dejavnost bo kot prilogo Obvestil PZS poslala vsem društvom skupaj z navodili za izdelavo kronike tudi osnutek obrazcev za evidentiranje posameznih vrst muzealij.

8. Vzporedno z izdelavo kronike naj društva sprotno vodijo in pospešujejo delo pri urejanju arhiva (zbirke listin) in zbiranju muzealij. Po zakonu o naravnih in kulturni dediščini jih je treba sicer oddati v pristojni arhiv, vendar to ne pomeni, da bi zato društva ostala brez fotokopije listin ali mikrofilma arhiva.

9. PZS naj vsem živečim planincem, za katere vedo, da imajo pomembnejše predmete ali listine, zanimive za planinsko zgodovino, pošlje vabilo, da bosta ime in priimek darovalcev planinskih predmetov in listin PZS vpisana v knjigo ustanoviteljev in podpornikov Slovenskega planinskega muzeja v ustanavljanju. Vabilo naj Zveza pošlje v dvojniku, katerega podpisani izvod naj bi prejemnik po svoji prosti odločitvi vrnil na PZS. S tem naj bi na simboličen način zagotovili, da planinski predmeti in listine ne bi po smrti imetnikov prešli v last komu zunaj planinske organizacije.

Tone Strojín

SNEG PREPREČIL VZPON NA VRH

LETOŠNJEGA POHODA NA STOL — POTEKAL JE 21., 22. IN 23. FEBRUARJA — SE JE SKUPNO UDELEŽILO 3400 LJUDI

Žirovnica, sobota, 22. februarja 1986, zjutraj ob 5. uri. Miličnike ob cesti kar malce presenetimo. Tako zgodaj nas ne pričakujejo. Običajnega vsakoletnega vrveža tokrat ni. Ker je obilo snega, ne bomo šli na vrh, in zaradi tega je tudi za ta sicer naš najmožičnejši pohod manj zanimanja kot ponavadi.

Naša stotnija se hitro porazgubi. Nekaj dirkačev odbrzi. Zaradi odlaganja odvečne obleke me večina prehiti. Kaže, da je vroče samo meni. Pred menoj hodi suhljata visoka postava. Počasi, enakomerno, po mojem okusu, nikogar ne dohitiva, nihče naju ne prehiti. Možakar se občasno napol obrne, toda v temi mu ne vidim obraza.

Oba molče napredujeva. Malo pod Valvasorjem, po dobri uri hoda, ko se že rahlo dani, se možakar ustavi. To bo priložnost, da ga pohvalim zaradi njegove enakomerne hoje.

Obrne se k meni: »Čuj ti, ki mi tako zvesto slediš, boš cuknil malo čaja?« Oba naenkrat planeva v glasen krohot. Saj to je kolega Miran, s katerim sva skupaj sedela v avtobusu. Do kočee nato glasno komentirava najino skupno molčečo hojo. Pri Valvasorjevem domu naju pozdravi običajna glasba. Prostor pred domom se počasi polni.

Pot nadaljujemo v že kar dolgi koloni. O enakomernem tempu sedaj ni več govora. Večina molči. Ko nekdo omeni nedeljski slalom za moške, se utrga plaz komentarjev. Vsi sami strokovnjaki — drug boljši od drugega. Naštejemo kar osem možnih zmagovalcev. Nekdo poznavalsko pripomni, da bo proga strma in ledena. Hitro smo si vsi edini, da bo to priložnost za naša dva šampiona. Starejši so za Križaja, mlajši za Petroviča.

Počasi se vzpenjamo proti lovski koči. Snega je vedno več. Ko sonce oblije Begunjščico, stopijo v ospredje fotografii. Počasi spoznavam pisano družino. Vse slovenske pokrajine so dostojno zastopane. Nekdo, ima se za Gorenjca, obljublja prijatelju pri lovski koči pivo; deležen je glasnega odobravanja. Zadaž nekdo ponuja vitergin. Nekaj mlajši, televizijsko navdahnjeni planinec propagira sok: »Vitaminčki, mineralčki!« Še kar dobro imitira naše smučarje.

V veselem razpoloženju in prijetnem soncu smo prispeli do lovske kočee. Zamenjava listkov. »O pivu ni sledu,« razočaran ugotavlja mladenič v pristnem primorskem narečju. Nekdo z večletnimi izkušnjami ga potolaži: »Saj ga bomo doli pri Trebušniku, lepo v miru.«

Pot navzdol je nadvse prijetna. Po mehkem snegu gre kot po toboganu. Nekateri izvrtajo prave kraterje. Med potjo opazujemo sveža plazišča, potrdilo organizatorjem o njihovi pravilni odločitvi, da vzpon ne bo vodil na vrh Stola. Pri Valvasorju je pravcati babilon. Mešajo se vsa slovenska narečja, tu so Hrvati, Vojvodinci, Slovenci iz zamejstva. Pri točilni mizi je seveda gneča. Nekateri prazne steklenice celo vrnejo v kočee, večina jih pusti kar v snegu.

PREGLED UDELEŽBE NA SPOMINSKIH POHODIH NA STOL

Zap. št.	Datum	Število udeležencev
1.	25. 2. 1962	51
2.	26. 2. 1967	84
3.	18. 2. 1968	32
4.	9. 3. 1969	207
5.	22. 2. 1970	249
6.	20. 2. 1971	407
7.	20. 2. 1972	470
8.	24., 25. 2. 1973	556
9.	23., 24. 2. 1974	1.159
10.	22., 23. 2. 1975	2.256
11.	21., 22. 2. 1976	3.038
12.	19., 20. 2. 1977	4.005
13.	17., 18., 19. 3. 1978	4.430
14.	16., 17., 18. 2. 1979	4.468
15.	17., 18., 19. 2. 1980	4.445
16.	20., 21., 22. 2. 1981	5.543
17.	19., 20., 21. 2. 1982	4.680
18.	18., 19., 20. 2. 1983	4.700
19.	24., 25., 26. 2. 1984	3.110
20.	22., 23., 24. 2. 1985	4.400
21.	21., 22., 23. 2. 1986	3.400
Skupaj		51.690

Precej hrupna, vesela množica utihne, ko se iz zvočnikov zaslišijo zvoki državne himne. Začenja se proslava. Slavnostni govornik, pevski zbor, podelitev plaket in priznanj. Prizadevnim organizatorjem ponagaja ozvočenje, česar vsi niti ne zapazijo. Tisti iz najoddaljenejših krajev že odhajajo v dolinsko meglo. »Vidimo se na Snežniku in Poreznu,« se poslavljajo najbolj navdušeni udeleženci pohoda. Prireditelji čistijo okolico, jutri jih čaka še en dan.

O LETOŠNJEM POHODU NA STOL SO PAVEDALI:

»VARNOST UDELEŽENCEV JE NA PRVEM MESTU!«

JANKO RABIČ, vodja organizacijskega odbora za pripravo pohoda na Stol: »Priprave za pohod trajajo več mesecev. Zagotoviti moramo dovolj izkaznic, značk, plaket in seveda denarja. Stroški pohoda znašajo približno 600.000 dinarjev, in brez pokroviteljev — ČGP Delo, Ljub-

ljanske banke, Železarne Jesenice in drugih — seveda ne bi šlo. Razmišljali smo že tudi o startnini, vendar ne bi radi na tak način obremenjevali udeležencev pohoda, zato bomo skušali varčevati na druge načine. Pri izvedbi pohoda sodeluje kakih sto ljudi, vsi seveda na popolnoma amaterski bazi. Poudariti moram izredno dobro sodelovanje z borci, miličniki, vojaki in predvsem Gorsko reševalno službo. Brez njih ne bi bilo mogoče izvesti pohoda.«

MIRO ZAKRAJŠEK, načelnik GRS Jesenice: »Dva dni pred pohodom smo na več mestih preizkušali stabilnost snežne odeje. Vzpon na vrh zaradi novega snega ne bi bil varen. Vemo, da se ljudje želijo povzpeti na vrh, toda za nas je varnost na prvem mestu in tako bo tudi v prihodnje. Razen nekaj manjših odrgnin letos poškodb ni bilo. Poskrbeli smo tudi za nekaj opitih planincev, nekaterim slabše

PRED 24 LETI PRVI ZIMSKI SPO- MINSKI POHOD NA STOL

Dvajsetega februarja 1942 je ob Prešernovi koči na Stolu potekal boj Jeseniške čete, ki je štela le 38 partizanov, z Nemci, ki jih je bilo več sto. V boju je padel partizan Jože Koder, sovražnik je prav tako utrpel hude izgube.

Januarja 1962 je dal alpinistični odsek Planinskega društva Jesenice pobudo, da bi v počastitev 20-letnice bitke na Stolu izvedli zimski spominski pohod na Stol, ki naj bi postal tradicionalen.

Dne 25. februarja 1962 je AO PD Jesenice organiziral in izvedel prvi zimski spominski pohod na Stol; udeležili so se ga predvsem planinci in alpinisti z Jesenic in nekaj še živelih borcev — udeležencev bitke na Stolu. Vseh udeležencev je bilo 51, vreme pa je bilo skrajno slabo in nevarno. Takrat so na razvalinah požgane Prešernove koče udeleženci izrekli pobudo, da zgradijo novo kočo na istem mestu.

opremljenim pa pri Valvasorjevem domu nismo dovolili nadaljevanja vzpona. V nedeljo so reševalce z Jesenic enako uspešno zamenjali člani GRS iz Radovljice.«

PETER DARKO, vojak v Radovljici, doma iz Beograda: »Sicer nisem planinec, toda takoj, ko so nas v naši enoti informirali o pohodu na Stol, sem se prijavil. Pohod je bil naporen, vendar je bilo lepo. Presečen sem nad tako veliko množico planincev.«

STANE ZUGWITZ, član ZZB Jesenice: »Borci smo bili pobudniki tega pohoda in Republiški odbor Zveze združenj borcev je bil tudi med letošnjimi pokrovitelji. Nekateri nam ugovarjajo, zakaj ne gremo na vrh. To ni naša 'kaprica', skrbimo le za varnost.«

ZLATKO ZEVIK, PD Šentjur, petkratni udeleženeц pohoda: »Tukaj sem skupaj s prijatelji. Imamo se lepo. Na progi je bilo precej gneče, je pa zato družabnost toliko večja. V hribe tudi sicer hodim pozimi. Mislim, da bi lahko šli na vrh.«

LOJZE CELESTINA, PD Jesenice, 20kratni udeleženeц pohoda: »Na prvih pohodih je bilo seveda mnogo manj ljudi, mislim pa, da ta množica ustvari pravo ozračje in dá pohodu pravo vrednost. Organizacija je, kot vedno, odlična. Planinsko aktivem sem vse leto. Če bo zdravje, bom še šel na pohod.«

ALEŠ SODNIK, PD Kranj, dvakratni udeleženeц pohoda: »Lepo je tukaj. Čeprav je bila pot ponekod strma in spolzka, sem jo zlahka premagal. Skupaj s starši se udeležujem tudi drugih pohodov, pa tudi na Triglavu sem že bil.«

ANA SIMŠIČ, PD Kamnik, šestkratna udeleženka pohoda: »Seveda bi se raje povzpela na vrh Stola, toda če organizatorji sodijo, da to ni varno, je tudi tako lepo. Čudovito se počutim, še bom prišla.«

SLAVICA GABROVEC, PD Lenart, štirikratna udeleženka pohoda: »Sèm prihajam že zaradi tradicije. Pohod, kakršen je danes, je primeren za ljudi vseh starostnih kategorij. Tudi takrat, ko je mogoč vzpon na vrh, bi morala ostati spodnja varianta, po kateri bi hodili kondicijsko

slabše pripravljene planinci. Organizacija je odlična. Pohod je treba doživeti.«

DORĐE MIKALAČKI, PSD Železnica, Novi Sad, petkratni udeleženeц pohoda: »Iz Novega Sada nas je prišlo 30 planincev. Tudi sicer precej hodimo po slovenskih hribih. Škoda, da nismo šli na vrh. Čeprav je od nas do Slovenije dolga pot, se bomo videli tudi na Snežniku in Poreznu.«

TONE HRIBAR, Postaja milice, Jesenice: »Skupaj s člani Gorske reševalne službe smo določili traso pohoda. Zaradi varnosti smo se odločili za spodnjo varianto — čez planine pod Stolom. Ker sem tudi sicer navdušen planinec, danes združujem prijetno s koristnim.

NIKOLA OSTOJIĆ, mejna enota, Radovljica: »Jugoslovanska ljudska armada že vrsto let odlično sodeluje z organizatorji. V Slovenijo sem pred leti prišel iz Vojvodine in v tem času prehodil precej gora. Vojaki naše enote se radi udeležujejo pohoda.«

POSLEDNJA NOČ

UTRINEK Z ODPRAVE NA JALUNG KANG 1985

DAMIJAN MEŠKO

*Honni soit, qui mal y pense.
(Sram naj ga bo,
kdor pri tem kaj slabega misli.)*

Kanci je po nepalsko deklica.

Pred nami je bila zadnja noč v bazi. Konec je bilo dolgih tednov, ki smo jih preživeli v bazi, konec je bilo naporov, čakanja, mrzlih vetrov, dolgih noči in težke megle žalosti, ki je legla na nas, konec neskončne hoje po ledeniku in trdovratnega napredovanja na goro. Pred nami je bil dan, ko se bomo začeli vračati. Domov.

Zvečer sem šel iz šotora in sem se sprehajal ob ledeniški moreni. Šel sem daleč proti zahodu. Tako se mi je zdelo, da sem bližje domu. Premišljeval sem o naši odpravi, o gori, o ledeniku, o Šerpah, o vetru in o oblakih, ki so zakrivali luno, in bil sem osamljen. Potem sem se vrnil v bazo in sem hodil med šotori in med jaki, katerim so visele ledene sveče od trebušov in so prežvekovali seno. Bilo je mrzlo in od časa do časa se je med oblaki pokazala luna. Zvezd ni bilo videti.

Srečal sem jo blizu šotora. Bila je temna, kakor so temne vse Tibetanke, in že dopoldne se mi je zdela zelo lepa. Poklical sem jo in pritekla je k meni. Pobožal sem jo narahlo po glavi in rekel sem ji nekaj prijaznih besed, čeprav sem vedel, da me ne razume. Sledila mi je in smuknila je pred menoj v šotor. Zvezni oficir, ki je spal poleg mene, se ni zbudil, dihal je enakomerno in čisto rahlo je smrčal. Tako sem Kanci pritihtopal v šotor in v spalno vrečo. V vreči je dovolj prostora samo za enega, zato sem se moral napraviti zelo majhnega, da sva imela prostor oba. Kanci je zlezla z velikim užitek in v spalno vrečo, noge je stegnila ob meni, molčala je, toda čutil sem, da je zelo zadovoljna. Dobro je vedela, da je zunaj nepopisno mrzlo, in jaz sem vedel, da bom to noč malo spal, če imam pri sebi Kanci.

Kmalu je zaspala in moral sem paziti, da je imela Kanci dovolj prostora. Poslušal sem, kako mirno diha in kakšenkrat je v spanju rahlo zastokala. Kadar je luna na svoji poti predrila oblake, je skozi stene šotora prosevala bleda svetloba. Kanci je bila mehka in topla; božal sem jo po glavi, po hrbtu in po nogah, dotaknil sem se njenega noska in nisem želel, da bi se zbudila. Naslonil sem se na komolec in jo gledal.

Opolnoči, mogoče je bilo nekaj minut pred polnočjo, sem vstal in šel pred šotor. Kanci je prišla za menoj. Zdaj je bila zunaj mesečina, gora je bila obsijana z mrzlo svetlobo, mrzlo se je iskril sneg, v trenutku me je zazebljo v roke in v noge in leden hlad me je rezal v obraz. Kanci sem stisnil k sebi, bila je topla, dišala je po dimu in tudi ona se je mehko stisnila k meni. Potem je stekla po snegu, mladostna in lahka, počepnila je v sneg in napravila lužico. Pomislil sem, da je zdaj ne bi smel gledati, če bi bil pravi gentleman. Toda bila je tako naravna in ljubka in to je napravila povsem brez zadrege; preden je počepnila, me je ošvrknila s temnimi očmi in v tem pogledu je bilo vprašanje, ali jo bom počakal in ali bo lahko še šla v šotor in v spalno vrečo. Bil sem prevzet in sem jo samo gledal. Stekla je med šotori, kakor da ne čuti strupenega mraza, ustavila se je pri jaku, ki je mirno prežvekoval in se ni zmenil zanjo, nekajkrat se je ozrla proti meni in mislil sem že, da bo šla k svojim, tja, kjer je vajena prenočevati. Nenadoma se je ustavila, pogledala me je s temnimi očmi, ki so se lesketale v mesečini, obrnila se je, pritekla je nazaj in smuknila v šotor.

Šel sem na rob ledeniške morene in sem gledal po ledeniku navzgor proti gori. V svežem snegu in v mesečini se je gora belo bleščala. Hodil sem dolgo ob robu morene, gledal sem gore okrog sebe in se poslavljaj od njih. Mislil sem na dom, na otroke, ki jih že tako dolgo nisem videl, in mislil na ženo, ki me doma čaka.

Spet mi je mraz zlezal v kosti in vrnil sem se v šotor. Kanci je bila v moji spalni vreči, temna in mehka. Hotel sem jo prebuditi, zato sem jo božal po glavi, nežno in ljubeče. Toda Kanci je le od časa do časa globoko vzdihnila v spanju, ni se prebudila.

Pozneje sem v presledkih malo zaspal. Proti jutru se je Kanci na pol prebudila in takrat je prvič pokazala nekaj pozornosti do mene. Govoril sem ji nežne besede in zadovoljno je grčala, ko sem jo božal po glavi; nekajkrat me je rahlo ugriznila v roko in v ramo. Zvezni oficir se je nemirno premetaval v svoji vreči. Prebujal se je in slišal sem, kako je večkrat vzdihnil: »Oh, god!« Vodja odprave, ki je spal na drugem koncu šotora, je bil stoičen kakor vedno in je molčal; kazalo je, kot da ima veliko razumevanja do tega, če se zgodi kaj takšnega v njegovem moštvu.

Tisto noč skoraj nisem spal. Za seboj sem imel dolgo noč, polno nemira in razmišljanja. Bil sem neprespan in vsi udje so me boleli. Zvezni oficir je vstal, po vseh štirih je lezel iz šotora in nekaj godrnjal. Ni me pozdravil. Zlezel sem iz spalne vreče in opazil, da se zunaj dela bleda jutranja svetloba. Kanci je bila še vedno v vreči, delala se je, kot da spi, in videl sem, kako me je od časa do časa pritajeno pogledala z enim očesom, ko sem se napravljal. Zunaj je bilo sivo in turobno. Lune ni bilo več, tudi sneg se ni več lesketal; bil je samo še oduren mraz. Čez nekaj časa je prišla tudi Kanci iz šotora. Bila je razmršena in gledala me je z ljubečimi očmi. Telo se ji je stresalo v jutranjem hladu.

Poklical sem jo — stekla je proti meni. Takrat pa je zagledala Čoma, svojega prijatelja. Ustavila se je in me obotavljajoče gledala. Spet sem jo poklical. Gledala me je in njen pogled je bil poln negotovosti. Nekaj močnejšega je bilo v njenem srcu. Obotavljala se je, dvakrat se je še ustavila, ko sem jo poklical, in se negotovo ozrla k meni. Potem se je obrnila in stekla k Čomu.

Čomo je bil tibetanski psiček, podoben črnemu medvedu.

Kanci je bila tibetanska psička.

OBRAZ V GORAH

TRŽIŠKI PLANINCI DOBRO SKRBIJO ZA PLANINSKE DOMOVE

V TRŽIČU SE SANKA STARO IN MLADO

DOM POD STORŽIČEM OSKRBUJETA POLETI ZAKONCA VIRNIK, POZIMI IN SPOMLADI PA DRUŽINA MEGLIČ, IN TO ŽE DESET LET ● Z MARIJO IN STANETOM MEGLIČEM SMO SE ZAPLETI V PRIJETEN (PREDSANKAŠKI) KLEPET

S prijateljem Igorjem in njegovim sinom Andrejem smo se vsak s svojimi sanmi tokrat odpravili v eno od tržiških dolin z namenom, da predstavimo ljubiteljem gora oskrbnike Planinskega doma pod Storžičem. Zakaj oskrbnike, nam bo kmalu jasno. Planincem dobro znana pot iz Tržiča do doma je bila zaradi novih padavin minulo zimo že ne vem katerikrat ponovno izplužena. Hoja ob potoku Lomščice je bila čudovita.

BREZ LJUBEZNI DO GORA IN DO LJUDI NE GRE

Po običajnih opravilih, ki jih ima izletnik ali gornik po vstopu v planinski dom, smo se zapletli v pogovor.

»Zaprta vrata tega planinskega doma so pravzaprav ‚kriva‘, da sva še danes oskrbnika pod Storžičem,« je povzela besedo mami Marija Meglič.

»Z družbo sva nameravala tu preživeti konec tedna, in ko smo naleteli na zaprta vrata, sva si rekla: ‚Zakaj ne bi poskusila midva?‘« jo je dopolnil mož Stane.

»Brez ljubezni do gora in ljubezni do ljudi pri taki odločitvi ne gre, In to imava oba nadvse rada. Ne moreva se, res je, pohvaliti z večjimi gorniškimi podvig, z okoliškimi vršaci, a doline in grebeni so najini. Ko smo začeli, so bili najini fantje

Aleš, Boštjan in Stanči stari štirinajst, deset in sedem let. Odločitev je pri vsakem izmed nas pomenila velike spremembe v vsakdanjem življenju. Posebno otrokom se je bilo treba odpovedati prostemu času v družbi sošolcev in prijateljev, kino predstavam... Delo smo si porazdelili. Pijača je gospodarjeva skrb, hrana moja, postrežejo pa fantje — ob najini pomoči seveda,« se je razgovorila gospodinja, takoj zatem pa nadaljevala: »Sobe pospravljamo vsi, veste, 60 postelj imeti vedno pripravljenih za počitka potrebne ni kar tako.«

Rad sem verjel njuni pripovedi, občudoval njuno vedrino in se nemalo začudil, ko sta dejala: »Da, da, 26. januarja letos je bilo deset let, kar sva prevzela skrb za dobro počutje v tem domu.«

ODLIČNO SODELOVANJE S PLANINSKIM DRUŠTVOM TRŽIČ

Zanimalo me je, kako je urejeno gospodarjenje s hišo in problemi okrog nje. Kdo jima kljub številčno močni ekipi pri tem pomaga?

»Morava poudariti, da odlično sodelujeva z vodstvom Planinskega društva Tržič in z gospodarjem doma Elmirom Zrimom. Da je pot v zimskem času vedno splužena, skrbi planinsko društvo s traktorsko po-

Vsa družina Meglič že deset let skrbi, da planinci v Domu pod Storžičem tudi pozimi najdejo varno in toplo zavetje, predvsem pa prijazno gostoljubje. Na sliki — od leve: Stanči, Marija, Stane in Aleš; manjka srednji sin »po vrsti« — Boštjan, ki je sedaj pri vojaki. Posnetek Igor Solinc

močjo 'ta mvađga' Anžica, ki je vedno pripravljen iti v akcijo. Oskrba z vodo je bila še pred nekaj leti problematična — voda je kaj hitro zmrznila. Z obnovo vodovoda je stanje bistveno boljše. Še vedno pa je treba iti v najhujšem mrazu tudi dvakrat tedensko na ogleda, ali je vse v redu,« sta se dopolnjevala Marija in Stane.

»Meniva, da je odločitev tržiških delavcev, da poleg prispevne stopnje v okviru telesnokulturne skupnosti namenjajo še dodatni namenski dinar za vzdrževanje objektov družbenih dejavnosti, hvale vredna. S tako zbranimi sredstvi smo v zadnjih letih obnovili dom in postorili še druga, nujno potrebna dela v postojanki. V letu 1983 smo obnovili streho, žlebove, ponovno zaščitili leseno oblogo, prepleškali notranjost in opremili spalnice z jogi vložki in novo posteljnino,« je našteval Stane.

»Lepo se nama zdi, da nam, oskrbnikom planinskih domov, člani planinskega društva v naši občini vsako leto na občnem zboru posvetijo določeno pozornost v znak zahvale in priznanja za delo, ki ga lahko ceni samo tisti, ki ga res pozna. Želiva poudariti, da nama to po-

meni veliko,« sta naročala oba, da moram napisati, »saj za dinar, ki ga zaslužiš pri tem delu, res ni treba iskati drugih besed.«

PLANINCI OD VSEPOVSOD

— Kdo vse in od kod so vaši gostje?

»Najprej morava povedati, da je dom oskrbovan od 15. junija do 1. oktobra vsak dan in da ga v tem času oskrbujeta zakonca Virnik. V času od 1. oktobra do 15. junija pa je dom odprt vsako soboto, nedeljo in ob praznikih — in v tem času ga oskrbujemo mi. Poleti med obiskovalci seveda prevladujejo planinci, ki jim ta dom pomeni samo prehodno postajo na njihovi planinski rajši. Pogostni obiskovalci Doma pod Storžičem so v vseh letnih časih — razen strogo zimskega — gobarji, ki imajo v tej dolini in na bližnjih pobočjih svoja 'lovišča'. Tudi midva ne skrivava ljubezni do te postranske dejavnosti, kar se včasih lahko opazi tudi na jedilniku. Morda je pozimi v tem domu družina še bolj pestra. Prihajajo domačini, občani iz bližnjih krajev, prijatelji, znanci — vendar malokdo brez sani. Organizirane skupine iz delovnih organizacij, Kartonažne tovarne Ljubljana — tozd Lepenka Tržič, Bombažne predil-

nice in tkalnice in tovarno Peko, pa prihajajo na sankaske tekme.

Množično nas obiščejo občani naše občine vsaj dvakrat letno, ko imamo tu že tradicionalno srečanje — to je za praznik dela, 1. maja, ter 5. avgusta, ko praznujemo občinski praznik. Tega dne se spominjamo prvih žrtev, ki so padle za svobodo v naši občini. Udeleženci zborovanja obiščejo spomenik žrtvam, ki je nedaleč od doma na prizorišču boja leta 1941.

V stenah Storžiča pripravljajo tržiški gorski reševalci redne zimske tečaje za reševalce, smučarji prihajajo semkaj na že tradicionalen Kramarjev smuk. Radi prihajajo in se znova vračajo planinci iz Štajerske,« sogovornika kar naštevata, kako pestro, tudi naporno je včasih v njunem domu.

»Tudi prijeten vtis in dobro počutje marsikaterega obiskovalca pripelje nazaj,« ugotavljata, in prav zares lahko k temu veliko prispeva tudi oskrbnik.

VELIK SPISEK DOBROT IZ KUHINJE

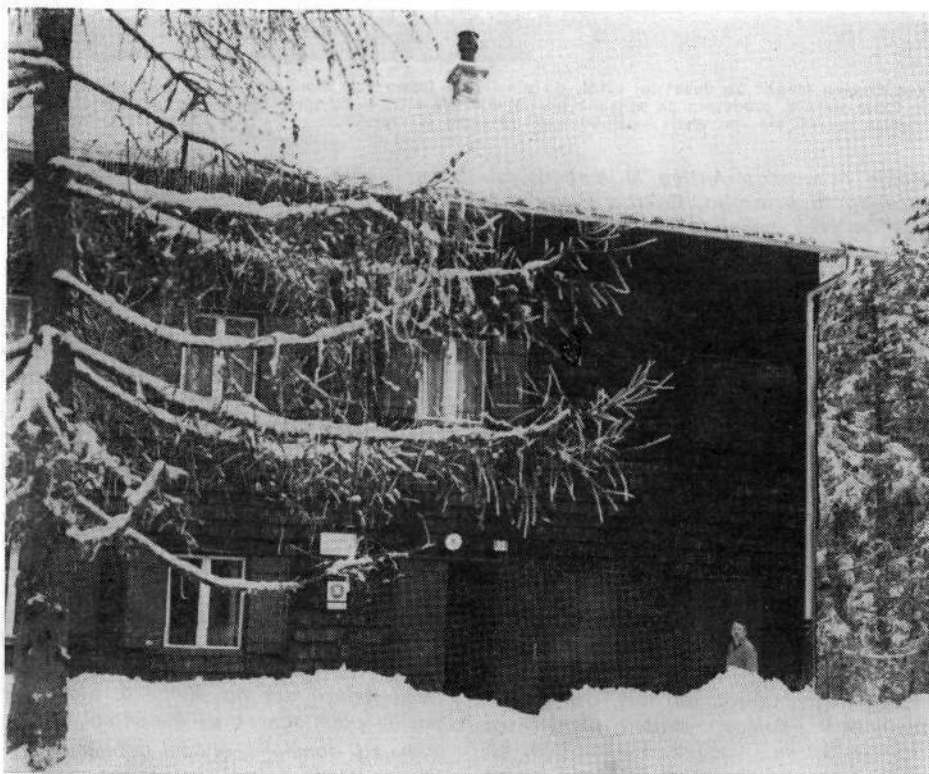
— Kaj boste obiskovalcu postregli iz svoje kuhinje? se počasi nagibam h koncu klepeta.

»Najpogosteje lahko postrežemo vampe, golaž, tržiške bržole (pripravljam jih z govejim mesom ali mešano), pečenico z zeljem, pasulj ali kruhove cmoke. Goveja juha je obvezno pri hiši. V kuhinji se pripravljam glede na pričakovan ali celo najavljen obisk.

Gospodarski odsek društva poskrbi za oblikovanje cenika naših storitev ter potrditev le-tega pri pristojnem upravnem organu občine. Strežba hrane je v lastni režiji, od prodane pijače imava 16 odstotkov provizije. Seveda je odnos obiskovalcev do nas, do narave, do sopotnikov, kaj različen. Najraje imamo tisto ogromno večino, ki prihaja k nam s srcem in ljubeznijo do narave ter po nove moči za nove delovne napore,« sklepa Marija.

Iz optimizma, ki veje iz vse podstoržiške ekipe, ni težko razbrati, da jih bomo v tej koči srečevali vse dotlej, dokler bodo zdravi, dokler bosta starša čutila, da imata v svojih fantih oporo in pomoč, skratka — dokler bodo zdržali in uživali v tem, kar imajo danes radi.

Ivo Gorjanc

Konec letošnjega februarja je bilo pri Domu pod Storžičem dober meter snega: pravilčno lepa je bila tedaj zimska podoba okolice postojanke, ki v nadmorski višini 1123 metrov že 38 let ponosno stoji na koncu doline Lomščiće — ob severnem vzhodu mogočnega, 2132 metrov visokega Storžiča, skrajnega zahodnega vrha Kamniških in Savinjskih Alp.

Posnetek Igor Solinc

PREKMURCA NA GEOSS-U, SLIVNI IN JANČAH

ALI: KAKO SO SE MENJAVALI UŽITKI OB PRELEPIH RAZGLEDIH S SONČNIH POBOČIJ IN HOJA PO MEGLENIH GLOBAČAH

MIROSLAV PIVAR

Ni minil teden, kar sva se vrnila s pohoda na Tisje, že naju je spet nemirna žilica vlekla v gore. Že dalj časa sva se dogovarjala, da bi si bilo lepo ogledati geometrično središče Slovenije. Ker tu še ni bil nobeden od naju, sva prešturirala vodnik po Posavskem hribovju, in ker je vremenska napoved bila sila obetavna, sva se odpeljala v soboto zjutraj.

Ko greva na železniško postajo, naju spremljajo zvezde na nebu. Dan bo dober za izlet. Vožnja z vlakom mi je vedno prijetna. A ko se pripeljeva do Hrastnika, doživiva razočaranje: vlak je zapeljal v sivo, umazano meglo. Izstopiva v Kresnicah. Megla je tako gosta in odurna, da nama je skoraj žal, da se nisva raje odločila za Reševno in Svetino. Tolaživa se z misljo, da je megla samo v kotlini. Odpraviva se z nahrbtniki do mostu čez Savo. Reka leno teče v svoji strugi; pred dnevi je morala biti precej narasla, saj se sled njene prejšnje gladine lepo vidi na grmovju ob strugi: vrečke, krpe in druga navlaka visijo z vej kot zastave na drogovih. Kdaj bo človek pričel drugače gledati na naravo?

Krenea čez most in za njim takoj na desno. Hodiva po nič kaj prijetnem asfaltu kake tri kilometre proti Litiji. Prideva do odcepa na levo za Jesenje. Ves čas naju spremljajo drevesa, na katerih je ivje, ves čas pa brije hladen veter. Po krajši hoji navkreber prideva do vasi Jesenje — in tu se nama odpre pravi raj. Najrajši bi zapel hvalno pesem lepoti, ki naju je obdala. Megla, skozi katero sva pred kratkimi hodila, je ostala pod nama, midva pa oblita s sončnimi žarkovi! V daljavi vidiva Kum, ta lepi dolenski Triglav, kako dviga svoj vrh ponosno nad meglo, ki ga obdaja, pa Janče ter njihovo cerkev, ki se sveti v prelestju sončnih žarkov. Z jablane otreseva nekaj sadežev, ki nama zelo teknejo, hkrati pa se morava sleči, saj je postalo zelo toplo. Ne zadržujeva se več, saj naju čaka danes še dolga pot.

VAGONČKI SO SE POGREZALI V MEGLO IN SE SPET DVIGOVALI IZ NJE

Prideva do vasi Zapodnje, ki je že na višini 500 metrov, kolikor mi je pokazal višinomer. Pospešiva dalje, a korak nehotе postaja počasnejši, da se lahko vedno znova ogledava po naravi, ki naju obdaja. Škoda, da ni več listja na drevju, to bi se

prelivala jesenske barve v lepem dnevu! Nad Zapodnjim prideva do kamnoloma, katerega ropot poslušava že precej časa. Delajo z vso paro, čeprav je sobota. Gledava vagončke, kako se prazni dvigujejo iz megle, in polne, kako se pogrezajo vanjo. Sedaj se spomniva, da sva šla spodaj po cesti pod neko žičnico. To mora biti ta, rečeva, in odrineva od kamnoloma na desno in okoli Slivne do gozda, skozi katerega po krajšem času prideva do vasi Selo. Odpre se nama čudovit pogled na Kum, Čemšeniško planino in najbližjo Zasavsko goro, na kateri tako zelo izstopa romanska cerkev. Okrog vseh vrhov pa v dolini megla.

V objemu hladne sence krenea skozi gozd mimo počitniških hišic in mimo kozolca, katerega streha sega do steze, tako da sta voz in traktor lepo spravljena na suhem. Na jasi zagledava lepo zorano njivo. Tu se vidi boj ljudi, saj obdelajo vsak košček zemlje, ki je količjak primeren za pridelek.

NATANČNO NA SREDIŠČU SLOVENIJE

Ko prideva iz gozda, opaziva zastavo, ki vihra v lahнем vetru na drogu, vrhu katerega je iz železa (ali kakega drugega materiala) izrezan petelin. Takoj se nama posveti, da sva na GEOSSU-u (geometrično središče Slovenije). Malo dalje vidiva vas Spodnje Slivne, prav tako vso obsijano od sončnih žarkov.

Poleg zastave je na urejenem prostoru kamnit spomenik, lepo oblikovan. Na podstavku so označene smeri neba, zgornji, višji del pa s Prešernovo kitico in s kotnimi stopinjami. Pred nama se dviguje dolgi hrbet Menine planine, na kateri je le tu in tam kaka krpica snega, nad njenim levim krajem pa se pne zasnežena Raduha.

Pri prvi hiši nama domačin pove, da je žig v kmečkem gostišču, nekaj metrov niže. Pokósiva, in ker je ravno minil prvi del vožnje v slalomu, izveva, da so naši dobro uvrščeni, najbolje pa seveda naš Rok.

Vesela krenea malo po vasi, nakar one-miva nad lepoto, ki jo uzreva: Krofička, Ojstrica, Planjava, polne gore snega, a neverjetno blizu in čiste, v dolini pa megla. Kot bi vstopil v pravljico.

Ne obirava se dolgo, vrneva se v gostišče, pograbiva nahrbtnike in s prisrčnim »na

svidenje« kreneva proti Zgornji Slivni. Cerkvica na vrhu nama je kažipot, sicer pa je pot enkratno markirana zaradi GEOSS-a, da ne moreš zaiti. Škoda, da ni markirana tudi iz Kresnic, saj je po mojem to lepa izhodiščna točka za GEOSS in ne zahteva veliko napora in časa. Sicer pa so domačini v Jesenu in Zapodnju zelo prisrčni in prijazni, in če jih vprašaš za pot, ti rade volje povedo za smer, pa še o kraju in ljudeh se da lepo pogovoriti z njimi.

ČUDOVITI MOTIVI KAR KLIČEJO K FOTOGRAFIRANJU

Prideva do cerkvice in obstaneva. Iznad megle kipijo v temno modro nebo brez oblaka Kamniške in Savinjske Alpe od Kočne do Krofičke. Vse se vidi kot na dlani. Fotografiram na diafilm s teleobjektivom in navadnim objektivom, saj bo to enkratni spomin s te poti. Sediva skoraj uro in v tišini zreva po vrheh. Spijeva čaj, ki ga imava s sabo, in nato kreneva v smeri proti Kamniškim.

Steza se po krajši hoji obrne na levo skozi gozd, a tu — katastrofa! Toliko polomljenega drevja sem videl samo še pred mesecem na stezi od Šmohorja do Mrzlice. Sedaj pa nama to polomljeno in izruvano drevje povzroča ogromno težav in nama pije telesne moči, da prideva, kjer je to možno, prek debel ali pa okoli drevesa, s tem pa se včasih precej oddaljiva od steze, tako da morava paziti na markacije, da jih ne zgubiva izpred oči. Skoraj celo uro se čuje šum listja pod nogami ali pokanje vej, ki se lomijo pod nama.

PRIKLJUČI SE POT E-6 YU

Prideva do vrha Slivne (880 metrov) — skozi veje uzreva Kamniške. Steza naju vodi dalje po pravem kraškem terenu, saj se vrtače vrstijo druga za drugo. Po dobrem garanju prideva iz gozda do nekaj hiš, ki pripadajo vasi Stance. Starejša ženica je nesla na hrbtu koš, poln sočne krme za živino. Pozdraviva in kreneva dalje med hišami, za drugo hišo se steza spusti proti Ribiču in skozi Ušte do Grmače. Tu se pridruži Evropska pešpot — pripelje z Limbarske gore, ki jo uzreva pod mogočnimi Kamniškimi in Savinjskimi Alpami. Skoraj polovica gore je v megli, medtem ko se druga polovica koplje v toplem soncu. Tu izveva v eni od počitniških hišic, da je Rok zmagal v slalomu: zmago pozdraviva z vriskom. V daljavi zagledava cerkev svetega Miklavža na hribu, ki je, kot piše na smerokazu, oddaljen uro hoje.

Do Grmača sva se spustila na višino 580 metrov, sedaj pa se proti Miklavžu počasi vzpenjava po cesti do višine 740 metrov. Na najini desni se lepo vidijo Karavanke in Kamniške Alpe, pod njimi Lim-

barska gora, pred nama Triglav s sosesčino, na levo Janče in Kum, za nama Partizanski vrh, Čemšeniška planina, bliže Zasavska gora in Menina planina, za njo Raduha, po kotlinah pa, kamorkoli pogledava, povsod megla. Kako je kaj ljudem v megli spodaj, si lahko samo misliva.

Malo pod Miklavžem zavije steza na desno čez dvorišče hiše, nato pa na levo po strmem spustu, polnem listja, do Velike vasi. Tu je spet polno jablan, na njih pa nič listja, a polno sadežev. Nekaj si jih natrgava in se usedeva, da pojeva tudi malico; po njej se jabolka priležejo. Ker se približujeva dolini, se dogovoriva, da greva sedaj hitreje, da bova potem spet čimprej iz megle na nasprotni strani Save, na pobočju Janč.

Iz Velike vasi teče markirana pot dalje po cesti — vodijo naju rumeno-rdeče markacije. Spuščava se in hitro prideva do plasti megle. Adijo, sonce, za kratek čas! Vse me spominja na vagončke pri kamnolomu, kako se pogrezajo v meglo. Naenkrat postane megla tako gosta, da kamaj vidiva stezo. Začutim jo tudi v pljučih, kajti vlago morava sedaj vdihovati, prej pa sva hodila po suhem in toplem zraku. Postalo je hladno, zato se spet oblečeva, saj samo srajce tu niso zadosti.

Spet hodiva med drevjem, polnim ivja, in hitro prideva do vasi Senožeti. Ker je trgovina še odprta, si kupiva sokove, saj nama je čaj v termovkah že pošel. Malo za trgovino prečkava cesto Ljubljana—Litija in že drviva čez Savo prek mostu, takoj zatem pa sva že v Jevnici. Čez železniški prehod prideva do spomenika padlim borcem in domačinom. Slikam ga, saj se je vidljivost zvečala, in že hitiva dalje, le čimprej ven iz megle!

Steza naju vodi v gozd strmo vkreber, in ko prideva iz gozda, sva tudi že iz megle. Na nasprotni strani žari v soncu Miklavž, na desni Kum. Čim višje in dalje se vzpenjava, tem lepši je razgled na Kamniške in Juljske Alpe in med njima na Karavanke ter na Ljubljansko kotlino, nad katero je volneni puh, iz katerega se dviga Šmarna gora z značilno dvovršno obliko. V daljavi vidiva cerkev na Jančah.

ŠE VEČERNA ZARJA, POTEK PA PRIJAZNO GOSTOLJUBJE V PLANINSKEM DOMU

Sonce hitro zahaja — in kar naenkrat vse okoli naju žari v zadnjih škrlatnih sončnih žarkih. Prizor, ki sem ga že večkrat doživel v jesenskih dneh v gorah, ampak vseeno se mi zdi, da je vsak sončni zahod drugačen. Miklavž na nasprotni strani je kot ožarjeno znamenje in simbol v kaki pravljici. Kamnolom v daljavi na pobočju Slivne, ki je že tako škrlatne barve, še bolj zažari v ognjeni luči. Kako

čudovit je pogled na zasnežene vrhove, ki žarijo v ugašajočem dnevlu!

Ko prideva do doma na Jančah, je že mrak. Dušan odloži popotno palico, ki ga je danes spremljala po čudovitih, uhojenih stezah. Končno dan čisto ugasne, dan, kakršnih je v poznojesenskih dneh dosti, le malo višje v hrib se moraš povzpeti, ne pa doma tarnati in bentiti nad meglo in mrazom. Po obilni in okusni večerji, ki so nama jo pripravili v Domu II. grupe odrediv na Jančah, greva še malo na sprehod okoli doma, zatem pa se odpraviva spat. Vstaneva ob sedmih. Okno sobe gleda na vzhodno stran. Je že precej svetlo. Nebo je oranžno-rdeče barve. Oblečeva se in kreneva pod kozolec, ki stoji pod domom na vzhodni strani, in sedeva. Kum v daljavi se lepo in veličastno dviguje iz megle, ki je tudi danes v dolini. Greva malo okrog doma. Julijci so kot na dlani, prav tako Karavanke, Kamniške in Savinjske, do njih je speljana mehka puha-sta preproga v obliki megle, nekako na sredini te preproge pa se dviguje dvogrba Šmarna gora. Kamniške obsijejo prvi žarki rojevajočega se dne. Dobesedno stečeva na vzhodno stran. Obstaneva in kot okamenela gledava veliko ognjeno kroglo, kako se dviguje iznad vrhov v daljavi. Naredim nekaj posnetkov, zavijeva še proti zahodni strani doma, da še tu malo uživava v čudovitem prebujanju novega dne, fotografiram ožarjene vrhove Kamniških Alp, zatem pa se odpraviva k cerkvi, obdani s pokopališkim zidom.

Po ogledu se vrneva v dom na zajtrk, zatem pa hodiva po vrhu in opazujeva naravo, ki žari v ostrini jutranjega zraka. Krim se mogočno dviga nad meglo, kje pa leži Ljubljana, sklepava po tem, kjer se dviguje gost steber dima iz toplarne. Levo vidiva stožčasto goro Snežnika, pa Gornjance, uzreva pa tudi Slivno in Miklavževo cerkev, kjer sva včeraj že hodila.

Ker se megla ni in ni dvignila iz kotline, se nama nikakor ni dalo iti v dolino, raje sediva in se grejeva na soncu. Gledava zemljevid ter se odločiva, da kreneva proti Litiji. Malo se še okrepcava, zatem pa se okrog enajstih odpraviva. Na križišču zavijeva desno proti Štangam. Dušan je žalosten zaradi popotne palice, ki mu jo je nekdo odnesel. Greva mimo starega kozolca, kjer je širok razgled, in mimo lepo obdelanih njiv, skozi gozd, kjer je bližnjica, ter prideva do ceste. Vidiva nekaj počitniških hišic in kapelico ob cesti. Prideva do Tujega Grma, kjer je nekaj hiš. Na desni spodaj vidiva veliko cerkev, ki, kot nama je rekel domačin, stoji na sredi Velikih štang.

Pot je dalje lepo speljana med sadnim drevjem in obdelanimi polji ter čez širne pašnike. Čez čas zavije spet skoz gozd. Listje šumi pod nogami, tu in tam se spotakneva v skrite korenine. Koraki so počasni, saj se približujeva plasti megle. Čimdlje ostati na soncu, skleneva, zato odpreva nahrbtnike in malicava. Štreseva nekaj jabolok z bližnje jablane. Zelo teknejo.

Planinski dom II. grupe odrediv na Jančah, kjer sva našla prijazno gostoljubje

TOLAŽBA PLANINCEM, DA JE TAM ZGORAJ SONČNO

Krenea počasi dalje in prideva do Širanskega hriba, kjer sva spet v sadovnjaku. Že sva se precej približala megli, saj se pot ves čas počasi spušča. Malo še posediva na soncu, zatem pa krenea do Arha, od tam na sedlo pred gozdom in že naju pogoltna megla. Pot sedaj vodi samo še po gozdu. Skozi gozd se razleže pisk vlaka. Litija ni več daleč pod nama, čeprav je zaradi megle ne vidiva. Ropotanje vagonov in šum listja pod nogami naju spremljata vse do mesta. Na cesti, pri smerni tabli za Janče, srečava nekaj planincev. Navdušeno jim poveva, da bodo

po megli hodili še kvečjemu slabo uro, zatem pa se bodo kopali v sončnih žarkih. »Odlično, saj smo že štiri dni v megli,« pravijo. Pozdravimo se in midva krenea na železniško postajo, odtod pa do Murske Sobotne z vlakom. Megla je začudo izginila že pred Zidanim Mostom, kjer se je sonce igralo s svojimi žarki po pobočju Gor in Kopitnika. Kako lepo je to potovanje, saj spoznavam vedno druge, zanimive kraje in ljudi. Ko se doma razideva, skleneva, da za kak bodoči izlet dobiva še zraven kaj planincev iz našega kraja. Sedaj res niso mogli z nama, saj so šli v Kranjsko Goro navijat za naše fante, in to zelo uspešno.

TREKING OKROG ANAPURN V HIMALAJI

KAKO SE IZOGNEŠ PLAČILU (ČEZMERNE) TAKSE

PESTRI, ZANIMIVI IN SILA NEVSAKDANJI DOŽIVLJAJI ŠTIRIH ALPINISTK, KI SO SE SOČASNO Z NAŠO LANSKO ODPRAVO NA DAULAGIRI NAMENILE V SVET PET- IN MORDA TUDI ŠESTTISOČAKOV V DALJNEM NEPALU

MAJDA PAPEŽ

V februarški številki Planinskega vestnika smo objavili obširen zapis Staneta Belaka, ki je lansko jesen vodil slovensko odpravo na Daulagiri. Že Belak je zapisal, da so se odprave udeležile tudi štiri alpinistke, ki so tvorile trekking. Trekking je nekaj turistični vzporednik odprav na najvišja gorstva, le da to ni čisto turistična dejavnost, marveč zahteva od udeležencev kar krepko obvladanje planinskih in predvsem alpinističnih spretnosti.

V Planinskem biltenu PD Delo iz Ljubljane je Majda Papež, ena od udeleženk daulagirinskega trekkinga, opisala, kako so se dekleta vzpenjala na 5300 metrov visoki Torong, in še marsikaj zanimivega. Da bi tudi širša slovenska planinska javnost zvedela za njihove slikovite doživljaje, ponatiskujemo Majdin sestavek v Planinskem vestniku.

»BODITE PREVIDNE PRI NAKUPOVANJU!«

Ponudila se mi je priložnost videti in doživeti Nepal, deželo z najvišjimi gorami na svetu. Ta moja dolgoletna želja je začela dobivati realnejšo podobo, ko sem na Planinski zvezi Slovenije spoznala alpinistko Jelko, ki je s prijateljicama Nušo in Mihelo nameravala na trekking okrog Anapurn. Pridružile naj bi se himalajski odpravi, ki je nameravala osvojiti Daulagiri. Taki enkratni priložnosti se nisem mogla in hotela odreči.

Do Katmanduja smo z letalom potovali tri dni. Na neskončno zanikrnem in umazanem letališču smo morali plačati vstopni vizum, nato pa so nas brez kakšnih posebnih ceremonij spustili iz letališke zgradbe. Pred njo nas je čakal alpinist Gregar, ki je v Nepal odpotoval mesec dni prej, da bi uredil formalnosti in tako omo-

gočil odpravi, da bi lahko čimprej odšla na goro. V Katmanduju smo ostali štiri dni. Alpinisti so imeli še kup opravkov — od nabave hrane in najetja nosačev do urejanja zadnjih formalnosti za »vstopni vizum« na Daulagiri.

Imele smo srečo, da smo se pridružile fantom, ki so bili že večkrat v Nepal in nam tako lahko pomagali prebroditi začetne težave. Zabičali so nam, naj bomo previdne pri nakupovanju, kajti v Nepal ni trdno določenih cen, in vsak prodajalec ve, da za blago ne bo dobil takšne cene, kakršno zahteva. O tem smo se prepričale že prvi dan. Na katmandujskih ulicah mrgoli prodajalcev. Turistom ponujajo nepalske nože, znamke, molilne mlinčke, maske idr.; vsi izdelki so seveda najboljše kakovosti, vse je »tibetansko«, saj se zavedajo, da turisti najraje kupujejo tibe-

tanske starine. Neka mlada ženska nam je ponujala nepalski nož in zanj zahtevala 300 rupij. Ko smo ji skušale pojasniti, da nismo Američanke in da imamo malo denarja, se je zasmejala, rekoč: »Če si lahko privoščite, da hodite v restavracije, morate imeti zelo veliko denarja.« Seveda je imela ženska s svojega vidika čisto prav.

Povprečen Nepalec namreč niti enkrat v življenju ne prestopi praga hotela; gradbeni delavec, na primer, za ves dan trdega dela zasluži 16 rupij, natančno toliko pa stane porcija riža v restavraciji. Nazadnje smo nož dobile za 150 rupij, naslednji dan pa nam ga je neki fant ponujal za 120 rupij. Tako je pri vseh izdelkih. Ko si že trdno prepričan, kako poceni si kupil kakšno reč, se zmeraj najde kdo, ki bi ti jo prodal še ceneje. V vsakem primeru turist potegne krajši konec.

»OKAY! JUTRI.«

Sicer pa je Katmandu sam nadvse zanimivo mesto. Življenje tam poteka na ulici. Rikše, krave, kolesarji, avtomobili, množica ljudi — vse to se drenja po ozkih ulicah. Sprehod po mestu je vse prej kot enostaven. Izgibati se je treba odtočnim jarkom, ki Nepalcem med drugim rabijo tudi za pomivanje posode; kupom smeti, po katerih brskajo sestradne krave; prodajalcem, ki na vsak način skušajo vsiliti svoje blago; avtomobilistom in kolesarjem, ki si z neprestanim trobljenjem in zvonjenjem izsiljujejo pot. Povsod mrgoli otrok, in vsak kaj prodaja, če ne drugega, kakšen kičast obesek ali kipec. Kdor nima prav ničesar, da bi prodajal, prosjači.

Neki umazan in razcapan, a nadvse priku-pen deček, star kakih sedem let, nas je najprej prosil za rupijo, nato pa si je premislil in si zaželel keksov. Ko smo ga vprašale, ali ima starše, je z neskončno žalostnim glasom in solzami v očeh začel tarnati, da nima staršev, pa tudi bratov in sester ne. Ker se ga nikakor nismo mogle znebiti, smo mu kupile kekse, nakar je smehljajoč se izginil. Naslednji dan smo ga spet srečale in mu že vnaprej povedale, da danes ne bo dobil ničesar. Na naše presenečenje se je zasmel: »Okay! Jutri.« in izginil. Natančno je vedel, do katere meje lahko gre.

PET DOLARJEV TAKSE NA DAN — NEZASLIŠANO!

Zadnji dan pred odhodom v gore smo imele precej dela, saj je bilo treba dobiti dovolilnico za treking, tako imenovani treking permit. Na srečo smo ga po posredovanju zveznega oficirja, ki mora spremljati odpravo, dobile še isti dan. Ta permit pa še zdaleč ni poceni, vsaj za nas Jugoslovane ne. Zanj smo odštele 400 rupij, poleg tega je za vsak dan trekinga obvezno

treba menjati pet dolarjev in seveda iz banke prinesiti potrdilo o uradni menjavi. Ogorčene zaradi takšnega oduševstva smo sklenile, da bomo plačale le za 15 dni, naprej pa bomo hodile brez uradne dovolilnice. Da bi se tako imenovanih check-postov, kjer kontrolirajo permite, po možnosti izognile, so nam jih alpinisti označili na zemljevidu.

Desetega septembra smo končno krenili na pot. Alpinisti so 14 nosačev najeli že v Katmanduju, preostalih 16 pa v Pokari, kamor smo se pripeljali po osmih urah utrudljive vožnje s škripajočim in majavim avtobusom. Tu so nosači dobili tovore, težke po 30 kilogramov. Za enodnevno nošnjo po strmih nepalskih poteh dobijo 30 do 40 rupij. To je za tukajšnje razmere lep zaslužek, toda krvavo prislužen; zmorejo ga le telesno zelo utrjeni ljudje. Tovore si z jermeni ali pletenimi trakovi obesimo na čelo in jih tako nosijo ves dan.

HOTEL S KURAMI

Ves čas trekinga smo prenočevale v hotelih. Seveda so hoteli po nepalskih vaseh vse kaj drugega, kot smo jih navajeni mi. Tako kot večina tukajšnjih hiš imajo spodaj en sam prostor — v enem vogalu je ognjišče, na sredi pa miza s klopmi. Preden sedeš, moraš največkrat pregnati kokoši, ki se sprehajajo po mizi, nato pa se skoraj zadušiš od dima, ki prihaja z ognjišča — dimnikov tu ne poznajo. Prenočišča so ponavadi v »prvem nadstropju«. Postelje so leseni pogradi, na katerih ni rjuh, niti odej, kajti hotelir sodi, da vsak popotnik s seboj nosi spalno vrečo. Kot se za hotel spodobi, je mogoče dobiti jedilni list v angleščini. Izbira jedi ni ravno pestra. Še najboljša je nacionalna jed nepalskih vasi dhal bhat — riž z lečino omako in zelenjavo. Od pijače je na izbiro nepalski čaj, domače pivo, imenovano čang, in seveda riževo vino rakši, navidezno nedolžna pijača, ki pa kaj hitro spremeni noge v svinec.

Prvi dan smo prenočili v Kareju, kamor smo prispeli po šestih urah hoje skozi riževa polja, prečkati pa smo morali tudi neštete potočke, kajti prejšnjo noč je strahotno deževalo. Voda je drla z vseh strani, piti pa si je kljub žeji nismo upali, ker bi nas kaj hitro doletele težave s prebavo. Poleg neznosne sople se je pojavila še ena nadloga — ogabne pijavke, ki pa so se na srečo zadrževale le v nižjih predelih.

KONČNO NA 5300 METROV VISOKEM TORONGU

Pred Kalopanijem (2500 metrov) se pokrajina povsem spremeni. Tu ni več riža, pač pa več ajde in koruze ter prostrani borovi gozdovi. V Kalopaniju smo morali ostati

dva dni, kajti vreme se je povsem skazilo. Poleg dežja se je privlekla še odurna megla, kar je spravilo v slabo voljo zlasti alpiniste. Čez dva dni se je na srečo za silo zjasnilo in alpinisti so že navsezgodaj z nosači odšli postavljat prvi bazni tabor na višino 4000 metrov, me pa smo krenile proti Jomosomu, kjer premorejo celo manjše letališče. Naš cilj je bil namreč povzpeti se na 5300 metrov visoki prelaz Torong in po možnosti na šesttisočak Torong Pik, nato pa se vrniti po drugi strani v Katmandu.

V Muktinatu, zadnji vasi pred Torongom, je bil check-post, nam pa je ravno tisti dan poteklo dovoljenje za trekking. Da bi se izognile neprijetnim zapletom, smo se prethotapile mimo ob petih zjutraj, ko je bil še zaprt. Pot na Torong je bila sprva dokaj položna in čudile smo se, zakaj vsi planinci, ki pridejo s tega prelaza, trdijo, kako strašansko naporna je ta tura. Ob sedmih zjutraj smo prišle do sedla, kjer smo si privoščile pol ure počitka. Sonce je močno pripekalo, me pa smo se imejnitno počutile, saj so nas obdajali sami šest- in sedemtisočaki. Toda nad Torongom so se že začeli zbirati oblaki, zato smo jo mahnile naprej, v dobri veri, da bomo vsak čas na vrhu. Pa smo se krepko uštele. Pot se je nenadoma začela strmo vzpenjati, nas pa je začela zdolovati viši-

na. Postajale smo vse bolj utrujene, hlatale smo za zrakom kot ribe na suhem, počivale vsakih nekaj metrov, vrha pa od nikoder. Nahrbtniki so nas vse bolj pritiskali k tlom, nazadnje smo že čisto apatično prestavljale noge.

Končno smo le ugledale v piramido zloženo kamenje, znamenje, da smo na Torongu, 5300 metrov visoko. Žal pa nam jo je vreme tudi tokrat zagodilo. Zaradi goste megle smo si lahko le predstavljale mogočne himalajske gore, videle jih seveda nismo. Za nameček je začelo še snežiti — in tako smo sestopale že v pravem snežnem meteužu.

DEŽ, DEŽ, DEŽ

Po nekajurni hoji strmo navzdol smo vse premražene prišle do kamnite bajte, na kateri je visel spodbuden napis: Base Camps. Lodge-Restaurant. Seveda notranjost »restavracije« ni bila nič kaj razveseljujoča: streha je puščala na vseh koncih in le s težavo smo našle štiri kolikor toliko suhe pograde; okna so bila kot povsod drugod tudi tu brez šip in mrzel veter je imel prosto pot. Spale nismo skoraj nič, saj nas je preveč zeblo.

Naslednji dan je spet deževalo, kar nas je spravilo v pravo depresijo. Domačini skoraj ne pomnijo, da bi bilo v tem času vreme tako slabo. Pa ravno letos se je moralo to zgoditi! Na srečo se je pred Čanangom delno razjasnilo in pred nami se je odprla slikovita dolina s terasami zrele pšenice in ajde. Žito so mlatili kar na polju, ročno seveda. V Manangu smo se check-postu izognile tako, da smo se spustile do reke Marsyandi in se vrnile na pot šele, ko se nam je zdelo, da smo že preveč daleč, da bi nas mož postave morebiti še opazil. Kar zadeva check-poste, nam je bila sreča res naklonjena, saj smo se tudi zadnjim trem uspešno izognile, in sicer tako, da smo šle mimo njih v zgodnjih jutranjih urah. Obiti jih namreč ni bilo mogoče, kajti od Pisanga dalje smo več dni hodile po soteski, skozi katero se prebija mogočni Marsyandi. Reko smo morale prečkati čez precej mostov, ki so narejeni iz bambusa in jeklene vrvi, pritrjene za lesene in že precej trhle štore. Pot skozi sotesko je postajala vse bolj zoprna. Tu ne raste drugo kot koruza, pa še to je treba posejati februarja, da dozori septembra. Od Bahudande dalje pa do končne postaje našega trekinja — Dumer — se je soteska naposled odprla in spet smo uživale ob pogledu na zelena riževa polja in bananovce.

Iz Dumer smo se z avtobusom zapeljale do Katmanduja. Do odhoda domov nam je preostalo še devet dni, kar smo izrabile za ogled prelepah hinduističnih in budističnih templjev.

PLANINSKA POT PO STEZAH KAŠTELANSKIH PARTIZANOV

Planinsko društvo Kozjak, Kaštel Sućurac, in planinska sekcija Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac, sta v čast dneva kaštelanskih partizanov osnovala planinsko pot, ki teče iz Kaštela prek Biranja, Bršanova, Borovića, Marića Staje in Kozjaka do Kaštela. Izdali so tudi dnevnik, v katerem najdemo opis te poti pa tudi podatke o preteklosti in sedanosti Kaštela.

Kontrolne točke poti so naslednje (v oklepajih navajamo kraj, kjer je na voljo žig, in čas hoje); Kaštel Kamberovac (Dalma, samopostrežna) do spomenika kaštelanskim partizanom (40 minut), planinsko zavetišče »Ante Bedalov« (30 minut), Grebina, vzhodno od Biranja (50 minut), Donji Kelami (hiša Ivana Kelama) (150 minut), Stričevići hiši Marka Kulića, pokojnega Jure) (75 minut), Topiči (Korušca) v hiši Anteja Topića, sina Jure, pokojnega Jure, logarja (90 minut), Dugobabe (v hiši Marka Kulića, pokojnega Jure) (75 minut), Borovići (Vučevica), kovinski žig (70 minut), Marića Staje, kovinski žig (60 minut), Planinski dom v Putalju (75 minut) in Kaštel Sućurac (Dalma, samopostrežna) (40 minut). Tisti, ki bodo pot prehodili, bodo dobili značko z vpisano številko vrstnega reda pohodnikov. Najugodnejši čas za pohod je jeseni, pozimi in spomladi, medtem ko poleti pot zavoljo vročine ni priporočljiva.

Dnevnik naročite na naslov: **Planinarsko društvo Kozjak, 58212 Kaštel Sućurac, p. pr. 24.**

Po zapisu Josipa Sakomana iz Zagreba

NASMEH, PROSIM – SNEMAM!

MARTINA REHAR

*»Burka življenje je naše,
včasih morda tudi vaše,
kdo pa to ve —
Kdor ima v smehu solze
in le za dekor mu gre,
nič ne pove.«*

(F. Skaura)

Filmska ekipa si je preskrbela obleko in opremo za snemanje in plezanje.

Še pred dobrima dvema urama smo krmili možgane v predavalnici, garali v tovarni, pisarni. Za nami je kavbojska vožnja. Pet se nas je natrpalo v »koreto« na štirih kolesih, sprejela je še prav toliko nabitno polnih omar. Vlaki in avtobusi pač niso razpredli svojih prog do vseh zaželenih postaj.

Omare dvigamo 2200 metrov visoko, tu je naš filmski objekt.

Denar za stroške ni problem; v blagajno trgovca (včasih tudi sprevodnika) se steka iz petih žepov. Torej si vsak svoje potroške poteši in plača sam. Največja potrata je naš glavni nosač, ki poleg kamere premore še cel kup filmov, baterij. Najema igralce — plezalce, jih vodi po turnejah — stenah. Pleza in snema obenem, naroča vreme, izbira smeri; no, vso to moč ima le v duetu s kamero.

Tudi pameti ta trop še ni srečal, sicer ne bi zapravljali denarja za drage škatlice celuloidnega traku, ne bi se klatili po nemogočih poteh, spali bi doma — v posteljah, in ne na pogradih, kjer ti z ene strani dela družbo polh, z druge klepet, pod zglavjem napol prazen nahrbtnik. V taki družbi se kot plamen sveče dvigajo čudovite sanje o jutrišnjem vzponu, o filmu, ki bi moral uspeti; prikrađejo se skrbi, ali bo vreme zdržalo, koliko filma bo treba rezati... Le pameti ni v tej mešanici.

Noč je ugašala zadnje zvezde, dan je prižgal svojo — edino.

Zrak je čudovito mrzel, na vsakem kar mimogrede opravi čudovit make-up: rdeča lica, noski kar žare, oči se orosijo...

Vrv enakomerno drsi skozi prste in izginja za rebrom. Vsak zaigra svojo vlogo: pleza, varuje, čaka, opazuje. Nekdo ob vsem vroči še kamero. Ta kot molilni mlinček brni in vpija lepoto na nekaj metrov traka. Kam vse ji beži pogled, a mora toliko preskočiti! Štiri ure plezanja mora zaobjeti v petnajstih minutah. Torej izberi najtežje, najlepše, najbolj grozno! Druga naveza čaka na polički, da kamera izpleza. Ta že hiti iz malo prej končanega vzpona nazaj pod steno, da bi od strani

posnela drugo navezo v zgornjem delu. Čeprav je utrujena in zasopla, mirno obstoji v rokah in ujame pajka, ki se po robu dviga proti vrhu.

Sonce upira pogled na ta teater. Nič kaj zavidanja vreden položaj: gladke plošče, nobenega pametnega oprimka. Komaj še držim in čakam kamermana, ki prav sedaj menjuje film. Končno zaslišim: »Lahko greš — snemam!«

Od spodaj prihaja brenčanje, seveda se jaz — filmska zvezda — vživim v vlogo, iščem oprimke z očmi, rokami in nogami. Že dosežem spoštovanja vreden oprimek in se ustavim.

Zvok utihne. Kamera se spusti v škatlo, kamerman pa za menoj. Očitno je s tretjim očesom preštudiral vse oprimke in je že pri meni, nad menoj. »Pripravi se, bom snemal.« Vidim ga, kako visi v lestvicah nad menoj, oprt z nogami v steno, v roki drži kamero in kajpak — snema. Vse je odmerjeno do milimetra natančno, nobenega ponavljanja kadrov — film je dragocena reč. Sicer pa, kako bi bilo videti na primer: »Ej, sestopi nazaj pod previs in povzpni se še enkrat, bolj elegantno, hitreje.«

Ali pa: »No, nasmehni se, saj si videti kot ožeta cunj!«

Noč podaja roko dnevu, ki pri tem zardi. Sonce se sramežljivo skrrije za rdečo tancičo in se umika luni.

Kamera je legla k počitku. Oči komaj čakajo razvite filme. Končno! Že zabrni kinoprojektor in odganja skrbi, hitro, kot se menjujejo prizori na platnu. Dvoje prprtih oči ocenjuje, se raztepa v nasmešek, se zresni: »To bo treba rezati, ampak saj ni tako slabo!... Ah, ta ostrina!«

Podoben komentar doleti vse naslednje kolute, ki se počasi zlepijo v velik kolut. Potem pridejo na vrsto druge žrtve; ta bo preskrbel glasbo, ta besedilo, ta... Seveda vsa ekipa ne šteje več kot tri osebe. Tudi to je včasih zelo glasen, predvsem pa pisan trio, ki vidi vsak centimeter filma, vsako besedo v stavku po svoje. Veliko se spremeniti ne da, kar je posneto, je posneto — to je jasno vsem. Oči so lahko zadovoljne, niso pa ušesa. Ta glasba, tale nerodni stavek. Ja, tako bo boljše!

Kaj pa porečejo najbolj kritični kritiki — gledalci?

»Torej nas vse že poznate, več nas ni. Ampak, saj našo umetnost pokonci drži tudi en sam že umetnik, če dobro igra. Burka življenje je naše, tega ne pozabite, pa nas na koncu s ploskanjem

razveselite!«

(F. Skaura)

NIKOLI NI PREPOZNO

Veliko ljubiteljev in obiskovalcev gora, res veliko nas je, ki smo zastrupljeni z opojem teh naših lepotic. Pa ne preveč, da članstvo ne bi moglo biti še večje, tudi ne zato, ker gore ne bi mogle sprejeti še več obiskovalcev; je pa to pojem ljubiteljstva in pripadnosti naroda do svoje dežele.

Planinstvo postaja vse bolj množično, ampak mislim, da odnos do gora in planinska kultura ne stagnirata, morda se celo izboljšujeta, zlasti če novincem, ki organizirano hodijo v gore, pravilno in v zadostni meri predstavimo vrednote naših gora.

Sam sem pričel planinariti pozno, nikogar ni bilo, ki bi me pritegnil, mi pokazal lepote in skrivnosti gorskega sveta. In tako se še bolj zavedam pregovora, da nikoli ni prepozno. Lepote, ki sem jih užil v zadnjih letih, pa čeprav je gora lahko tudi neprijazna — tudi take sem doživljal, lahko pa v popolni meri odtehtajo vse prejšnje življenje in miselnost. Sem član dveh planinskih društev — doma na Ravnah na Koroškem ter Rekreativsko-planinskega društva v Dravogradu, ki ima svoje zemetke in se je porodilo v Šoli za zdravo življenje ter skladne medsebojne odnose. Priložnosti za obisk gora je bilo dovolj, tako sem v teh nekaj letih res prehodil precej planin in se povzpel tudi na zahtevne vrhove s ciljem, da osvojim Triglav, ker bi ga naj pač vsak Slovenec; ampak mislim, da je to le zaradi Triglava, ker je

pač najvišji. Res me je navdušil, ta naš očaj — tako da sem se vračal spet in spet, ob vsaki priložnosti. Toda tu so še druge gore, prav tako vredne truda in občudovanja.

Korošci pa imamo tudi nekaj smole, saj je glavno slovensko gorstvo odmaknjeno od nas, s tem pa je planinarjenje za nas tudi občutno dražje. Naše gore — Uršlja, Peca, Raduha, pa Pohorje, Olševa, pa so že v obmejnem pasu, da je res najbolj priporočljivo, da po njih hodijo skupine. Nikar jih podcenjevati, a kaj, ko si želiš videti in doživeti ter se spoprijeti tudi z drugimi.

Še nekaj besed o nam najbližji in tudi najzvestejši — Uršlji gori, kako nas razveseljuje poleti in pozimi. Lepa je zmeraj, tudi takrat, ko sem v letu dvajsetič ali več na vrhu, kar pa še zdaleč ni rekord v primerjavi z nekaterimi posamezniki. In gora se res spreminja: zmeraj je drugačna, včasih vsa vedra, sončna, pa spet mračna, grozljiva, vendar zmeraj lepa, po svoje privlačna. Predvsem pa smo zadovoljni, ker jo lahko obiskujemo tudi pozimi; še tako visok sneg nas ne ustavi, zmeraj se da osvojiti vrh. To pa je imenitna reč, prav pride kot trening, za ohranjanje kondicije.

Pogosto sem na vrhu te res naše gore, pa je zmeraj zanimiva, zmeraj me privlači, zmeraj vabi, ostala bova zvesta drug drugemu.

Ivan Mlačnik

društvene novice

DUŠANOVIH SEDEMDESET LET

BIL JE SOUSTANOVITELJ PRVEGA ALPINISTIČNEGA ODSEKA V JUGOSLAVIJI

Ta mesec si bo nadel sedmi križ Dušan Vodeb, znani mariborski alpinist, ki je gorski naravi posvetil šest desetletij svojega življenja.

Dušan Vodeb se je rodil 28. aprila 1916 v Ajdovščini, odkoder se je ob koncu vojne preselila njegova družina v Maribor. Mariboru je Dušan ostal vseskozi zvest, bil je udeležen v razgibanem športnem življenju, zlasti v nogometu, in leta 1927 je vstopil v taborniško organizacijo »gozdovnikov«. Z gozdovniki, ko so taborili ob Završnici nad Žirovnico, je šele dvanajstleten prišel na Triglav. Pet let kasneje je prvič uporabil plezalno vrv, ko je skupaj z Miranom Cizljem, Levom Geržiničem in Savom

Domicljem plezal v kaminih Mojstrovke. Nato je sledilo obdobje neustavljivega plezanja v stenah in tudi v težkih smereh: v Centralni in Dibunovi v Špiku, Bavarski, Nemški, Skalaški in Gorenjski v Triglavu, v Hudičevem stebri Prisanika, v Centralni smeri Široke peči, prvenstveni v Rigljici, prvenstveni v Špiku, prvenstvenem prečkarnju polic Velike Mojstrovke in Travnika itd.

V oblikovanju Dušanove osebnosti je s plezanjem nastajala nova prvina: tovarništvo in prijateljstvo s soplezalcem in povezanost skale ter človeka v skrbi, bojazni, zadovoljstvu in sreči. Osem let sta bila v skupni navezi z Miranom Cizljem, ki mu je tudi prvi prikazal marksistični pogled na svet. Miran se ni vrnil iz partizanskih bojev, Dušan pa se je še bolj povezal z Urošem Župančičem, s katerim sta se prvič srečala v juliju 1933 na vstopni polici v Nemško smer v Triglavski steni, in

njuno prijateljstvo v gorah sicer traja že več kot petdeset let.

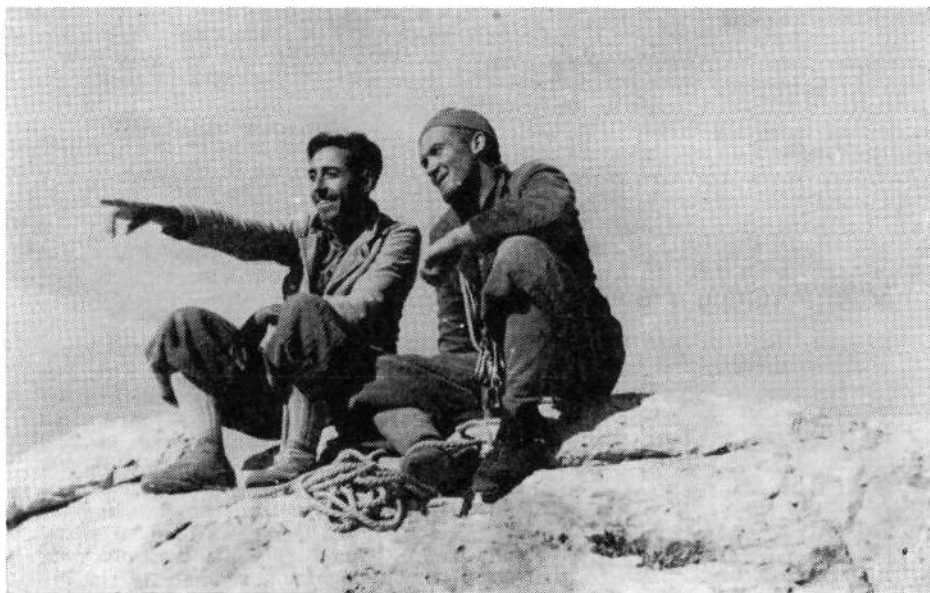
Dne 25. julija 1936 sta odšli dve navezi plezat v Skalaško smer Severne stene Triglava: Savo Domicelj in Egon Lettner ter Miran Cizelj in Dušan Vodeb. Po dveh urah plezanja se je zgodila nesreča — za Sava in Egona je bilo konec poti in življenja. Ta tragični dogodek je bil povod, da je bil leto pozneje ustanovljen priodružnici SPD v Mariboru alpinistični odsek — prvi v Jugoslaviji. Dušan je bil eden od njegovih ustanoviteljev in vodja prvih alpinističnih taborov od leta 1938 naprej v Martuljku.

Leta 1941 je okupator Dušana in njegovo družino izselil. Dušan je ves čas deloval

za Osvobodilno fronto in ob kapitulaciji Italije odšel v partizane. Po vojni je bil prvi načelnik obnovljenega alpinističnega odseka v Mariboru in prvi načelnik Gorske reševalne službe v Mariboru. Njegovo aktivnost je po nekaj letih pričela ovirati huda bolezen, ki pa ni preprečila njegovega stalnega odhajanja v Julijske Alpe, zlasti v ljubljeno Martuljko. To je čas, ko je spoznal čudovite gamsje poti in prehode vse od Kotovega sedla do travnih pobočij za Rjavino. Uroš mu je bil pri tem vedno ob strani in mu nakazoval nove poti in nove poglede.

Tako je nastala njuna zadnja, najlepša smer PP — pot iz Planice na Pokljuko.

Tine Lah

Dušan Vodeb in Miran Cizelj v Hudičevem steburu Prisanka — avgusta 1938

»RADA BI VAM POVEDALA«

Predstavitve knjige Erne Meško v Varaždinu

Planinsko društvo Ravna Gora v Varaždinu je 27. februarja 1986 predstavilo knjigo Rada bi vam povedala avtorice Erne Meško, znane slovenske planinske publicistke (številne njene spise smo večkrat imeli priložnost brati tudi v Planinskem vestniku). Erna Meško opisuje svoje otroštvo, prvo srečanje z gorami, svojo družino, težko življenje kmečkega človeka in rodno Prlekijo. Avtorico je predstavil Tomislav Jagačić, zatem je sama prebrala odlomek iz dela, več tekstov pa je iz knjige nato prečitela varaždinska profesorica Desa Jovanović.

T. J.

PLANINSKI PLES V MURSKI SOBOTI

Planinsko društvo Matica Murska Sobotna je pripravilo tradicionalno družabno prireditev svojih planincev — planinski ples. Zbralo se je lepo število ljubiteljev planin. Kot je že v navadi, je bil »planinski vodnik« na plesu Milan Zrinski. Med družabnimi igrami je uspela »kupite si srečo«; njen izkupiček smo namenili Planinskemu vestniku.* Ni veliko, a vseno upamo, da bo ta naš prispevek dobrodošel pri reševanju finančnih problemov.

Jože Ružič

* Na strani 188 objavljamo seznam darovalcev prispevkov za Planinski vestnik — med njimi je tudi PD Matica Murska Sobotna; op. ur.

JANKO ŠILAR — SEDEMDESETLETNIK

»LJUBIM GORE IN SE VEDNO ZNOVA
VRAČAM K NJIM!«

Res jih ima sedemdeset, čeprav bi jih lahko kar precej zajtil. V marcu 1916 se je Janko Šilar rodil v družini železničarja v Bohinjski Bistrici, izučil se je za ključavničarja. Vojaški rok je služil pri aviatičarjih v Beli Crkvi in se po vrnitvi redno zaposlil v jeseniški železarni. V letih okupacije je delal kot aktivist OF, pomlad 1944 pa ga je zatekla kot terenca NOB v Karavankah. Po osvoboditvi se je vrnil v jeseniško železarno, kjer je delal vse do upokojitve 1975. leta. Ljubi gore, vedno znova se vrača k njim, goram posveča ves svoj prosti čas. Že

od otroških let jih nosi v srcu: zimske, ko je kot deček presmučal bohinjske hribe, poletne, ko so mu borovci ponujali roko in mu je skala dajala zavetje in moč.

S Stankom Koblarjem sta plezala v Martuljski Ponci, Široki peči, na Špiku, Triglavu in drugod. A v gorah vedno sreča prijatelje — vsega, kar je Janko Šilar z njimi preplezal in prehodil, bi bilo za dolg, dolg seznam, saj ga je »pisal« več kot 40 let.

Janko Šilar je odličen vzgojitelj alpinističnega naraščaja, instruktor gorskih reševalcev, vodja tečajev in taborov republiškega in zveznega razreda. Pri novih gradnjah, popravih bivakov in planinskih postojank PD Jesenice je bila njegova pomoč neprecenljiva.

Za dejavnost v narodnoosvobodilnem boju, v službi in pri planinstvu je prejel medaljo za hrabrost, medaljo dela, medaljo zaslug za narod in red dela ter srebrni in zlati častni znak PZ Slovenije in zlati znak PZ Jugoslavije.

Janko je vzor delavnosti, natančnosti, poštenosti, tovarištva in skromnosti. Imamo ga radi. Naš je, čisto gorniški!

Janez Krušič

MIRI PAGON V SPOMIN

V šestdesetem letu starosti je naše vrste tiho zapustila naša večletna odbornica Mira Pagon. Med številnimi družbenimi nalogami, ki jih je vselej opravljalna vestno, je bila v odboru Planinskega društva Tolmin obveščevalka planinske in širše javnosti o delu društva. Poleg tega je v veseljem priskočila na pomoč tudi pri drugih opravilih. Njene prispevke smo lahko brali v Delu, Primorskih novicah, Primorskem dnevniku, TV-15 in Planinskem vestniku, slišali pa tudi na Radiu Koper. Začela je v predvojni okupirani Primorski, ko ji je bila ljubezen do slovenščine položena v zibelko, nadaljevala kot partizanska učiteljica, po osvoboditvi pa pri uveljavljanju slovenske izreke na Radiu Koper.

Njena umirjenost ni nikdar kazala sledov hude preteklosti, njena skromnost in tiha beseda nista nikoli povzročali gneče na sestankih društvenega izvršnega

odbora. Okrog nje se nikoli ni dvigalo veliko prahu, čeprav je opravila še tako pomembno nalogo. Ob koncu kake burne razprave na društvenih sestankih je običajno prav Mira pomirjevalno dodala svoje mnenje, vselej natančno pretehtano, da ne bi komu storila krivice. Pa smo včasih v šali rekli, da je Mira naša vest. Saj nas je, tiste bolj grobe, velikokrat opozorila, naj bodimo previdni, da ne bi drug drugega žalili. Bala se je, da bi to vplivalo na delo planinskega društva.

Kot da bi se pripravljala na počasno slovo ... Pred dvema letoma je samokritično, po svoje pač, na eni izmed sej odbora rekla: »Ne naredim toliko, da bi lahko zasedala prostor v odboru. Prosim, razrešite me, saj je veliko mlajših in delavnih. Še vedno pa sem pripravljena kaj narediti za društvo, če me boste potrebovali.« Odtlej smo se srečevali na ulicah Tolmina, ko je zavzeto hitela po opravkih v družbi svoj vnučkov, in na planinskih shodih. Rada je pokramljala. Kako grobo je včasih naše društveno delo in življenje brez takih sodelavcev in sopotnikov, kakršna je bila Mira, ki je izžarevala le človeško toplino! Tolminski planinci smo ji hvaležni za trenutke, ki jih je preživela z nami.

Žarko Rovšček

USAHNIL JE REŠKI PLANINARSKI LIST

15 LET JE RAZVESELJEVAL PLANINCE

VELIKA, MALONE NEPOPRAVLJIVA ŠKODA JE, KER JE Z ZADNJO LANSKO ŠTEVILKO (3.—4., DECEMBER 1985) PRENEHALA IZHAJATI PRILJUBLJENA IN ZELO KAKOVOSTNA PUBLIKACIJA V BRATSKI SOCIALISTIČNI REPUBLIKI HRVATSKI

Ostri nož pomanjkanja denarja je zarezal hudo rano reškemu Planinskemu društvu Kamenjak, ki je 15 let izdajalo svoj Planinarski list. Kot eno redkih društev pri nas je redno štirikrat letno presenetilo svoje člane, reško ter širšo hrvatsko in jugoslovansko planinsko javnost z revijo formata Planinskega vestnika in tudi približno enakega obsega — 44 strani.

Značilnost reške, izredno zanimive in kakovostne revije je dolga leta bila, da so jo izdajali brez naročnine — planinci so zanjo nakazovali prostovoljne prispevke; pred nekaj leti so za list uvedli naročnino. Vseh 15 let niso avtorjem izplačevali nikakršnih honorarjev, a so kljub temu imeli gradiva vedno dovolj. Da so lahko list izdajali, ne da bi zanj zbirali naročnino, so vzrok številni oglasi predvsem reških delovnih organizacij, dolgo časa pa je bil vzrok poceni tiska tudi osebna zasluga delavcev-planincev v reški tiskarni Tipograf: ti so list stavili, lomili, tiskali in šivali v prostem času — kajpak zastoj.

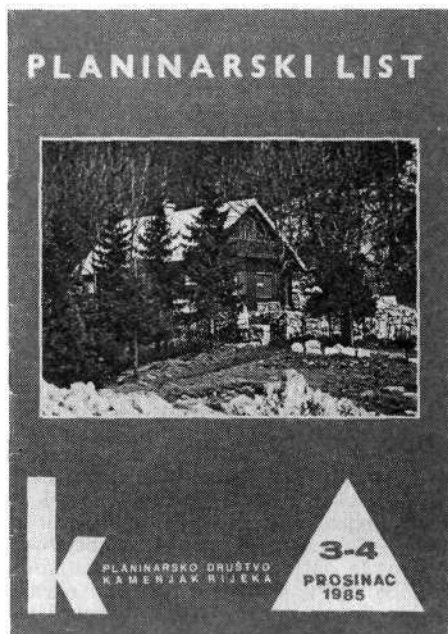
Kolikšna je bila priljubljenost Planinarskega lista, naj ilustriram s temle podatkom: pred 15 leti so revijo pričeli izdajati v nakladi 500, zadnja številka letnika 1985 (prejeli smo jo pred dnevi) — ki je sočasno dokončno slovo revije od svojih bralcev — je imela spoštljivo naklado 5500 izvodov (za primerjavo: Planinski vestnik tiskamo — za zdaj — v nakladi 4200 izvodov).

Reški Planinarski list je prva leta urejal Stanislav Gilič, nato pa vse do ukinitve revije Viktor Stipčić, predsednik društva. Sicer pa prinaša zadnja številka Planinarskega lista dokumentarni zapis Milvije Medved o sklepanju kroga pobratena reškega Planinskega društva Kamenjak z drugimi planinskimi društvi v Jugoslaviji — v vsaki socialistični republiki in socialistični avtonomni pokrajini z enim (v Sloveniji so se pobratili s PD Snežnik v Ilirski Bistrici). Marko Randić predstavlja otoke ob jugozahodni obali Istre in narodni park Brione, Milvija Medved poroča o VI. spominskem pohodu na Titov vrh in izletu na Olimp v maju lani, medtem ko je Ante Rukavina objavil daljši zapis o Velebitu. Med zanimivejšimi sestavki naj omenim še razpravo Vladimira Božiča Kaj je speleolo-

gija, obsežno poročilo o lanskem septembrskem spominskem pohodu na Učko in pa članek Viktorja Stipčića 25-letnemu jubileju društva naproti.

Kaj naj zapišemo za sklep? Le to, da iskreno obžalujemo, da bodo morali reški planinci prav ob svojem četrstoletnem jubileju zapreti veliko knjigo dela svoje bogate vsebine, s tem ko ukinjajo svoje imenitno glasilo. Rana, ki se je odprla, je sicer izjemno huda, vendar ne kaže obupati. Želimo jim, da bi — pač brez svoje priljubljene revije — še naprej delali tako uspešno kot doslej. Morda pa se bodo Rečani odločili za kako cenejšo obliko natiska svojega glasila — po zgledu slovenskih planinskih društev, ki občasno izdajajo svoje vesti v ciklostilni tehniki. Vsebina zaradi tega ne bo prav nič okrnjena.

Milan Cilenšek

Naslovna stran zadnje številke Planinarskega lista, glasila Planinskega društva Kamenjak, Reka

NAŠ PLANINEC: PRIDOBITI MLADINSKE VODNIKE

PD Dol pri Hrastniku je pred občinim zborom, ki so ga imeli 2. marca, izdalo v februarju že 15. številko svojega glasila Naš planinec letnika 7. V njem so objavili izčrpane podatke o delovanju društva in njegovih izvršilnih organov v preteklem letu. Društvo šteje več kot tisoč članov. Trije kandidati so lani opravili izpit za planinske vodnike, tabora v Logarski do-

lini pa se je udeležilo 22 mladih planincev. Delo propagandnega odseka je bilo zelo uspešno, sedaj pa pripravljajo motive za turistični prospekt po Zasavski planinski poti in izdajo stenskega koledarja za leto 1987. Za letošnje nalogo so si zadali obveznost pridobiti več kandidatov za mladinske vodnike.

N. V.

FRANZ KAHLER:

GORNJI KARBON IN SPODNJI PERM KARNIJSKIH ALP. NJIHOVA BIOSTRATIGRAFIJA S POMOČJO FUZULINID

V Celovcu je z letnico 1985 kot 42. posebni zvezek *Carinthia II* izšlo delo (116 strani) z gornjim naslovom, zagotovo dragocen pregled in opis fosilov iz omenjenih geoloških dob. Dosedanja obdelava fuzulinid v Karnijskih Alpah je pokazala še vedno občutne vrzeli v njihovi stratigrafiji, katere konstrukcija ni možna brez naslonitve na stratigrafijo evropskega in azijskega dela Sovjetske zveze (kot ugotavlja avtor sam). Perm se začne z vselitvijo psevdoschwagerinid, torej **occidentoschwagerine alpine**, v spodnji psevdoschwagerinski apnenec Karnijskih Alp. Sistematično nabrani vzorci so omogočili naslednja spoznanja: Obe skladovni skupini v profilu Krnic (Garnitzen), vzhodno od prevala Mokrine/Nassfeld), ki vsebujeta malo apnenec, je mogoče z veliko verjetnostjo paleontološko ločiti. Na Konjskem Špiku (Rosskoflu) so ugotovili spodnjegželijsko fuzulinidno favno. Na zgornji meji spodnjega psevdoschwagerinskega apnenca so našli veliko vrst rodu **Rugosofusulina**, medtem ko spadajo obmejne plasti na sedlu Rudnik, v katerih so našli floro **Callipteris cf. conferta**, z razširjeno fuzulinidno favno nedvomno v sredino ratendorfske stopnje in na zgornjo mejo srednjega dela aselijske stopnje. Ker se je pomnožila favna iz rdečih apnenec, je lažja primerjava s trogkofelskimi apneneci v najdišču Forni Avoltri. Knjižica opisuje okoli 80 taksonov fuzulinid, ki jih avtor primerja zlasti z rezultati v Sovjetski zvezi, ni pa opisan noben nov takson.

V zvezi z najdbami iz gornjega karbona v Karavankah omenja avtor Košno, območje Železne Kaple (nadaljnji dokazi takšnih kamnin bi bilo zelo zanimivi, pravi) in med drugim opozarja, da je njegova stratigrafija s pomočjo fuzulinid enostranski poskus in da je mogoče pričakovati spremembe, zlasti izboljšave. Pri tem navaja, da je pred kratkim kitajski raziskovalec Zhang dal nov, revolucionaren predlog za razmejitev velikih stratigrafskih enot: uporablja trenutke odločilnih sprememb v

gradnji lupin fuzulinid. Za obravnavano obdobje je prehod od slojev fuzulinid k satovju pomemben napredek. Ko omenja najdišča v Pamiru in na Japonskem, opozori, da še manjkajo vmesne točke na avstrijsko-jugoslovanskem najdišču. Tudi življenjska doba posameznih vrst je še negotova, poudarja Kahler.

Med drugim navaja, da je **Boultonia europaea** razširjena tudi na Velebitu, **Biwaella europaea** na območju Tare in v Sloveniji v zahodnih Karavankah, **Darvasites contractus** v Sloveniji v zahodnih Karavankah, **Triticites ramovsi** v Sloveniji v vzhodnih Karavankah, južna veriga, **Daixina alpina communis** v Jugoslaviji, **Pseudofusulina rakoveci** v Sloveniji v zahodnih Karavankah in v južni Sloveniji, **Rugosofusulina stabilis** na južni strani Karavank, **Pseudoschwageriana carniolica** na jugu Karavank, v južni Sloveniji, na Velebitu in v Črni Gori, **Pseudoschwageriana extensa** pa tudi v Črni Gori, na Hrvaškem, vprašljiva pa je v Karavankah.

Avtor navaja, da bo spisek paleontološke literature izšel v *Catalogus fossilium Austriae* (delo je pripravljeno za tisk). Ta zvezek pa končuje enajst tabel posnetkov fosilov. Za naravoslovce je ta razprava zagotovo zanimiva, za planince pa, se bojim, komaj. Izdala jo je Založba naravoslovnega društva za Koroško, Celovec (Verlag des Naturwissenschaftlichen Vereins für Kärnten).

Leo Petrovič

TURISTA 2/86 (ČSSR)

V februarski številki češkoslovaške revije *Turista* lahko med drugim preberemo:

Anton Chromý: Uspešno spartakiadno leto.
Jan Culka: Závist pozimi (Závist je turistični kraj blizu Prage).

Kulturni spomeniki na obrobju Prage.

Postavite si iglu.

Obutev za tek in dolge pohode in celo vrsto praktičnih nasvetov, ki jih potrebuje turist — tudi motorizirani — na poti.

(M. C.)

DIE ALPEN 2/86 (ŠVICA)

Kaj prinaša februarjska številka revije Die Alpen (Les Alpes, Le Alpi)

Članek Hanspija Sigrista pod naslovom Za hribovalce opisuje kondicijski trening za vse, ki jih veseli hoja v gore, nato pa dodaja še nekaj misli o plezalnih poteh na Wyssi Flue, visok 2471 m.

Oswald Oelz v sestavku, ki ima naslov Medicina in reševanje, strokovno opisuje vpliv višine na človeški organizem.

V reviji predstavljajo tudi nove knjige, revije in časopise o alpinizmu in gorah, kot tudi o prvič premaganih stenah in osvojenih vrhovih.

(J. S.)

SIERRA (ZDA)

Ameriška revija Sierra prinaša v letošnji januarsko-februarjski številki naslednje sestavke:

Dennis Hanson: Rast in zaton pogozdovanih. Bob Gottlieb in Peter Wiley: Pesticidi v naših domovih.

John in Karen Birks: Še ena teorija o, kaj bi bilo, če... (atomska vojna).

Joan Hamilton: Za naravo, proti predsedniku.

Phillip White: Gobe med nami.

Booth Gunter in Mike Williams: Najlepša narava je za odpadke?

James Keough: Peči na trdo gorivo — največji onesnaževalci zraka.

Gary Ferguson: Mlada drevesa izginjajo v noč.

Mark. J. Palmer: Ali je za kondor, a že prepozno?

(N. V.)

DER TOURIST (AVSTRIJA)

Kaj prinaša marčevska in apriljska številka revije Der Tourist

Aktualno — varstvo okolja.

Pregled naslovov novih knjig.

Deset zlatih pravil za zdravo in pravilno hribovalštvo — nasveti dr. Franza Bergholda.

(J. S.)

HOTEJL 3/85 (ČSSR)

Zadnja lanska številka češkoslovaške alpinistične revije Hotelj prinaša:

Komentarski pregled vzponov na Mašerbrum.

P. Sverma: Kungasan '84.

I. Rotman: Poglavitno je zdravje.

V. Krejčí: Material (opis alpinistične opreme).

Poročilo s simpozija o alpinizmu.

V. Bezděk: V Butan (formalnosti, ki jim mora zadostiti, kdor želi potovati v Butan, državico severno od Nepala, ki je prav tako izhodišče za vzpone v Himalajo).

(M. C.)

TATERNIK 2/85 (Poljska)

Druga lanska številka poljske alpinistične revije Taternik prinaša med drugim:

Zbigniew Kowalewski: Pregled najvišjih vrhov, ki so jih osvojili Poljaki v letu 1984.

Roman Tuliszka: Južna stena Jalung Kanga.

Aleksander Lwow: Wrocławska odprava na Manaslu.

Dobrosława Miodowicz-Wolf: Nanga Parbat.

Wojciech Kurtyka: Gašerbrum IV.

Andrzej Pusz: Odprava na Bagirati II.

Trije zapisi o vzponih v Kordiljerah in Andih, vzpona na Pamir in Kavkaz in številne druge zanimivosti.

(M. C.)

razgled po svetu

TEKMOVALNO PLEZANJE

NEPRIČAKOVANO HITRA UVELJAVITEV

LETOS BO NA KRIMU EVROPSKO PLEZALNO PRVENSTVO

Človekova želja po slavi je danes večja kot kdajkoli. Tudi plezalci niso izjeme. Ljubiteljev avantgardnega plezanja je vedno več in vedno manj plezalcev spoštuje klasične plezalne tehnike. Tekmovanja v plezanju rastejo kot gobe po dežju.

Septembra 1985 je bilo takšno tekmovanje v ZDA. 149 tekmovalcev je moralo razrešiti 60 problemov, ki so bili na različnih terenih. Naloge so točkovali, za vsako pa so plezalci imeli na voljo uro in pol. Za presenečenje je poskrbela Robbin Erbfield, zmagovalka v ženski kategoriji, ki je dosegla le eno točko manj kot zmagovalec moške kategorije, Mark Cartwright.

Na pobudo Sovjetskega alpinističnega združenja bo letos na Krimu prvo evropsko plezalno prvenstvo, naslednje leto pa bo v Moskvi simpozij, na katerem bodo določili pravila za mednarodno uporabo.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba N. V.)

SEZONA V HIMALAJI JE SKLENJENA

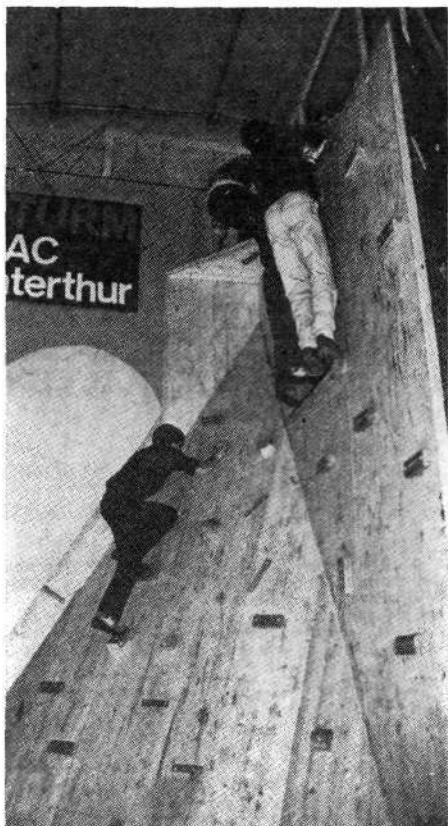
POLJAKI OSVOJILI TRETJI NAJVIŠJI VRH SVETA

SMRT ČLANA ODPRAVE ZARADI BOLEZNI

V Himalaji je zimska sezona vse bolj pomembna, o čemer priča 18 odprav iz desetih držav, ki so se lani odpravile v Nepal. Mnoge med njimi so iz leta v leto izkoristile mil in lep december za vzpone, večinoma so se zanje odločale še pred prvim začetkom sezone, to je v začetku meseca. Uspešne so bile slovaška odprava na 8201 m visoki Čo Oju, švicarska na 8167 m visoki Daulagiri in japonska na 8163 m visoki Manaslu.

V januarju je bila poljska odprava, ki jo je vodil Andrzej Machnik, najuspešnejša med vsemi, potem ko je osvojila tretji najvišji vrh sveta Kangčendzenga (8586 m). Alpiniste pa je kljub doseženemu cilju spremljala nesreča, saj je zaradi nenadne obolenosti umrl član odprave Andrzej Czok, ki je bil med najuspešnejšimi poljskimi alpinisti.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba J. S.)

Plezalni stolp v švicarskem Winterthuru je zbudil izjemno zanimanje alpinistov

PLEZANJE SKOZI VSE LETO

PLEZALNI STOLP V WINTERTHURU

ZA PODOBEN PROJEKT SE NAVDUŠUJE- JO TUDI DRUGJE

Plezalni stolp v Winterthuru, ki sta ga skonstruirali alpinistična sekcija (SAC) in mladinska organizacija v tem švicarskem mestu, je v letošnji zimi pritegnil vrsto navdušenih, bodisi še neizkušenih ali že izurjenih alpinistov. V njem so se pri premagovanju »previsnih sten« srečevali mladi in stari, ki se bodo v plezalni sezoni morda ponovno videli v gorah. Nezanimiv se stolp ni zdel niti najspretnjšim alpinistom, ki tudi v tem letnem času skrbijo za svojo telesno vzdržljivost, mladim plezalcem pa so bili svetel vzor.

Potem ko so plezalni stolp predstavili tudi obiskovalcem sejma v Winterthuru, so se za podoben zadevo ogreli tudi alpinisti in športni delavci iz nekaterih drugih krajev.

(Po švicarski alpinistični reviji Die Alpen — prevod in priredba J. S.)

ŽENSKÉ NA OSEMTISOČAKIH

MLADA GENERACIJA DOHITEVA ALPINISTE

TUDI MED ALPINISTKAMI GORE POBI- RAJO SVOJ DAVEK

Ženske so prvi osemtisočak osvojile leta 1974. To so bile tri Japonke, osvojile pa so Manaslu (8163 m). Naslednjega leta sta Junko Tabei (Japonska) in Phanthog (Kitajska) osvojili Mount Everest. Po tem uspehu azijskih plezalk so Poljakinje istega leta osvojile Gašerbrum II (8035 m), leta 1978 pa je Wanda Rutkiewicz kot prva Evropejka preplezala Everest. »Tekmovanje« se je pričelo...

Do konca 1985 se je na deset glavnih osemtisočakov povzpelo 25 žensk, ki so skupaj opravile 30 vzponov. Med temi pogumnimi ženskami je pet Francozinj, pet Poljakinj, štiri Japonke, dve Američanki, dve Nemki ter po ena Kitajka, Belgijka, Indijka, Čehinja, Italijanka in Angležinja. Gore pa so tudi med ženskami terjale davek:

Hannelore Schmatz se je ponesrečila med sestopom z Everesta leta 1979, Halina Krüger-Syrokomska pa na K2 leta 1982. Claude Kogan in Claudine Van der Straten sta se ponesrečila na Čo Oju leta 1959, Marty Hoey pa se je ponesrečila v Everestovi Tibetanski smeri leta 1982.

Tudi poročeni pari radi osvajajo osemtisočake: Maurice in Liliane Barrard, Renato in Goretta Casarotto, Pierre in Marie Beghin in mnogi drugi. V plezanju brez kakršne koli moške pomoči pa so najuspešnejše Poljakinje.

Ugotovili so, da se ženske bolje aklimatizirajo kot moški in da so v velikih višinah razmeroma močne. Njihov organizem hitreje kot moški tvori rdeče krvničke, to pa je v gorah zelo koristno. Posebno uspešne so ženske nizkih postav: Junko Tabei (152 cm), Krystyna Palmowska (154 cm), Liliane Barrard (155 cm) in Christine Janin (158 cm).

Najbolj »ženski« vrh je Gašerbrum II (nanj je bilo šest vzponov), na drugem mestu pa sta Everest (pet vzponov) in Nanga Parbat (pet žensk — trije vzponi). Zakaj prav Gašerbrum in Everest? Preprosto zato, ker je prvi najlažji osemtisočak, drugi pa najvišji vrh na svetu.

Na osvojitvev pa še čakajo štirje osemtisočaki, najvišji za Everestom: K2 (8611 m) — s tremi neuspelimi poskusi Poljakinj, Kangčendzenga (8586 m), Lotse (8516 m) in Makalu (8463 m), ki bi ga bila lani skoraj preplezala Liliane Barrard. Nekateri strokovnjaki pa dvomijo o uspešnem vzponu na Broad Peak Middle, saj menijo, da je Francozinja Martine Rolland fotografirala ta del sveta s sosednjega vrha, le uro oddaljenega od najvišjega vrha.

Med vidne uspehe sodita tudi vzpon Francozinje Laurence de la Fèrriere, ki je leta 1984 preplezala Jalung Kang (8505 m), in vzpon na Anapurno decembra 1984, ki ga je opravila južnokorejska ekspedicija.

Wanda Rutkiewicz meni, da sedaj ženske za moškimi zaostajajo 10 do 20 let. Prepričana je, da bodo čudovita »skalnata« dekleta, kot so Luisa Iovane, Catherine Destivelle, Christine Gambert, Geraldine Taylor, Mami Yamakawa in Vlasta Kunaver kmalu dohitele svoje moške kolege.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba N. V.)

SEPTEMBRSKI NEUSPEH BRITANCEV

Britanci Andy Perkins, Neil McAdil, Jerry Hadwin in Andy Scrase so osvajali doslej nepreplezan vrh Satopanthe (6504 m). Zaradi slabega vremena so prišli le do višine 5800 m. Tudi druge lanske jesenske ekspedicije v tem času so bile neuspešne.

J. N. — N. V.

AMERIČANI USPEŠNI V SZ

Sovjetski mesečnik Turist poroča v letošnji prvi številki o prvi sovjetsko-ameriški ekspediciji na Tien Shan. Dvanajst Sovjetov in trije Američani so preplezali Pik Pobedy (7439 m), najsevernejši sedemtisočak na svetu in tudi eden izmed najnevarnejših, saj je doslej zahteval prek 40 žrtev. Po aklimatizaciji v Pamiru so Američani v alpskem slogu dosegli vrh. William Gardner in Rendy Starret sta s tem tudi pridobila naziv »snežni panter« in sta doslej edina tujca, ki sta preplezala vse štiri sedemtisočake v Sovjetski zvezi.

J. N. — N. V.

DRUGI ZIMSKI NEUSPEH REINHOLDA MESSNERJA

Reinholdu Messnerju, 40 let, in Hansu Kammerlanderju, 28 let, ni uspel prvi zimski naskok na peto najvišjo goro na svetu, Makalu (8463 m). Ob treh poskusih sta v izredno slabem vremenu priplezala do 7500 m. Med plezanjem sta našla od lani pogrešana francoska alpinista Pierra Demolomba in Marcela Morgaina.

V dolino sta se vrnila s helikopterjem. To je bil že drugi Messnerjev neuspeli zimski vzpon; decembra 1982 je moral odstopiti s Čo Oja (8201 m).

Makalu in Lotse (8516 m) sta zadnja osemtisočaka, ki ju mora Messner še osvojiti, da bo osvojil vseh štirinajst osemtisočakov na svetu.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba N. V.)

V ZAHODNEM KARAKORUMU

Časopis Baskovske alpinistične zveze Pyrenaica poroča o raziskovanju področja Batura Muztagh. Lani sta Kike de Pablos in Joze Luis Zuloaga po ogledu Bojohagur Duanasira (7329, 7388 m) prek ledenika Ultar preplezala deviško Maidon Sar (6600 m) po vzhodnem grebenu. Po neuspelem vzponu na Shispare (7611 m) sta si ogledala še Baltbarsko dolino in ugotovila, da daje številne možnosti za vzpon na vrhove od 6000 do 7000 m.

J. N. — N. V.

ALPINIZEM V PAKISTANU

Število ekspedicij v Pakistanu je v zadnjih štirih letih poraslo kar za 90 odstotkov. Lani je 54 ekspedicij 62-krat naskočilo 20 različnih vrhov. Najštevilnejši — z dvanajstimi ekspedicijami — so bili Japonci, Jugoslavijo pa je zastopala ena odprava. Alpinisti so opravili 32 uspešnih vzponov. Najbolj »oblegan« je bil Nanga Parbat, osvojile pa so ga le štiri odprave. Tudi število trekkingov v Pakistanu narašča, saj zanj niso potrebna dovoljenja, le število trekinških skupin je omejeno.

J. N. — N. V.

ALPINIZEM V SEVERNI KOREJI

Skupina vzhodnonemških alpinistov je v okviru alpinistične izmenjave obiskala Ljudsko demokratično republiko Korejo. Med drugim jih je pot vodila tudi v pogorje Kungangsa, kjer segajo granitni vrhovi tudi do 1700 m visoko. Osvojili so nove vrhove, bodisi po lažjih, že znanih smereh ali po novih, težjih. Revija Der Tourist je že pisala o uspehu Bernda Zimmermanna in Dietmarja Heinicka, ki sta premagala Pot prijateljstva. Velik izziv za vzhodnonemške alpiniste pa je bilo še nekaj drugih vrhov in poti, kot npr. Pot prijateljstva, Nabiranje cvetic, Kristal in Pot zahvale, ki sta jo premagala Bernd Arnold in Dirk Völker.

Józef Nyka, Varšava
(prevod in priredba J. S.)

STARI PLANINSKI VESTNIKI NAPRODAJ

Upokojenec Milan Dražil ponuja stare letnike Planinskega vestnika. Naprodaj ponuja tele vezane letnike: 1922, 1926, 1927, 1929, 1930, 1931, 1932, 1934, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968 in 1969. Poleg tega ima tudi posamezne zvezke iz drugih let.

Kdor bi želel popolniti svojo planinsko knjižnico, naj piše na naslov: MILAN DRAŽIL, Prečna pot 15, 68250 Brež. ce.

V GROHOTU LE ŠE RUŠEVINE

ČE BODO PLANINSKO POSTOJANKO V GROHOTU POSTAVILI NA NOVO, BODO VERJETNO MORALI POISKATI DRUGO MESTO ZANJO

Samo pravi planinci vedo, kako prijetno je lahko ozračje v planinskem domu, do katerega prideš le peš. Tam, kjer se čez dan hribolazci in alpinisti pogovarjajo o prehojenih ali načrtovanih turah, kjer ni neznancev, so vsi le velika družina! In zvečer — ne pozno — ob ravno pravšnji uri, se planinci odpravijo na skupna ležišča.

Vse to je bilo značilno tudi za Kočo v Grohotu pod Raduho. Bil je to planinski dom, kjer so se zbirali tako vrhunski alpinisti, da bi plezali v najrazličnejših smereh Raduhe, kot tudi planinci, ki so prišli po Slovenski planinski transverzali, in izletniki, ki so se kratko in malo prišli nadihat svežega gorskega zraka. Ta koča — za katero so nekateri pravili, da je med najlepšimi v Sloveniji — je bila pač izredno priljubljena, ne le pri koroških planincih, tudi pri drugih. A, žal, so ostali le še spomini! Debel snežni plaz, ki je prihrumel z melišča, je kočo porušil, in po prvih — nepopolnih — podatkih ta planinska postojanka vsaj letošnje leto ne bo obratovala.

LETOS BI KOČO ZAŠČITILI

»Novica o tem, da je snežni plaz zasul kočo in jo najverjetneje porušil, me je zelo prizadela, čeprav moram reči, da smo kaj podobnega — a ne tako hudo — lahko tudi pričakovali,« pravi **Mirko Mlakar**, predsednik Planinskega društva Mežica, ki upravlja to planinsko postojanko. »Lansko zimo je namreč plaz že delno poškodoval ograjo pri hiši in naredil nekaj druge škode, vendar ni bilo tako hudo kot letos. Že tedaj smo se bili skupaj s Planinsko zvezo Slovenije dogovorili, da bo treba nekaj narediti, in prav v njenem letošnjem načrtu dela je med drugim zapisano, da naj bi zgradili branik proti plazu pri Koči v Grohotu. Ta odločitev pa je žal prišla prepozno, saj — kot vse kaže — doma na tem mestu ne bo več. Pogojniki uporabljam, ker še vedno natančno ne vemo, kakšna je dejanska škoda in koliko koče je povsem porušene.«

Ko so bili gorski reševalci prvič na kraju nesreče, je bilo namreč vreme tako slabo, da natančno ni bilo moč ugotoviti, kaj se je primerilo; poročali so le lahko, da je kočo porušil plaz. Zato so se 22. februarja planinci in gorski reševalci-alpinisti ponovno odpravili v Grohot, da bi si ogledali, kaj se je primerilo in ali je kaj inventarja mogoče rešiti.

»Bilo nas je 16 članov planinskega društva in prav toliko članov gorske reševalne službe in alpinistov. Prebijanje do konče je bilo zelo težavno. Z nekaj avtomobili smo

IZ PISARNE PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

V korist Planinskega vestnika so odstopili avtorski honorar:

Matjaž Čuk, Kranj	2.170 dinarjev
Jože Vogrin, Ljubljana	470 dinarjev
Bojan Ančik, Radovljica	1.800 dinarjev
Tomislav Jagačič, Varaždin	2.470 dinarjev
Stojan Saje, Podbrezje	1.000 dinarjev
Julijana Hočevnar, Celje	770 dinarjev
Luka Karničar, Zgornje Jezersko	1.140 dinarjev

V gotovini so prispevali:

Dr. Franci Malešič, Kamnik	1.000 dinarjev
Janez Duhovnik, Ljubljana	7.000 dinarjev
PD Murska Sobota Matica	3.050 dinarjev
Skupaj	20.870 dinarjev

Vsem se iskreno zahvaljujemo!

se najprej zapeljali do kmeta Haderlapa, kasneje pa še do zadnjega kmeta Bukovnika. Od tam smo gazili izredno globok, težak in zbit sneg. Vendar smo do kočje prišli — in kaj smo videli?

Zgornje nadstropje in ostrešje sta potisnjena s temeljev in zrušena, tako da sta sedaj za dva metra vstran od temeljev. Kako pa je v pritličju in v kleti, ne moremo reči natančno, saj je plaz debel več kot tri metre, in tako se nam do tja sploh ni uspelo prebiti. Tam je tudi ves inventar dveh gostinskih sob s točilno mizo, vsa kuhinjska oprema, v kleti so pijače in hladilna skrinja ter drugo. Predvidevamo, da je tudi ta del občutno premaknjen s temeljev,« je nekaj dni kasneje povedal Mirko Mlakar.

Seveda pa tako velika skupina planincev in reševalcev ni prišla v Grohot le zato, da bi ugotovila, kolikšna je škoda. Šlo je za reševalno akcijo, ki je dobro uspela, saj so se reševalci delno spustili v notranjost kočje in rešili odeje, blazine, rjuhe in nekaj druge opreme. Koča v Grohotu je bila namreč lepo in sodobno opremljena. Bila je delno brunarica, spodaj zidana. Imela je 40 skupnih ležišč, tri sobe v nadstropju s skupno 21 ležišči, kuhinjo, dve gostinski sobi s točilno mizo v eni in kakih 60 sedežev ter klet in seveda ustrezne sanitarne in druge prostore. Tudi neposredna okolica je bila zelo lepa — omogočala je piknike in drug izletniški turizem. Tako so se tod

Zagnani mežiški planinci so od leta 1967 do 1973 gradili Kočo v Grohotu

radi mudili planinci, ki so hodili po Slovenski planinski transverzali, pa alpinisti, ki so plezal v ostenju Raduhe, in še nedeljski izletniki, ki jih je semkaj privabila neokrnjenost narave.

KAKO NAPREJ?

»Zavedamo se, da sedaj jadikovanje ne pomaga nič. Treba je misliti naprej. Osnovno vodilo nam je, da moramo v Grohotu kočo spet postaviti, čeprav bosta o tem dokončno odločili Planinska zveza Slovenije in njena gospodarska komisija. Mislim pa, da je na istem mestu ne kaže več zgraditi. Če je plaz prihrumel enkrat, bo še kdaj. Skratka — letos Koča v Grohotu kot planinska postojanka ne bo delala, kar bo tako za nas kot za naše zveste obiskovalce huda izguba.

O priljubljenosti koče govorijo še nekateri podatki: leta 1983 smo imeli 1388 nočitev, leto kasneje 1276 in lani 1062. Vseh obiskovalcev pa smo vsako leto imeli najmanj štirikrat ali petkrat več. Seveda nam ostajajo še naše druge postojanke: Dom na Peci, Koča na Pikovem, planinska postojanka ali menza v Heleni in postojanka Puc v Koprivni. Naš osrednji dom je na Peci, ki ga moramo sedaj povsem obnoviti in dograditi, to bo pa za nas tolikšen zalogaj, da nam za gradnjo novega doma v Grohotu ne bo ostalo kaj prida denarja, čeprav je bila zavarovana do najvišje možne mere,« je poudaril predsednik društva.

KAKO SO JO GRADILI

»Ko sem izvedel za žalostno novico, da je plaz podrl našo priljubljeno kočo, kot smo ji ljubeče rekli, tri noči nisem mogel spati. Nепrestano sem jo imel pred očmi, podživljal sem, kako smo jo gradili in kakšno je bilo veselje, ko je bila pod streho,« pripoveduje vidno prizadet **Drago Vončina**, nekdanji predsednik Planinskega društva v Mežici in predsednik gradbenega odbora za gradnjo Koče v Grohotu. »To so bili

Več kot žalosten je pogled na ruševine nekdanje izredno lepe Koče v Grohotu. Debel plaz je postojanko prekril skorajda do strehe.

Posnetek Viktor Povsod

nepozabni dogodki. Gradili smo jo kakih pet ali šest let, v glavnem samo s prostovoljnimi delci. Zlasti smo imeli težave z dostavo materiala, saj ga do kraja gradnje nismo mogli pripeljati s kamioni in smo iskali najrazličnejše prevoze. Dneve in dneve sem prebil v Grohotu, ves prosti čas sem porabil za delo pri postojanki. Lahko rečem, da sem bil v času gradnje tam več kot 200-krat. In tako tudi drugi naši člani.

Predstavljam si zato lahko, kaj nam je ta postojanka pomenila. Z gradnjo v Grohotu pa smo se odločili, ker na Peci zaradi bližine državne meje dolga leta nismo smeli postaviti doma. Tako smo v Grohotu že leta 1948 postavili bivak, kasneje pa kočjo. Otvoritve leta 1973 se je udeležilo več kot 400 ljudi, ozračje je bilo zelo prijetno, kočjo pa je odprl Jože Debršek, takratni župan Mozirja.

Mislil sem, da bi kočjo morali ponovno postaviti, saj bomo verjetno lahko uporabili precej materiala. Vendar nova postojanka ne sme stati na istem mestu, čeprav so nam pri gradnji kmetje in drugi zatrjevali, da tod plazov ni, saj hodijo mimo kraja, kjer je stala kočja.«

BILO SE JE TEŽKO PREBITI

Prvi, ki se je prebil do porušene kože, je bil **Milan Savelli**, alpinist iz Črne na Koroškem. Ob zelo nemogočih vremenskih razmerah mu je uspel pravcati podvig.

»Do kmeta Bukovnika sem se odpravil s skupino gorskih reševalcev, ki je nameravala preizkusiti smučarsko opremo, tako imenovane smučarske kože ali pse. Pri Bukovniku smo prenočili, prihodnjega dne pa sta se dva gorska reševalca odpravila proti Koči v Grohotu. Po dogovoru sta se na polovici poti obrnila, saj smo se bili domnili, da bomo opremo preizkusili vsi. Zato sem na pot odšel jaz. Ob zelo gostem sneženju se mi je posrečilo prebiti se do kože, kjer sem videl vse razdejanje. Vrnil sem se in kasneje v dolini smo obvestili tudi druge. Kot predsednik Planinskega društva v Črni sem seveda zelo prizadet, saj smo tudi mi pogosto obiskovali to postojanko, zlasti pa je veliko pomenila našim alpinistom. Menim, da bi jo morali obnoviti.«

Usoda Koče v Grohotu za sedaj torej še ni znana. O morebitni vnovični postavitvi bodo odločali pri Planinski zvezi Slovenije. **Pavle Šegula**, predsednik podkomisije za plazove pri Gorski reševalni službi Slovenije, pa nam je povedal še tole: »Vsak, ki se količkaj spozna na plazove, je to nesrečo lahko predvidel. V novejšem času bi se kaj takšnega že teže primerilo. Naša podkomisija sedaj namreč vedno dodobra preuči predlog za novo lokacijo planinske postojanke in graditelji se morajo ravnati po naših navodilih. Tako smo na primer ukrepali tudi pri Koči na Krnskih jezerih, ki je — če nas ne bi bili poslušali — sedaj že ne bi bilo več. Mislim, da bi Kočo v Grohotu spet morali postaviti, vendar seveda na drugem kraju. Naša podkomisija bo tudi povedala svoje mnenje, ko bo podrobno raziskala teren.«

Tomislav Ivič

V PRIHODNJI ŠTEVILKI PLANINSKEGA VESTNIKA PREBERITE

- **GIBANJE ČLANSTVA V PLANINSKI ZVEZI SLOVENIJE**
Komentarsko poročilo tajnika PZS Jožeta Dobnika ob vsakoletnih statističnih podatkih
- **DELO MLADINSKE KOMISIJE PZS**
Ob 30-letnici tega pomembnega telesa slovenske planinske organizacije se je Matej Šurc pogovarjal z načelnikom komisije Bojanom Brvarjem
- **PREDSTAVLJAMO MARIJO STERGAR, BOLJ ZNANO Z IMENOM MARJANKA**, oskrbnico Tončkovega doma na Lisci (Marlen Premšak)
- **INTERVJU Z METKO VALENTINČIČ**, vodjo planinske skupine na Srednji šoli tehničnih usmeritev v Novem mestu (Matej Šurc)
- **IZJEMEN USPEH TOMA ČESNA** v Eigerju, Gran Jorasses in Matterhornu
- **IN ŠE VRSTO DRUGIH ZANIMIVIH SESTAVKOV**

nasmejmo se...

- JA, ATA, KAKO VAM JE USPELO TAKO VISOKO ?
- V NAŠEM DRUŠTVU IMAMO VSI STAREJŠI OD 70 LET 30-ODSTOTNI POPUST PRI ČLANARINI, PA SEM REKEL, DA GA JE POTREBNO IZKORISTITI ...

HA

Planinci! Preden se odpravite na dolgo in naporno pot, pomislite tudi na svoje počutje. Primerna hrana bo nadomestila vašo izrabljeno energijo, vam vlila novih moči in vplivala tudi na vaše počutje. Napolnite si popotni nahrbtnik z odlično hrano iz naše, Mercatorjeve proizvodnje.

Morda vam bodo teknil zaseka, tuhinjski in gorenjski želodec, kranjske klobase, mortadela. Ponujamo vam vrsto odličnih sirov – od gaude in laščana do stiškega in topljenih sirov, pa sirne namaze, skuto, alpsko, kakavovo in lešnikovo mleko. Zagotovo vam bodo všeč tudi naše kisle kumarice, paprika in mešana solata, pa dober, domač grosupeljski kruh; in če vas bodo zamikale slaščice, vam ponujamo tudi krofe, torte in drugo pecivo, pa Benko, Sladki greh in čaje.

Ko bo tura za vami, jo zalijte. Nazdravite z metliško črnino, cvičkom ali semičanom. Sicer pa vam naše vinske kleti ponujajo še vrsto drugih vin.

Vse to pa še mnogo več vas čaka v 1500 prodajalnah Mercatorja – od bohinjskega kota do Metlike, od Lendave do Portoroža, pa od Krškega do Solčave. Povsod vam bomo solidno postregli.

Ali vam je že uspelo poravnati naročnino za naš list?

Če vas poštar ni našel doma, vas prosimo, da sami nakažete naročnino (letno ali polletno) po položnici na naš tekoči račun

50101-678-47046

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE – PLANINSKI VESTNIK